CISO stripgids

Hfl 4.95
11
Bfrs. 69

HET GROTE W.VANDERSTEEN NUMMER

SUSKE & WISKE GAGS

CISO stripgids

INHOUDSOPGAVE

p. 1 DE STUDIO VANDERSTEEN, door J. Smet.

Is de Studio Vandersteen een stripfabriek waarin de woorden kommerce en industrialisatie de belangrijkste rol vervullen of is zij een uitlaat voor de onstuitbare scheppingsdrang van de belangrijkste Vlaamse tekenaar ? Dit vraaggesprek met W. Vandersteen geeft wellicht een bevredigend antwoord op deze vragen.

p. 10 STRIP : Willem Tell, door W. Vandersteen.

p. 20 DE BLAUWE REEKS, door J. Smet.

De beste prestaties van W. Vandersteen op het technisch vlak kan men terugvinden in " De Blauwe Reeks ", de Suske & Wiske-verhalen die onder de kenmerkende blauwe omslag zijn verschenen in de 50'er jaren. In dit artikel verneemt u er heel wat van.

p. 26 STRIP : DE VROLIJKE BENGELS, door W. Vandersteen.

Minder bekende Suske & Wiske-gags.

p. 37 ADVERTENTIEPAGINA voor de eerste Suske & Wiske's verschenen in het 1e album " De Familie Snoek " door W. Vandersteen. Wij vonden ze wel leuk !

p. 38 SWAT, door J. Smet.

Enige exclusieve kartoens van deze bekende Belgische tekenaar die in 1975 een eerste prijs haalde te Knokke-Heist.

p. 40 KUIFJE-INDEX, door Har Brok.

Het vervolg van dit register ; een onmisbaar naslagwerk zelfs voor Kuifje-exegeten.

p. 48 STRIPSPETTERS, door J. Smet.

Toch nog enkele exclusieve nieuwsberichtjes.

CISO-STRIPGIDS nr. 11.
3e jaargang, nr. 3, sept. 1976.
Driemaandelijks tijdschrift.

UITGEVER :
Brabantia Nostra, Vogelenzanglaan 3,
Breda, Nederland.

HOOFDREDACTIE :
J. Smet, Veldekensstraat 2, 2300 Turnhout,
België.

EINDREDACTIE : C. Coenders.

OPMAAK : W. Jansen, Breda.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor hun bijdragen.
Manuscripten, artikelen enz. te zenden aan het redactie-adres.

Copyright voor dit nummer :

Strips en illustraties van W. Vandersteen : NV Scriptoria - Antwerpen.
Illustraties Kuifje-index : Copyright by Editions Casterman - Tournai.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder toestemming van de uitgever.

STUDIO VANDERSTEEN

In de Studio Vandersteen, dat imperium van het Vlaamse beeldverhaal, werden de u allen welbekende striphelden geboren : Bessy, Karl May, Biggles, Safari, Snoek, Pats, De Rode Ridder, Robert & Bertrand.... Een groot gedeelte van de Vlaamse stripmarkt wordt ook door deze Standaard-helden overheerst. De albumuitgaven lopen in de honderden. Kwantiteit boven kwaliteit lijkt wel het motto. Velen zien die Vlaamse stripaanwas met lede ogen aan en hebben de woorden commerce en industrialisatie in de pen. Vele stripliefhebbers nemen het de grote en geniale verteller W. Vandersteen ook kwalijk dat ie de zaken niet wat kunstzinniger heeft aangepakt. Daarom, en ook wel omdat wij al lang het plan hadden opgevat om in de Stripgids de historiek van de Studio Vandersteen te brengen, hebben wij de geestelijke vader van zovele helden een bezoekje gebracht en hem a.h.w. de pieren uit de neus gevraagd. Het resultaat mag, dacht ik, bevredigend worden genoemd.
Het vraaggesprek met Karel Verschuere dat wij in Stripgids nr. 8 publiceerden willen wij tevens in herinnering brengen. Vraaggesprekken en/of artikels van nog andere Studiomedewerkers zijn voorzien

J. SMET.

WIE DE NAAM WILLY VANDERSTEEN HOORT DENKT OGENBLIKKELIJK AAN DE GEESTELIJKE VADER VAN SUSKE & WISKE, DE GENIALE VERTELLER DIE DUIZENDEN KINDEREN EN VOLWASSENEN ONTELBARE GEZELLIGE LEESMOMENTEN HEEFT DOEN BELEVEN.
WIE DE NAAM STUDIO VANDERSTEEN HOORT DENKT VEELEER AAN EEN SOORT FABRIEK WAAR STRIPS AAN DE LOPENDE BAND WORDEN GEPRODUCEERD, EN WAAR DE COMMERCIELE BELANGEN DE BOVENHAND HALEN.

De Studio is om verschillende redenen ontstaan. Toen het succes van Suske & Wiske, het humoristische genre dus, een feit was, kwam er onwillekeurig de vraag van de uitgever naar andere genres. Die mensen denken commercieel.
Het andere aspect is nl. het feit dat ik zelf altijd louter voor mijn plezier getekend heb. Het succes was vanzelf gekomen en was nooit het doel op zich. Ik ben met die scheppingsdrang geboren. Op een gegeven ogenblik, wanneer ge een bepaald genre onder de knie hebt bestaat de drang om eens een ander genre te proberen. Ik volg ook regelmatig strips, vooral om de techniek en om uit te diepen wat andere mensen behandelen.

DE 'STORY' VAN KAREL VERSCHUERE DIE WIJ IN HET 8e NUMMER VAN DE STRIPGIDS PUBLICEERDEN LOOPT NOGAL PARALLEL MET DE 'STORY' VAN DE STUDIO VANDERSTEEN. WAS IE DE EERSTE MEDEWERKER ?

Ik heb nooit echt alleen gewerkt. Ik heb altijd inktzetters gehad, een paar mensen en meisjes die inkleurden, zwart maakten, letters in inkt zetten enz. Het inkleuren van de a.bums gebeurt op de Standaard-uitgeverij. De Studio bezorgt kleurmodellen.
De allereerste medewerker was K. Boumans. Die was erg traag. Na een incident waar we niet verder op in hoeven te gaan heb ik hem aan de deur moeten zetten. Eduard de Rop is in de plaats van K. Boumans gekomen. Hij is inktzetter. Met de jaren heeft hij daar een zekere vaardigheid in gekregen. Kijk, wat mij persoonlijk boeit, is het schrijven van de tekst, het tekenen in potlood. Het idee en de tekening is belangrijk voor mij. De techniek van het inktzetten is vrij eenvoudig en iemand anders kan dat best doen. Die neemt aldus werk uit uw handen. Ook in Amerika is dat gebruikelijk. U weet dat een van de drie broers van de drukkerij Govaerts in Deurne, een oude vriend van mij, scoutsleider, mij tijdens de oorlog bij de Standaard heeft binnengebracht. Daaruit was uiteindelijk de reeks Suske & Wiske gegroeid. Die drukkerij begon zich uit te breiden en ze hadden het plan opgevat om ook zelf boeken uit te geven. En, gelet op het succes van Suske & Wiske, dat toen nog nieuw was, dachten zij aan stripverhalen. In overleg met de Standaard, die natuurlijk graag al mijn werk had willen vastleggen en trouwens als uitgever een optie op mijn eerstvolgende werk had, kon ik die vriendendienst stellen. Ik stelde JUDI voor, het bijbels verhaal, vooral dan het Oude Testament. Er zou nogal wat fantasie in verwerkt worden, de held zou de hele bijbelse geschiedenis meemaken, nooit ouder worden enz...
Karel Verschuere was een vriend van Govaerts. En tekenen kon ie ! De eerste tekeningen die hij mij liet zien waren inderdaad stuntelig, maar men merkte daarin dat die man iets voelde voor beweging enz. Wij hebben hem dan, toen ie werkloos was, in dienst genomen, hem werkelijk huiswerk gegeven en inderdaad, hij maakte geweldige vorderingen op korte tijd.
Judi is echter nooit een succes geworden. Wij hadden een imprimator gekregen van Mgr. Suenens, maar dat belette niet dat Judi lokaal door de geestelijken werd geboycot. De bijbelse geschiedenis en de fantasie werden teveel door mekaar geweven, en dat was niet gewenst. Vermoedelijk zou dat nu wel enigazins anders klinken, maar in die tijd was dat nu eenmaal zo. Judi werd dus een flop en na een paar verhalen zijn we er ook mee gestopt. Later heeft een andere uitgeverij die met Govaerts samenwerkte, de Zuid-Nederlandse geloof ik, nog gevraagd om de reeks voort te zetten. De Standaard had geen interesse meer en daarom gaf ik Verschuere de toelating om de reeks te vervolgen. Verschuere heeft dan zowel de scénario's als de tekeningen gemaakt, maar de uitgever plaatste er toch mijn naam op. Ik had de man die daar verantwoordelijk voor was gemakkelijk een proces kunnen aandoen, maar toevallig was het de schoonzoon van de toenmalige directeur van de Standaard en dat was dus moeilijk te vereenzelvigen. Er waren ook nog andere geschiedenissen aan verbonden. Dat hebben we dan maar zozo gelaten.
Verschuere zat dus weer zonder werk. Maar ik zag dat die man kwaliteiten bezat. Ideeën had ie weinig, maar hij kon geweldig, technisch knap tekenen.
Ondertussen had ik reeds andere plannen gesmeed : nl. Lassie. Er waren in die tijd 4 à 5 langspeelfilms van Lassie in omloop. Dat sloeg toen geweldig in bij het publiek. Die decoratieve hond deed allerlei dingen die een collie nooit zou doen, maar kom... Verschuere was dol op westerns en van Lassie zou ik een soort " soft western " kunnen maken. Van Metro Goldwyn Mayer mochten we de naam Lassie gebruiken op

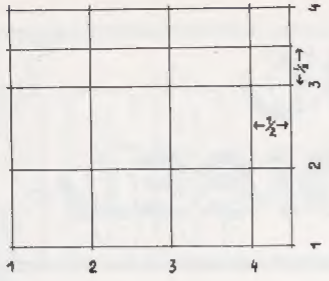

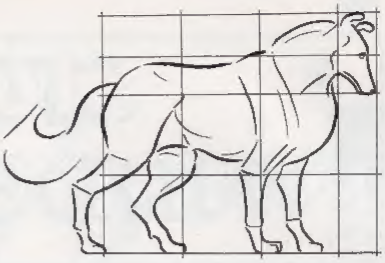

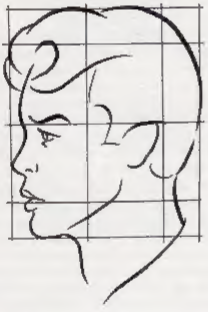

Bessy-arsenaal voor de nieuwelingen die nog moeten leren tekenen.

voorwaarde dat we de scénario's van de film zouden volgen. Dat was prima, maar ik voorzag echter een langere reeks. Daarom hebben we wel een collie gebruikt, maar hem een andere naam gegeven. De Standaard was evenwel niet bereid om BESSY op te nemen. De directeur van de Standaard had echter relaties op de "Libre Belgique". Mr. Jourdain, de toenmalige directeur van de " Libre Belgique " voelde er echter ook weinig voor en de eerste twee strips met de synopsis van het verhaal verdwenen in zijn schuif. Tot op het ogenblik dat zijn kleinkinderen bij hem op bezoek kwamen in het bureel. "Le beau chien ", dat was iets voor hen en dat moest grootvader toch maar in de krant zetten. En zo werd het eerste verhaal van Bessy besteld, en zette ik Verschuere opnieuw aan het werk.

Aanvankelijk was Verschuere bij mij in vaste dienst geweest. Maar hij was, wat dat betreft niet erg te vertrouwen. Hij deed gewoon de helft van de dag niks. Zo was ie nu eenmaal. Zo zette ik hem spoedig thuis aan het werk. Met stukwerk kon ik immers nooit bedrogen zijn. Wij werkten dan op de volgende manier. Ik schreef het scénario. Hij kwam eenmaal in de week naar mij toe. Terwijl ik de schetsen maakte zat hij naast mij met de schrijfmachine en dicteerde ik teksten. Zo waren wij op een dag voor een hele week klaar. Hij nam alles mee naar huis en werkte alles uit. Aanvankelijk waren die schetsen nogal uitvoerig getekend. Wij moesten Bessy nog leren tekenen eigenlijk. Wij moesten het bestuderen, afmetingen, verhoudingen bepalen enz. Ik moet zeggen, daar heeft Verschuere altijd een goede aanleg voor gehad. Met de tijd was die man heel goed ingewerkt, zijn stijl ontwikkelde en hij ging er sterk op vooruit door dagelijks te werken.

Uiteindelijk kwam ik toen tot de ontdekking dat men een reeks kan laten lopen, door gewoon de idee en de opvatting daarover in een synopsis vast te leggen. Het tekenen kan een ander dan net zo goed als ik. Wat belangrijk is, is de indeling, hoe iets verteld wordt. Het meesterschap zit in het schrijven van het verhaal, het ontwerp van de figuren, de vastlegging van de geest van het verhaal, de handeling. En dan bijvoorbeeld in Bessy de fauna en de folklore van de Indianen. Die dingen komen er niet vanzelf. Het meesterschap zit ook vooral in de manier waarop ge iets vertelt. Met welke beelden ge vertelt en hoe ge die schikt. Net zoals de man die een film maakt en precies weet wanneer ie close-ups moet gebruiken, wanneer hij totaalbeeld moet geven enz. Dat is volgens mij zo'n beetje het meesterschap. Dat is voor mij het werk. Daarna de boom uittekenen, of een paard... dat noem ik al ambachtelijk werken. In die zin ben ik altijd de schetsen blijven maken. Verschuere heeft nooit zelfstandig, op eigen benen, een Bessy-verhaal volledig afgewerkt.

Verscheidene jaren hebben we goed samengewerkt. Er zijn, zoals gezegd, wel enige moeilijkheden geweest, maar vanaf het ogenblik dat hij thuis per stuk werkte ging alles best. Ge moest er een beetje dwang op uitoefenen. Verschuere voelde voor de western. Hij kende er heel wat van en bestudeerde dat ten volle. Daar was hij wel een hulp in geweest.

De grote moeilijkheden met Verschuere zijn er gekomen, nog vooraleer de werkelijke Studio werd opgericht. Zij behoren tot zijn privé leven en we gaan die niet te ver uitdiepen. Het ging over een echtscheidings proces dat aan de gang was en de man moest voortdurend op de vlucht. En toen ging het natuurlijk niet meer. Het gebeurde dat er twee, drie dagen geen strip in de "Libre Belgique" stond, omdat hij weer naar Oostende of weet ik veel gevlucht was om aan de vervolgingen van de advokaat van zijn vrouw te ontsnappen enzovoort. Hij zat diep in de nesten. Maar zo kon het natuurlijk niet verder gaan. De man was niet meer te bereiken, kwam dan zo nu en dan weer eens opdagen en op de gazet begon men te reclameren. Per maand waren er ongeveer 4 à 5 dagen dat er geen strip was, en dat wilden zij niet. Voor een krant is de regelmaat een hoofdzaak. En dan heb ik Verschuere ook gezegd dat het in die gegeven omstandigheden niet meer verder kon gaan. Hij heeft zich daar dan ook bij neergelegd. Dan is dat kontrakt, dat "agreement " waarover hij spreekt, afgebroken. Omdat hij zelf zijn verplichtin gen niet meer na kon komen, door 't feit dat hij regelmatig op de vlucht moest. Dat kontrakt bestond alleen voor Bessy. In het begin hadden we het zo beslist. Eigenlijk was het verkeerd. Maar door 't feit dat hij niet in vaste dienst was, moest ge die man vasthouden, ge moest hem ergens binden... Daar was zelfs een beetje sociaal gevoel bij hè... dat ge dan later moet uitzweten... gevoel wordt altijd gestraft, ge weet hoe dat gaat... ik ben daar niet voor beloond geweest. Ik heb hem een kontrakt gegeven op een basis zoals ik die geen tweede maal zal bepalen... en er kwam een eind aan door het feit dat ie niet meer regelmatig kon werken, helemaal in de put zat en de "Libre Belgique " reclameerde.

In het kontrakt waren o.a. bepaald dat ie een aantal Bessy's per jaar mocht tekenen. Hij kreeg zelfs een premie op de verkoop enz. Maar dat was op dat ogenblik allemaal ten einde natuurlijk. Ik heb hem gezegd : "Man, dat moet gedaan zijn. Voor mij telt Bessy in de "Libre Belgique ". En voor de uitgever ook. Als gij niets meer kunt... jammer ! Maar dan kan ik ook voor u niets meer doen".

Dan is Verschuere een tijd uit de circulatie geweest. E. de Rop, die mijn inktzetter was, heeft toen zijn werk overgenomen. Men merkt een duidelijk verschil in stijl. Die van Verschuere is heel beweeglijk, die van de Rop is egaler. Maar daar heeft niemand ooit graten in gezien. De geest van de verhalen was daar, en dat was het voornaamste voor het publiek. Zo hebben wij Bessy gered. De reeks liep ijskoud voort. Zij staat nu trouwens al meer dan 20 jaar in die krant.

EEN RUIGAARD HEEFT DE MOED GEWONNEN EN TREFT DE LASSO AAN
MAAR BESSY IS ZO'N BEHANDELING NIET GEWEND EN STORT ZICH OP HAAR BELAGER
ENKELE ANDERE RUIGAARD'S SCHIETEN ECHTER TE HULP, DOCH DE MOEDIGE COLLIE IN EEN OOGWENK WORDT OVERROMPELD.
Een prachtige hond. Ik zal hem houden !
DE RUIGAARD BINDT BESSY MET DE LASSO AAN EEN BOOM VAST EN GAAT WEER HEUVELOPWAARTS.
BESSY BESEFT ECHTER DAT ZIJ EEN OPDRACHT TE VERVULLEN HEEFT EN ALLERHAAST BEGINT ZIJ AAN DE TOUWEN TE KNAGEN
HET IS ECHTER EEN STERK RUIGAARD EN HET GAAT NIET ZO VLUG.
MAAR VOOR ZE VRIJ IS, ZIET DE MOED DAT DE RUIGAARD'S TERUGKEREN VAN HUN TWEEDE RAPHAL. DEZE WERD DUS DAN AFGESLAGEN.
DE RUIGERS GAAN IN EEN GROTE KRING ZITTEN OM TE BERAADSLAGEN

De Bessy-produktie gebeurt in de Studio te Antwerpen in de Grétrystraat. J. Broeckx heeft er thans de leiding.

Op dat ogenblik hadden wij (tenminste, de uitgeverij had dat gedaan - dat wordt allemaal in mijn schoenen geschoven maar in feite heb ik daar niet zo heel veel mee te maken -) Bessy verkocht aan een kinderblad in Duitsland : " Felix ". Daar stonden de Bessy's die wij jaren tevoren getekend hadden met 2 à 3 bladzijden per week in. Het bleek zo'n enorm succes te zijn dat men ons vroeg een boek per maand te maken. Dat was natuurlijk een hele opgave... want ik had er de mensen niet voor. Ik kreeg echter regelmatig aanbiedingen binnen van jonge mensen die wilden tekenen en geen kans kregen. Nu krijgen ze er nog veel minder dan in die dagen, maar toen was het ook al heel erg. De plaatsen in de kranten die werkelijk om strips gaven waren allemaal bezet en een uitgever is niet zo maar te overtuigen om albums uit te geven van strips die niemand kent. Daar heeft ie niet te veel kansen mee. Men moet eerst het publiek via de dag- en weekbladen veroveren.

Samen met Eduard de Rop ben ik dan op zoek gegaan naar jong talent. Ik heb aankondigingen geplaatst enz. en heel wat mensen zijn daar op afgekomen. Links en rechts hebben we er dan enkelen uitgepikt, hen wat opgeleid, hen Bessy leren tekenen, de verhoudingen, de anatomie van een hond enz. enz... Uiteindelijk zijn we er toch in geslaagd een aantal mensen bij elkaar te brengen die een boek per maand konden maken. In die tijd schreef ik de scénario's nog zelf.

Maar goed, de reeks startte in Duitsland met een enorm succes. Het liep in die tijd zo rond de 220.000 per week, een enorm aantal, zelfs voor Duitsland. De hoogste oplage in Duitsland was " Mickey Mouse " met 450.000, maar daar kwamen wij dan achter. Tussen die twee cijfers was er eigenlijk niks. Spoedig kwam de vraag er twee per maand te maken... en we kregen weinig keus. Het was te nemen of te laten. Zij hadden andere mogelijkheden enz. Men mag immers niet vergeten dat wij betrekkelijk duur waren voor die mensen. Wij moesten de tekeningen allemaal zelf maken en er mensen voor betalen. Zij waren gewoon te werken met strips die ze afkochten van agentschappen.

In die periode, toen we medewerkers zochten, kwam Verschuere weer opdagen. Zijn moeilijkheden waren achter de rug. Toen kreeg ik van de Standaard een gebouw in de Grétrystraat, groot genoeg om een achttal jongens in onder te brengen. Reeds eerder hadden we de Studio hiernaast (boven de garage naast de woonplaats van W. Vandersteen te Heide-Kalmthout) voor 4 man voorzien. Het gebouw in Antwerpen was nogal ver van hier. Ik kon niet alle dagen op en af rijden om de controle te doen en toen heb ik aan Verschuere de kans van zijn leven gegeven. Ik gaf hem de leiding van die Studio in Antwerpen. Hij moest niet zozeer zelf tekenen dan wel de andere jongens opleiden. Maar Verschuere, die iets infantiels in zijn karakter heeft, heeft van die Studio een echte kermis gemaakt. Hij stelde zich aan als een kind, er werd niet gewerkt en op een schone dag zijn al zijn medewerkers, waaronder K. Biddeloo, Sels, Eugène Goossens, die nu nog de pockets van Bessy maakt, en nog een vriend van Sels, Edgard (Gastmans) bij mij gekomen zonder dat Verschuere het wist en hebben hun beklag gedaan. Zij voelden dat de Studio op die manier geleid, hen geen waarborgen voor de toekomst bieden kon. Dan heb ik dat een beetje gecontroleerd en er een einde aan gemaakt. Zo is Verschuere voor ons verdwenen.

Daarna is F. Sels de hoofdtekenaar van die Studio geworden. Sels en zijn vriend Edgard konden geweldig vlug tekenen. De kwaliteit leed er wel een beetje onder, maar het ging enorm vlug. Uiteindelijk konden ze het vrijwel zonder de hulp van anderen alleen afwerken... dus, ge kunt denken hoe vlug dat wel ging bij die twee. Maar het werk zag er niet formidabel uit en er kwamen reclamaties uit Duitsland. Dan hebben die twee jongens achter mijn rug om getracht Bessy over te nemen bij mijn client. Zij werkten snel en goedkoop. Toen dat zaakje met Bessy niet lukte hebben ze daar toch een andere reeks losgemaakt en lieten zij mij van de ene op de andere week gewoon vallen. In Duitsland heb ik er een heleboel herrie om gemaakt, maar die uitgever had er een goede zaak aan gedaan, hij had goedkope tekeningen en er was niets aan te doen. Die reeks die de jongens hebben losgemaakt loopt nu trouwens nog. Alleen zijn de twee vrienden uit elkaar gegaan, hebben mekaar de duivel aangedaan. Maar Sels heeft het volgehouden. Zijn reeks " Zilverpijl " verschijnt nu ook regelmatig in Ohee.

Sels had al eerder voor mij Bessy's geïnkt, toen ik nog in Brussel woonde. E. de Rop kon het werk niet alleen aan. Hij heeft daar dan ook netjes zijn ontslag gegeven omdat hij een aanbod van Het Volk had gekregen. Nadat ie wel twee jaar zonder werk had gezeten nam ik hem terug aan voor de Studio onder leiding van K. Verschuere. Sels was een strever, een man die vooruit wilde. Ik voelde wel dat ik die man nooit lang bij me zou kunnen houden. Het is alleen spijtig dat ie de tweede keer op die manier is weggegaan !

Na Sels kwam J. Broeckx. Die jongen werkte op de Standaard uitgeverij. Hij had al wat tekeningen voor Ohee gemaakt en dat werk leek mij best. Ook de proef van Bessy viel geweldig mee. Hij heeft nu nog de leiding van die Studio en hij maakt er al jaren schitterend routinewerk van. Broeckx leidt de Studio met een man of acht. Er is nu geen speciale produktie voor de Belgische Bessy's meer. Wel worden de albumuitgaven aangepast. In Duitsland mag er b.v. niet te veel zwart in... hier brengen we er dan meer zwart in. Er wordt ook al eens een bladzijde vervangen. Voor de Belgische albumuitgaven worden uiteraard de beste verhalen uit de Duitse produktie genomen, en licht aangepast. In Duitsland moet nl. alles nogal " vredig " zijn.

De nieuwelingen worden in de Studio te Antwerpen opgeleid. Wij hebben er voorbeelden van wapens, paarden, de ranch enz. Die Studio is in feite een leerschool. Ik hoopte dat er uit de Studio een aantal goeie elementen zouden groeien en dat is ondertussen ook gebeurd. Sommigen hebben het reeds ver gebracht. In het begin was het in alle geval de bedoeling een aantal mensen een kans te geven. Met de moeilijkheden die later ontstaan zijn, heb ik daar wel een beetje mijn idealisme in verloren.

Met de Studio had ik in feite twee bedoelingen. Ten eerste kon zij een antwoord zijn op die geweldige aanvraag van debutant tekenaars, die hier een gelegenheid zouden krijgen om zich te vervolmaken. Er bestaat geen echte stripschool en in het begin missen ze allemaal de kunst om met beelden te vertellen. Het tekenen op zich kan men wel vrij vlug leren, vooral indien er een zekere aanleg voor bestaat, maar het vertellen... dat is wat anders. En ik meende dat ze dat hier dan het best konden leren en er tegelijkertijd hun brood mee konden verdienen. Ik hield er rekening mee dat bepaalde mensen met kwaliteiten vroeg of laat toch iets voor zich zelf zouden willen ondernemen. Ik

vroeg niet beter. Ik weet dat er in de Walen tien tekenaars zijn tegenover één Vlaamse. Ik had met die Studio de gelegenheid om daar iets stimulerends in te doen.
Ten tweede dacht ik aan de instandhouding van mijn eigen werk. Vroeg of laat word ik toch oud. Uit die groep zou ik immers een aantal goeie elementen uitpikken en die zouden later mijn werk kunnen voortzetten. Dat is dan ondertussen ook reeds gebeurd.
Over Verschuere zijn we echter nog niet uitgepraat. Nadat ie geen volledig jaar de leiding had gehad van de Studio kreeg hij nog een kans in Duitsland bij Pabel-Verlag. Dan heeft hij een voorstel gedaan aan verschillende medewerkers uit mijn eigen Studio en sommigen zijn daar ook op ingegaan. Eduard de Rop, Frans Antonis en nog anderen gaven hier hun ontslag en gingen full-time voor hem werken. Hij heeft ze allemaal omgepraat... het ging allemaal anders zijn ! Verschuere heeft daar wellicht de kans van zijn leven gehad. Nu zegt ie wel tegen u (zie Stripgids nr. 8) dat hij op een bepaald ogenblik door al die mensen in de steek werd gelaten, maar daar is ook een andere versie over. Geen enkele van die mensen werd betaald ! K. Boumans was trouwens de enige die hem een proces heeft aangedaan... ze hadden het allemaal kunnen doen. Eduard de Rop stond hier na een week al terug bij mij. Die jongen had geen slechte bedoelingen. Hij geloofde echt dat hij bij Verschuere een kans zou krijgen. Zij waren ook goede vrienden. Omdat de Rop een hele oude medewerker van mij was, en omdat iedereen wel eens een fout kan maken heb ik hem toen direkt terug in dienst genomen. De belangrijkste scénarioschrijver die we hier gehad hebben voor Bessy was Daniël Jansens. Het was een man die vlot schreef, héél vlug en toch goed de geest van Bessy beet had. Hij schreef een heleboel verhalen, wel 4 à 5 per maand. Er waren heel degelijke bij. Toen die man een andere kans kreeg ben ik gevallen op Jaak Bakker en Hugo Renaerts. Zij schrijven nu de scénario's voor Bessy. De reeks is natuurlijk niet meer hetzelfde als bij de oorsprong, maar we hebben de hele toestand een beetje aanvaard als een broodwinning voor al die mensen en we hebben wel die stijl gevonden die ze in Duitsland nodig hadden. Want in Duitsland bestaan er heel eigenaardige opvattingen over die dingen. Daar worden taboes geplaatst die we hier helemaal niet hebben. Het is nu een brave doorsnee " soft-western" geworden.

VERSCHUERE HEEFT OOK NOG AAN ANDERE REEKSEN MEEGEWERKT.

Toen de rechten van BIGGLES en KARL MAY vrij kwamen was het volgens de uitgever het moment om die helden op de markt te brengen en ze vroegen mij of ik die niet wilde tekenen. Met Verschuere als medewerker was dat mogelijk. Geen van beide reeksen was echter een initiatief van mijzelf geweest en ik moet eerlijk zeggen... dat doe ik nooit meer. Bij mij moet een reeks geboren worden uit een drang om het te doen. Een opdracht ligt mij niet.
Biggles was een detective-genre met veel geweld in. Het haalde natuurlijk nooit het succes van een Suske & Wiske. Met dat genre verliest men immers de meisjes en de kleine jongens. Men richt zich tot een bepaalde groep, nl. de ouderen die het graag lezen en de aankomende jongens die op avontuur belust zijn. Met deze reeksen is eigenlijk bewezen dat ik niet kan werken met personages die iemand anders gecreeerd heeft. Biggles is ook gestopt. Karl May is blijven bestaan, omdat het nog verkoopt en omdat het nog ergens een leemte opvult. Wij houden er mensen mee aan het werk. Idem voor SAFARI, ook geen initiatief van mijzelf. De reeks is ook geen succes geworden. Ik geloof dat we daar te laat mee kwamen. Afrika spreekt de mensen niet meer aan. De koloniën die opgedoekt zijn,... al wat er gebeurd is gebeurde bij ons in de Middeleeuwen... dat gevecht met de ellebogen tussen die potentaten... men hoort van wreedheden... het schrikt de mensen af. Ten tweede krijgt men de fauna en de flora alle dagen op de TV in de mooiste documentaires te zien. Aanvankelijk wilde ik rond het thema van de Boeren in Transvaal werken, maar er was Zuid-Afrika met de Apartheidspolitiek en dan heeft het natuurlijk weinig zin om over de Boerenkrijg te gaan praten. Daarom hield ik het op jungleavonturen, het leven van de dieren enz.
Ik vertelde niets nieuws. Dat genre, dat gaat op het moment gewoon niet meer. Eigenlijk heb ik nooit iets graag getekend waar ik geen drang voor voelde. De reeksen die blijven lopen zijn er in feite nog om de mensen aan 't werk te houden. Aanvankelijk heb ik voor Biggles en Karl May wel schetsen gemaakt, maar later heb ik ze vrijwel volledig aan een medewerker overgegeven. Ik voelde er immers niet zo voor, omdat ik die personages niet zelf had gemaakt.
DE RODE RIDDER was een initiatief van mijzelf. Ik wou een ridderverhaal maken. Na het lezen van J.T er Haar's " Koning Arthur " - dat boek heb ik wel drie maal gelezen - kreeg ik een geweldige drang. Ik moest gewoon een ridderverhaal maken.

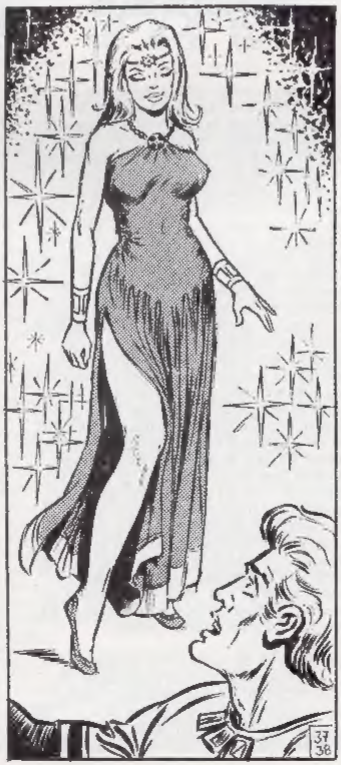

Sex en Magie in De Rode Ridder door Karel Biddeloo.

En dat is dan "De Rode Ridder " geworden, een titel die ik heb overgenomen van Leopold Vermeire, die de jeugdboekenreeks schreef. De twee series hebben echter niet zoveel gemeen. Verschuere heeft ook hier nog aan meegewerkt. Mijn zoon Bob heeft het 2e album "De Gouden Sporen " nog in inkt gezet. Meer heeft die niet gedaan.
(Omdat W. Vandersteen niet zeker is van wie wat heeft gedaan wordt E. de Rop erbij gehaald).
E. DE ROP :
Verschuere heeft in elk geval nog meegewerkt aan Biggles. Het eerste verhaal van De Rode Ridder heeft Verschuere gemaakt en daar heb ik zelfs nog aan meegeholpen. Later heeft Verschuere het dan voortgedaan. Ik heb wel enige verhalen in inkt gezet die u (W. Vandersteen) helemaal zelf had getekend o.a. Het Veenspook. Na Verschuere heb ik er een deel gedaan en dan is Karel Biddeloo gekomen. Na Verschuere heb ik ook nog de Bessy's geïnkt. Met Verschuere heb ik ook nog aan Karl May gewerkt.
W. VANDERSTEEN :
De Rode Ridder is een enorm succes. Wij zijn misschien wel de enigen die nog een ridderverhaal in de krant hebben en onlangs smeekte een verantwoordelijke van de krant ons nog om toch vooral niet met De Rode Ridder te stoppen.
Karel Biddeloo, die nu De Rode Ridder tekent kwam uit de eerste ploeg die nog onder Verschuere in de Grétrystraat heeft gewerkt. E. de Rop zet nu Robert en Bertrand in inkt. Eduard zet vrijwel alles in inkt :

hij heeft daar een routine in.
(Ook K. Biddeloo wordt erbij geroepen).
K. BIDDELOO :
Ik heb ongeveer een half jaar bij Verschuere gewerkt aan de Bessy produktie. Dan ben ik begonnen aan Biggles, die u (W. Vandersteen) toen nog in potlood zette, en Karl May. Toen zette E. de Rop de bandjes van de Rode Ridder in inkt. Een tweetal jaar later ben ik aan De Rode Ridder begonnen. Eduard moest toen aan Jerom werken.
W. VANDERSTEEN :
Voor Duitsland hadden we ook JEROM. Daar hebben we ergens wel een kans mee gemist. Toen stond alles nog in de kinderschoenen. Er ontbrak een leiding. We hadden allemaal wat te veel werk op dat ogenblik. Maar ja, men wil de mensen aan 't werk houden en het aanbod was toch zo schoon. Ik heb de mensen daar wat te vrij in gelaten, zowel de scénarioschrijver (D. Jansens, die wel heel goeie verhalen heeft gemaakt) als de tekenaars. Maar er was geen leiding. Ieder deed het wat op zijn manier, de stijl verschilde en trouwens... het sloeg niet wel. Een slecht getekend verhaal met een goede tekst is altijd beter dan andersom. Dat heb ik Hergé ook horen zeggen. Hij discussieerde er altijd over, maar op een gegeven dag moest hij bekennen : " J'ai eu besoin de 20 ans pour comprendre que l'histoire prime sur le dessin ". En hij had zich altijd op de tekening toegespitst...
Ik heb Paul Geerts een paar jaar het gewone werk laten doen ; tot ie het allemaal goed beet had. Ik heb dikwijls met hem gepraat. Hij had aanvankelijk aan alles wat meegewerkt, maar had geen eigen reeks in handen. Toch liet ik hem het meest aan Suske & Wiske werken. Ik voelde iets aan die man, aan de manier van praten, zijn ideeën enz. Thans doet hij het uitstekend. Hij heeft nog wel te leren maar ik zou nu gerust mogen verdwijnen... Suske & Wiske zou toch blijven voortbestaan.
Karel Biddeloo heeft dat ook, dat vakmanschap, maar dan in een ander genre.
Karel is meer geschikt voor het realistische genre, ridderverhalen, westerns en sciencefiction.

soort humor, de constructie van een verhaal, de algemene opvattingen enz. dat zijn moeilijke hoofdstukken waar men een paar jaar voor nodig heeft om ze te kunnen leren. Ik ben daar gelukkig op tijd mee begonnen. Tot nu toe heb ik niet al te veel periodes in een verhaal moeten redden. Naast Biddeloo en Geerts is Robert Merhottein een heel talentrijk medewerker. Vroeger hadden wij een poppenkast Pats onder leiding van Karel Weyler. Die speelde Suske & Wiske en gaf zowat 300 voorstellingen per jaar. Het figuurtje dat de programma's aankondigde heette Pats, en dat was een creatie van Weyler. Wel, toen de Standaard met een bijlage voor kinderen begon, 's woensdags in de krant, hebben ze die Pats genoemd om hem een plezier te doen. En op een bepaald ogenblik werd er gevraagd om op de eerste bladzijde een kort stripje te maken met Pats als hoofdfiguur. Dat was het werk van E. de Rop en Karel Weyler voor de scénario's. Maar na een tijdje moest Eduard alles alleen doen en is dat stripje stilaan

aan in Duitsland. Iedereen verwachtte wel succes en het liep goed in "Felix ", maar vanaf het moment dat het in reeksen kwam, was het een beetje knoeiwerk. Niemand was er in zekere zin verantwoordelijk voor.
Er was gewoon geen leiding. Het genre beviel de Duitsers niet. Duitsland is een heel eigenaardige markt hoor... ! De albums lopen hier wel goed. De reeks van Duitsland wordt hier nu herwerkt voor de albums.
K. BIDDELOO :
Ik ben nu negen jaar in de Studio. In het begin tekende u (W. Vandersteen) De Rode Ridder nog en zette ik ze in inkt. Later heeft u ze op quarto's gescheist en ik tekende ze dan. Vanaf " De drie huurlingen " ben ik begonnen met alles zelf te doen.
W. VANDERSTEEN :
Wanneer Biddeloo De Rode Ridder heeft overgenomen heeft ie er een heel nieuw genre van gemaakt, dat het op dit ogenblik heel goed doet. Biddeloo doet alles zelf. Telkens hij een scénario heeft gemaakt laat ie het mij keuren en dan bespreken we dat samen. Karel werkt ook nog aan Karl May.

DE ANDERE MEDEWERKERS

Paul Geerts is zich over 5 à 6 jaar komen aanbieden met tekeningen die hij gemaakt had voor een chiro-blad geloof ik. En ik zag al dadelijk dat die man iets kon. Ik zag er meer in dan in de anderen. Die voelde het aan, die kon vertellen met beelden ... helemaal mijn stijl, maar hij kon het. Daar zit juist het vakmanschap in. Hoe ge iets tekent, daar kunt ge altijd nog over discussieren... het verhaal primeert altijd

Het inkten moet ge niet overdrijven. Iemand met een vaardige hand die een beetje kijk heeft op het grafisch gedeelte, die kan het leren. Suske & Wiske heb ik zo lang mogelijk zelf in handen willen houden en ik heb het nu nog in de hand. Maar beetje bij beetje geef ik het uit handen, want Paul Geerts heeft er jaren voor nodig om zich helemaal in te werken. Thans werken wij als volgt. Paul maakt het scénario. Dat komt ie dan voorleggen. Meestal zitten er wel wat fouten in, en daar wijs ik hem dan op. Zo kwam hij onlangs met Merotijn nog aandraven met een verhaal dat tegen de grootwarenhuizen was gericht. De grootwarenhuizen zijn echter onze grootste afnemers. Ik begrijp natuurlijk wel dat ze iets actueels in het verhaal willen steken, maar zo'n kritiek tegen de grootwarenhuizen kan gewoon niet. Men kan er wel een grootwarenhuis in brengen en er mag van alles in gebeuren, maar een thema TEGEN de grootwarenhuizen gebruiken gaat niet. Dan moet ge tegen van alles zijn. En wij moeten niet anti zijn, tegen niks. Dat is onze vorm niet.
Wel kijk, dat zijn fouten die ze maken. Een andere keer komt ie af met een parodie op Dracula. Hoe plezierig dat ook tekent, het blijft iets gruwelijks, iets griezeligs en zoiets gaan we niet doen. En in plaats van Dracula zoeken we dan iets in de richting van "De Zwarte Madam " of zo... verstaat ge ?
Geerts heeft de leiding van de Studio (Heide-Kalmthout) gekregen omdat ik vind dat hij de meeste vakkennis heeft. Wat het tekenen betreft geloof ik dat ie het zo goed kan als ik zelf. Maar natuurlijk, de geest van een verhaal overdragen, het

uitgestorven. Het wekelijks bijvoegsel van de krant bleef Pats heten. De Standaard hield eraan de naam Pats te behouden, ook toen ze onlangs het blad wijzigden en ze stelden voor om er verhaaltjes met de figuur Pats voor te maken. Dat sprak mij wel aan. Ik zat hier al jaren met dat Flappy-figuurtje in mijn schuif en ik zag er wel iets in om die twee figuren te combineren. Dan hebben wij R. Merhottein aangenomen om het te inkten. Maar die man, die heel wat kwaliteiten heeft, kon dat na een paar verhalen helemaal zelfstandig. Hij maakt nu ook zelf de scénario's. Die man is daar enorm vlug mee weg geweest en zo kon ik die reeks ook weer gerust uit handen geven. Kijk, het hele geheim van de Studio komt in feite hier op neer. Ik doe allerlei dingen die ik ook graag doe en wanneer die dan inslaan bij het publiek, dan vraagt de uitgeverij niet beter dan dat er een produktie van zou komen. Vanaf het ogenblik dat dat is gebeurd, is er voor mij de lol een beetje af, verstaat ge ? Ik test van alle kanten. Morgen heb ik misschien weer een nieuw idee... wie weet begin ik wel weer eens aan science-fiction. De dag dat het me zal bijten zal ik daar ook mee beginnen... tot ik het weer helemaal in me heb en dan is er de lol weer af. Heeft het succes, dan zoek ik er weer een medewerker voor. Het is een drang in mij, de zin om het te doen. Zonder de goesting gaat het niet. Geef mij nu morgen de opdracht en zeg tegen mij : " Maak nu eens een science-fiction verhaal " dan komt daar niks van in huis. Het moet heel spontaan groeien. De enige die op dit moment wat voelt voor science-fiction is Karel Biddeloo. Maar die heeft natuurlijk zijn handen meer dan vol.

Na enkele verhalen werd de reeks Pats volledig toevertrouwd aan R. Merhottein.

Van die drang om te creëeren geraak ik nooit af. Wanneer ik nu morgen Robert & Bertrand volledig uit handen zou kunnen geven, dan zou ik toch spoedig weer iets anders gaan maken. Daar komt het in feite allemaal op neer. Daar heeft men dat verkeerde idee over de Studio... commerce, industrialisatie enzovoort. Het is gewoon een drang en ik geloof dat ik steeds nieuwe dingen zal blijven creëeren tot ik niet meer zie of tot mijn hand niet meer stevig genoeg zal zijn. Tekenen is nu eenmaal mijn leven. Het is net alsof wij zomaar alle mogelijke werk aannemen om zoveel mogelijk produktie te hebben. Dat is helemaal niet waar. Wij hebben natuurlijk een verantwoordelijkheid tegenover mensen die op ons speculeren om hun brood te verdienen. Daar moet men natuurlijk rekening mee houden. Dat brengt een zekere organisatie mee. Maar met de produkties die hier zijn heb ik in feite geen zuivere commerciële bedoelingen. Maar wanneer een reeks succes heeft dan wordt de man gezocht die daar voor geschikt is en die het allemaal netjes kan overnemen en eventueel voortzetten als ik er niet meer zal zijn. Dat is de hele bedoeling. Men kan dat industrialisatie noemen, maar per slot van rekening ben ik niet alleen. Er zijn nog tekenaars die met helpers werken. En waarom ? Omdat zij succes hebben en van hun uitgever een aanbod krijgen om meer en meer te maken. Zo neemt ie ook meer mensen aan. En ik geloof dat er weinigen zijn die kansen krijgen om een reeks zelf voort te zetten, en er een eigen stempel op te drukken, zoals een Biddeloo, een Merhottein...

ZIJN DE MEDEWERKERS TEVREDEN ?

Er zijn twee soorten medewerkers. De ambachtelijke medewerker stelt geen eisen. Die doet zijn ambachtelijk werk en is blij dat hij dat zijn hele leven kan blijven doen. Zijn gaven reiken niet verder en die is daar dus heel tevreden mee.
Daarbij komt dan toch ook nog het plezier dat zij uiteindelijk alles op hun eigen manier in inkt kunnen zetten. De stijl verschilt wel niet veel, maar de schaduwdelen enz. daar kunnen ze heel wat mee doen. Het hoeft niet net zo te zijn zoals ik het doe.
De creatieve medewerkers zoals een Biddeloo en een Merhottein, die zitten hier niet zo maar als poesjenellen te werken. Zij nemen een bepaalde reeks over die hen ligt. Zo moet ik b.v. aan Karel Biddeloo niet vragen om Robert & Bertrand of Suske & Wiske te tekenen. Dat ligt hem niet. Een ridderverhaal, een western, science-fiction, dat is iets voor hem. In De Rode Ridder heeft ie toch veel van zichzelf gebracht. Hij ging trouwens veel verder dan ik. Ik hield het bij heksen en tovernaars, maar hij gaat de ruimte in...
Creatieve medewerkers hebben een grote verantwoordelijkheid over hun reeks. Na hun ervaringen in de Studio beschouwen ze dat in feite als hun reeks. Ze verdienen er hun brood mee, maar ze voelen voor het werk en ze voelen zich ook gelukkig in de Studio.
De andere medewerkers, b.v. iemand die pas in de Studio in Antwerpen begint te tekenen, heeft ook nog geen behoefte om creatief te werken en die is al heel blij wanneer hij het vak een beetje kan leren.
Ik heb nooit reacties gehad van medewerkers die niet tevreden waren omdat ze niet creatief genoeg konden werken. Zij beseffen allemaal dat dit een stevige zaak is. Zij weten dat ik vroeg of laat toch zal wegvallen en zij eisen dat de zaak voortgaat. Natuurlijk zal dat dan op een andere basis zijn. Daarom heb ik Paul Geerts ook als leider van deze Studio aangesteld. Die man is geïnteresseerd in de zaak en die zal die onder bepaalde voorwaarden, ook ten overstaan van mijn familie die bepaalde rechten zal overerven, moeten voortzetten wanneer ik er niet meer zal zijn. Ook de anderen speculeren daarop. Zij kunnen natuurlijk op zichzelf beginnen, maar ze weten dat er hier een gevestigde zaak staat en zij aanvaarden daarom ook een zekere anonimiteit. U begrijpt toch wel waarom. Geen enkele uitgever zal er zijn geld aan riskeren. Die weet alleen dat de produkties van Vandersteen goed verkopen.
Ook kunnen de namen niet vermeld worden in een colophon. Alleen al om commerciële redenen moeten ze dat aanvaarden. Dat zou alleen de uitgever kunnen schaden. De produkties van Vandersteen, dat is een commerciële overweging. Dat is de stabiliteit van de uitgeverij. Daar kunt ge geen andere namen opplakken, dat is trouwens toch ook de reden waarom die uitgever vroeger geen Verschuere op die uitgave van Judi plaatste, maar wel Vandersteen.
Per slot van rekening zijn hun namen geen geheim. Ik heb die namen van mijn medewerkers nooit weggestoken. Jan Publiek interesseert er zich niet voor. En bij een reportage enz. worden de namen niet verzwegen. Ook bij manifestaties neem ik iedereen mee... of stuur ik Geerts in mijn

De reeks Robert & Bertrand heeft W. Vandersteen thans nog zelf in de hand. Hoelang nog ?

plaats.
Ge moet het een beetje zo zien. Wij creëren en wij tekenen. Dat is prima. Maar er is iemand die het allemaal bij het publiek moet brengen. Dat is dan de uitgever. Die man waagt daar kapitalen aan. Wanneer morgen een onbekende tekenaar naar de Standaard gaat om een stripalbum uit te geven, dan kan dat gewoon niet. Zonder publikatie in de pers, zonder jaren traditie, zonder de naam die reeds bekend is, gaat dat gewoon niet. Dat boek zou geen 500 ex. oplage halen. En bij de boekhandelaar is het allemaal goed, zolang er maar Vandersteen op staat. De naam alleen doet verkopen. Dat zijn commerciële overwegingen en mijn medewerkers rekenen daar op. Dat verzekert nl. hun eigen bestaan.
In de Grétrystraat zijn er destijds wel moeilijkheden geweest. Maar dat was in verband met de lonen. Er waren kleine jongens bij die dachten dat ik alle weken een klein fortuin aan hen kon verdienen. Maar in die Studio liggen de situaties enigszins anders natuurlijk. Daar wordt niet over een procent om de auteursrechten gesproken, daar wordt per plaat betaald. Het heeft lang geduurd vooraleer men dat daar heeft begrepen. Gelukkig dat daar nu een Jef Broeckx zit, een man die relaties had op de Standaard. Die heeft zekere bewijzen kunnen zien. Een fortuin is heel vlug gezegd, maar niet zo gauw verdiend. Op dit ogenblik is de produktie voor Duitsland, berekend op het tekenen der platen bijna een verliespost voor mij. Gelukkig dat we dan achteraf nog de albumuitgaven hebben, het enige dat er aan overschiet.

ROBERT & BERTRAND VERDIENT OOK EEN APART ZEGJE.

Ik zou daar een andere richting mee uit willen. Het stereotiepe vind ik niet zo'n probleem. Wij zitten natuurlijk in een bepaald tijdvak en bepaalde toestanden keren regelmatig terug. En alles steunt op die Nr. 17, die altijd achter de helden aan zit. Wanneer ge die dingen stereotiep noemt, dan zal ik er niet zo gauw vanaf kunnen. Ik zit met een ander probleem. Nl. om het bekend te maken heb ik dus de dagbladen van de Standaard en het Algemeen Dagblad in Nederland. De toestanden die ik het best ken en die ook veel aan bod komen, spelen zich veelal in de stad Antwerpen af. Ik heb studies genoeg over het milieu van die tijd maar die zijn veelal tot Antwerpen beperkt. De tijdsgebondenheid kan ik nog tot in het oneindige gebruiken, maar dan blijf ik tot Antwerpen beperkt en ik vraag mij af of dat nog wel zal inslaan bij de Nederlandse lezers. Ik probeer al wel eens een verhaal te maken dat niet zo plaatsgebonden is, en ik heb in Nederland al gevraagd naar documentatie over die tijd, folkloristische figuren, legenden enz., maar tot nu toe is er niet zo veel van terecht gekomen. En het Algemeen Dagblad drukt toch op 400.000 geloof ik. Ik heb voor Antwerpen o. a. " Plezante mannen in een plezante stad ". Ik heb verschillende boeken... allemaal over Antwerpen. Ik heb eens een keer een verhaal in Nederland laten spelen. Van vrienden in Delft had ik een boek gekregen en had ik een idee van het landschap, van die veenputten en hoe die mensen daar in plaggenhutten leefden enz. Dat van die toverlantaarn had ik eens op de TV gezien. Dat alles, plus een paar toestanden in Drente vormden de basis voor dat verhaal dat ook vooral het Nederlandse publiek kon interesseren. Er kwam dan nog een meisje bij dat verkocht was wanneer het pas 10 jaar oud was. En kritiek dat ik heb gehad ! Ongelooflijk ! " Een onmogelijk verhaal, waar zelfs kinderroof bij te pas komt ", zei men. Dat feit had ik overigens uit J. Ter Haar's " De Lage Landen " genomen, Dan krijgt men dus kritiek op een typische toestand uit die tijd. " Uiteindelijk blijken de twee vagebonden dan nog twee Belgen te zijn "... dat was de kritiek. Ge denkt dat het voor de mensen een plezier zou zijn om eens naar die oude tijd te grijpen, maar dan krijgt ge daar zo'n kritiek op. Soms vraag ik mij af of het tijdsgebeuren ook niet wat veel gebruikt wordt. Zo het een na het ander is misschien wel wat te veel. " De knotsgekke uitvindingen " van L. de Vries heb ik ook al bijna allemaal opgebruikt. En dan al die sociale toestanden... op den duur gaat ge smartlappen maken hè !
Een verminderde publikatie in een weekblad is niet mogelijk. Dan krijgt de uitgever maar één boek per jaar uit te geven en daar heeft hij niks aan. Dat gaat hem niet interesseren.

UW MENING OVER DE ARTISTICITEIT.

Artistiek werken, totaal ongebonden dus, is eigenlijk oncommercieel werken. Het is een fout die veel van die Franse tekenaars maken tegenwoordig. Zij maken prachtige

K. Verschuere zet zijn beste beentje voor in Biggles.

tekeningen, maar produceren ook slechts 1 album per jaar. 't Zijn magnifiek getekende albums waar ik jaloers op ben. Zij hebben er ook weken en weken op gewerkt. Maar wanneer ge dan de oplage hoort ... ! De uitgever moet er zo wel twintig hebben per jaar om zijn zaak levend te houden. En dan hoort ge die jongens natuurlijk klagen... Iemand die echt iets artistieks wil maken moet een ander medium kiezen. Die moet zich uitdrukken in zuiver grafisch werk, dat niets meer met strips te maken heeft. Die Franse tekenaars hebben wel veel voldoening van hun werk, maar ze geraken het niet kwijt of ze kunnen er niet of nauwelijks van leven. Tsjonge, wanneer ik van die platen moest maken, dan had ik er wel 14 dagen voor nodig. Sommigen werken er trouwens nog langer op.

Wanneer ge spreekt over de strip als kunst, dan vind ik wel dat wij over het algemeen te gebonden zijn aan bepaalde toestanden en technieken. Wanneer ge kunst maakt dan moet ge iets kunnen bewijzen, iets kunnen uitleggen dat helemaal van u zelf is. In het medium strip zijt ge steeds gebonden.

Ge kunt als vorm in zijn geheel proberen de kunst van strip te bewijzen, maar ge zijt zo gebonden aan technieken... Wij doen niet wat we willen. Met zwart-wit doen we niet wat we willen. Ik heb hier een prachtig grafisch boek. De effecten die daar in staan ... dat kunnen we nooit bereiken in de strip. Om iets te vertellen in een duidelijke tekening zijn we al gebonden aan een stijl, Daar doen we niet mee wat we willen. Wij kunnen die tekening niet vervormen, er geen schaduwen en effecten gaan inbrengen zoals in een illustratieve tekening. Als ge aan uw artistieke gevoelens uiting wilt geven dan moet ge ook tekeningen maken die los staan van een commerciële onderneming, los van het feit dat ge er van moet leven. Maar wie strip zegt, zegt ook uitgever, drukkerij, verkopers, technieken...

J. Smet.
19-3-1976.

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

ZWITSERLAND XIV'EEUW

IN HET JAAR 1307 BRACHT ALBERT VAN HABSBURG DE ZWITSERS ONDER HET JUK VAN OOSTENRIJK. GESSLER, LANDVOOGD VAN DE KEIZER, OEFENT OVER DE KANTONS URI, SCHWEIZ EN UNTERWALD EEN WAAR SCHRIKBEWIND UIT. DE VREEDZAME EN NIJVERE BEVOLKING ZUCHT OM DE VERLOREN VRIJHEID EN WACHT OP DE HELD DIE HET JUK ZAL AFSCHUDDEN.

DREIGENDE WOLKEN TREKKEN OM DE BESNEEUWDE BERGTOPPEN SAMEN. OP DE OEVER VAN HET WOELIGE MEER VLUCHT EEN MAN ALS EEN OPGEJAAGD DIER.

Volg mij! Hij vluchtte deze kant uit!

De hut van de veerman! Als hij mij wil overvaren, ben ik gered!

ACHTERVOLGD DOOR DE SOLDENIERS VAN DE LANDVOOGD VLUCHT DE MAN NAAR DE HUT!

Overvaren?... Er steekt een storm op! Het meer zal als een furie losbreken! Nee, ik waag mijn leven niet!

IN HET STRUIKGEWAS STAAT EEN MAN AANDACHTIG TE LUISTEREN.

Veerman, die man vlucht voor de verdrukkers en moet geholpen worden!

Vrees niet! Het is Willem Tell van Uri! Niemand dan hij kent beter de bersen!... Tell verbergt die man in de bossen!

Het woud is niet veilig! Zo gij bevreesd zijt, leen mij dan uw bark! Met Gods hulp vaar ik die man over!

Daar! Iemand helpt hem over 't meer te ontvluchten!!

Spring vlug aan boord! Zij hebben ons ontdekt!

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

DE LEIDERS VAN HET KANTON ZIJN IN GEHEIME VERGADERING EN SMEDEN EEN KOMPLOT OM HET JUK VAN DE OOSTENRIJKERS AF TE WERPEN.

Deze nacht zullen vuren branden op de heuvelkruinen! De leiders van Uri en Unterwald zullen zich bij ons voegen om de opstand te beramen! Tell zal hen tot gids dienen!

DOCH IN HET KASTEEL VAN ROSSBERG WAAR GESSLER, DE LANDVOOGD VERBLIJFT, KOMT EEN RUITER TOE EN VERZOEKT OM EEN ONDERHOUD MET DE TYRAN.

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

U ITRICH VAN RUDENTZ GEEFT ZIJN PAARD DE SPOREN EN STORMT OP TELL IN DOCH DEZE SPRINGT DOOR-HEEN HET STRUIKGE-WAS OVER EEN ROTS-KLOOF

Tell, ga niet! Ik heb een bang voorge voel!
Vrees niet Edwige! Ik kan er misschien een der opstande lingen ontmoeten zonder argwaan te wekken!

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

DES ANDERENDAAGS BEGEEFT TELL ZICH MET GALTIER ZIJN ZOON NAAR ALTDORF. GESSLER HEEFT OP DE MARKTPLAATS EEN PAAL DOEN OPRICHTEN WAAROP ZIJN HELM PRIJKT. EEN ONDERSCHRIFT LUIDT " GROET DIT ZINNEBEELD DER KEIZERLIJKE MACHT.

TELL, DIE NAAR HET GESNATER VAN ZIJN ZOONTJE LUISTERT, BEMERKT HET UITDAGEND SYMBOOL NIET EN WORDT OP STAANDE VOET AANGEHOUDEN.

DE WOEDENDE BEVOLKING WIL DE WACHTERS TE LIJF DOCH EEN AFDELING PIEKENIERS HOUDT HEN IN BEDWANG.

PLOTS MELDT BAZUINGESCHAL DE KOMST VAN GESSLER.

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

Tell, men heeft mij verzekerd dat gij de beste schutter uit de streek zijt!
Het is waar heer! Vader kan een appel uit een boom schieten op 200 passen!
Wel.... Plaats een appel op het hoofd van uw zoon en schiet hem er af met een pijl!!
Heer! Mikken op mijn kind! Nooit! Liever sterven!
Gij zult schieten... Of sterven met uw zoon! Kies!!
Vader doe het! Ik zal niet bewegen! Ik ben niet bang! Red ons! Toon hen wat ge kunt!
Doe het, Tell!
Laat zien wat we in Uri waard zijn!
Gij kunt het! Vooruit!
GESSLER KIJKT ONBEWOGEN VOOR ZICH ALS GESSLER HEM EEN APPEL OP HET HOOFD ZET.
Die knaap is moedig! Doe hem een doek voor de ogen!
Neen! Ik wil vader zien terwijl hij mikt!
TELL LEGT EEN PIJL OP ZIJN KRUISBOOG DOCH STEEKT EEN TWEEDE IN ZIJN GORDEL.
Almachtige God, geef dat mijn hand niet beve!
EEN DROGE TIK HET TRILLEN DER BOOGPEES TELL HEEFT GESCHOTEN

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

DE SECONDE DIEOP HET SCHOT VOLGT, LIJKT WEL EEN EEUWIGHEID. SLECHTS HET ZOEVEN VANDE PIJL IS HOORBAAR. DE TOESCHOUWERS..

...VOLGEN MET GEMENGDE GEVOELENS HET WAAGSTUK. GESSLER MET EEN WREDE FLIKKERING

..IN DE OGEN.... HET VOLK MET KLOPPEND HART EN INGEHOUDEN ADEM.

EEN SECONDE LATER BOORT DE PIJL ZICH TRILLEND IN DE APPEL!

Vader!..Wij zijn vrij!

Almachtige God ik dank u !!

Heer mijn vader schoot raak Neem dit als aandenken van uw wreedheid!

GESSLER KAN MOEILIJK ZIJN WOEDE EN HAAT VERBERGEN ZIJN TROTS LAAT HEM NIET TOE ZIJN NEDERLAAG TE BEKENNEN.

Tell, gij hebt een tweede pijl in uw gordel geborgen! Waarom?

Zo ik mijn zoon getroffen had, was die pijl voor u bestemd!

Zo!..Ik beloofde u de vrijheid maar dit verandert alles! Gij zult in de gevangenis van Kussnacht opgesloten worden!

HET VOLK WERPT ZICH OP DE SOLDENIERS DIE ECHTER ONGENADIG INGRIJPEN

Ga naar huis, Gallier! Wij zullen uw vader redden.

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

OP DE BERGTOPPEN BRANDEN DIE NACHT DE VUREN DER OPSTANDELINGEN DONKERE SCHIMMEN SLUIPEN OVER DE BERGKAMMEN EN LANGS DE STEILE BERGPADEN NAAR DE VERZAMELPLAATS

Bursers der drie kantons! Alhoewel bersen en meren ons scheiden behoren wij tot een vaderland! Laten wij zweren eensgezind de vijand te bekampen!

IN DE INDRUKWEKKENDE STILTE VAN DE NACHT ZWEREN DE OPSTANDELINGEN DE EED VAN TROUW AAN HET VADERLAND.

DOCH DOOR DE BERGPASSEN NADERT REEDS GESSLER, DE LANDVOOGD, MET ZIJN SOLDENIERS DE VERRADER ULRICH VAN RUDENTZ DIENT HEN TOT GIDS.

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

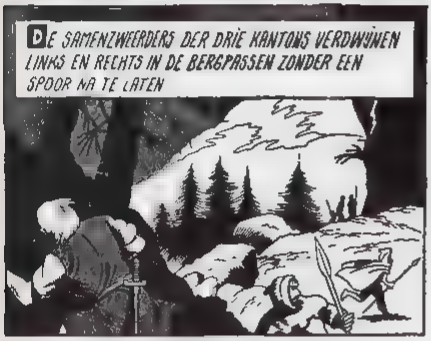

EEN WEINIG LATER STORMEN GESSLER, RUDENTZ EN HUN SOLDENIERS DE BERGPAS IN EN VINDEN, TOT GROTE WOEDE VAN DE LANDVOOGD, DE PLAATS TOTAAL VERLATEN.

ONDERDAAD START WAT VERDER TELL DIE DE SOLDENIERS NAAR ZICH LOKT TEN EINDE DE SAMENZWEERDERS GELEGENHEID TE GEVEN ZICH IN VEILIGHEID TE BRENGEN.

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

DE SOLDENIERS HALEN ECHTER DE BOVENHAND EN WILLEM TELL WORDT GEBOEID VOOR GESSLER GEBRACHT

Waarheen moet de gevangene gebracht worden Heer?

Breng hem in een boot naar Kussnacht! Ik zal u vergezellen!

DOCH EEN STORMWIND JAAGT HET MEER IN GROTE GOLVEN OP.

VERBORGEN IN DE OMLIGGENDE WOUDEN VOLGEN DE ZAMENZWEERDERS DE BEWEGINGEN VAN GESSLER

De boot vaart af!

Wij moeten Tell bevrijden

Ja, het ogenblik om op te treden is aangebroken!

Valt de garnizoenen van Rossberg en Sarnen aan. Ik volg met een groep de boot en val dan zodra Gessler met Tell aan wal gaat!

Wanneer zal de boot in Kussnacht zijn?

Niet voor de nacht... En dan nog als ze niet door de storm verrast worden.

DE STORM NEEMT IN HEVIGHEID TOE EN DE BOOT WORDT DE SPEELBAL DER WILDE GOLVEN. GESSLER, DIE EVEN LAF ALS WREED IS, BEEFT VAN ANGST.

Het zou beter zijn terug te keren bootsman!

Neen heer! Dat is te Altdorf al te hoog Het is beter door te varen!

TELL DIE GEBONDEN IN HET RUIM LIGT, ZIET DE ONHANDIGE BEWEGINGEN VAN DE BOOTSMAN EN GRIMTACHT.

Gessler, gij beeft! Vrees de toorn Gods! Wij zullen samen sterven!

WILLEM TELL

TEKENVERHAAL DOOR WILLY VANDERSTEEN

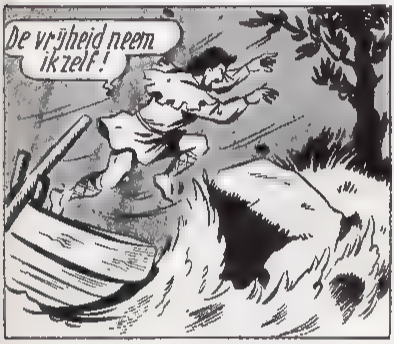

TELL LOODST DE BOOT LANGS EEN ROTS, SPRINGT AAN WAL EN LAAT DE OOSTENRYKERS AAN HUN LOT OVER. IN HET NAAR HUIS GAAN, ZIET HY DE VUREN DER OPSTANDELINGEN REEDS OP DE BERGEN BRANDEN.

TELL GAAT EERST DE ZYNEN GERUSTSTELLEN DOCH VERTREKT DADELYK OM ZICH BY DE OPSTANDELINGEN TE VOEGEN. ONDERWEG STOOT HY OP GESSLER DIE VELIG GESTRAND WAS EN JAAGT HEM EEN PYL DOOR HET HART

DE DOODVAN DE TYRAN WAS HET SEIN TOT DE GROTE OPSTAND DE KANTONS VOCHTEN ZICH VRY. TELL WERD ALS EEN HELD GE VIERD EN LEEFDE NOG LANG GELUKKIG. HY STIERF TE BIN GEN OP HOGE OUDERDOM AAN EEN LONGONTSTEKING NADAT HY EEN KIND UIT HET WATER REDDE.

EINDE

DE BLAUWE REEKS

Toen het succes van Suske & Wiske in 't Vlaamse land een feit was kreeg Willy Vandersteen in 1948 het aanbod om enige belevenissen van deze helden te verzinnen voor het weekblad Tintin/Kuifje. Kuifje was tot dan toe vnl. met Franstalig talent gevuld geweest : Hergé, P. Cuvelier, J. Laudy, Le Rallic, E. P. Jacobs, J. Martin. Wellicht had Hergé ook plannen om W. Vandersteen in zijn studio te betrekken. W. Vandersteen stond nl. ook sterk onder de invloed van Hergé : denken we maar even aan de figuur Rikki. Deze voorloper van Suske werd immers veranderd omdat ie te veel op Kuifje geleek. Bob de Moor, een andere Vlaming die een jaartje later de Kuifje-rangen zou vervoegen met o. a. " De Leeuw van Vlaanderen " kwam achteraf wel in vast dienstverband bij de Studio Hergé. Of de twee Vlamingen elkaar destijds een beetje in de weg gelopen hebben en of het verbluffende talent van de Moor Hergé's voorkeur heeft gehad is niet bekend en onwaarschijnlijk. W. Vandersteen had nl. naast een aanzienlijk teken- en verteltalent ook heel wat haar op zijn tanden, dacht een beetje commerciëler dan de Moor en wilde zich niet beperken in enig studio-werk waarvan ie niet zelf de kreatieve leiding kon hebben. In 1951, wanneer pas zijn derde verhaal " De Tartaarse Helm " in Kuifje liep, was W. Vandersteen met Karel Verschuere reeds begonnen aan de avonturen van Bessy in het dagblad " La Libre Belgique ". Vandersteen tekende de volgende verhalen in Kuifje :

Het Spaanse Spook.	1948, nr. 38 - 1950, nr. 5
De Bronzen Sleutel.	1950, nr. 9 - 1951, nr. 18
De Tartaarse Helm.	1951, nr. 20 - 1952, nr 29
De Schat van Beersel.	1952, nr. 30 - 1953, nr. 40
Goud voor Rome.	1953, nr. 41 - 1954, nr. 50
De Gezanten van Mars	1955, nr. 5 - 1956, nr. 14
De Groene Splinter.	1956, nr. 27 - 1957, nr. 36
Het Gouden Paard.	1958, nr. 9 - 1959, nr. 16

Tijl Uilenspiegel :

De Opstand der Geuzen.	1951, nr. 39 - 1952, nr 52
Fort Oranje.	1953, nr. 1 - 1953, nr 49

't Prinske : wekelijkse gags.

Men spreekt van " De Blauwe Reeks " omdat de albums met uitzondering van " Het Spaanse Spook " en " Tijl Uilenspiegel " bij de Standaard Boekhandel verschenen onder blauwe omslag, dit in tegenstelling tot de gewone bekende " Rode Reeks ". " Het Gouden Paard " en de gags van 't Prinske verschenen destijds niet in album.

ENIGE TECHNISCHE KENMERKEN.

Het Spaanse Spook.
Het oude 2-kleuren album verscheen in 1952 niet onder blauwe omslag, maar wordt hier uiteraard wel besproken. In 1973 werd het album integraal herdrukt in " Suske en Wiske 25 jaar. Jubileumuitgave ". 4-kleurenherdruk in de Rode Reeks nr. 150 (1974).

De Bronzen Sleutel.
Album 4 kleuren (1952). Herdruk Rode Reeks nr. 116 (1971). 7 blz. werden verwijderd
blz. 54 helemaal.
blz 57 : 2e en 3e strook.
blz. 14, 15, 37, 44, 51, 56 : 1e en 2e strook.
blz. 18, 22, 25, 38, 40 : 3e en 4e strook.

De Tartaarse Helm.
Album 4 kleuren (1953). Herdruk Rode Reeks nr. 114 (1971). 7 blz. werden verwijderd :
blz. 5, 8, 20, 50, 54 : helemaal.
blz. 44 : 2e, 3e en 4e strook.
blz. 46 : 1e, 2e en 3e strook
blz. 45 : 3e en 4e strook.

De Schat van Beersel.
Album 4 kleuren (1954). Herdruk Rode Reeks nr. 111 (1971). 9 blz. werden verwijderd .
blz. 26, 28, 29, 34, 35, 36, 37 : helemaal.
blz. 20 : 3e en 4e strook.
blz. 21, 38 : 1e en 2e strook.
blz. 63 ; 2e strook, eerste 2 plaatjes van de 3e strook, 3e plaatje van de 4e strook.

Het Geheim der Gladiatoren
Album 4 kleuren (1955). Herdruk Rode Reeks nr. 113 (1971). 6 blz. werden verwijderd :
blz. 4, 22 : helemaal.
blz. 5, 6, 7, 18, 21 : 3e en 4e strook.
blz. 24, 30, 48 : 1e en 2e strook.

De Gezanten van Mars.
Album 4 kleuren (1955). Herdruk Rode Reeks nr. 115 (1971). 7 blz. werden verwijderd :
blz. 5, 36 : helemaal.
blz. 4, 23 : 1e en 2e strook.
blz. 31 : 3e en 4e strook.
blz. 56 : 2e en 3e strook.
blz. 40, 43, 55, 60 : 1e strook.
blz. 45 : 2e strook.
blz. 27, 54 : 3e strook.
blz. 28, 33, 35, 39, 52 : 4e strook.

De Groene Splinter.
Album 4 kleuren (1957) Herdruk Rode Reeks nr. 112 (1971). 7 blz. werden verwijderd :
blz. 43 : helemaal.
blz. 33 : 1e en 2e strook.
blz. 18, 37, 49 : 3e en 4e strook
blz. 34, 55 : 2e en 3e strook.
blz. 50 : 2e, 3e en 4e strook.
blz. 5 : 1e strook.
blz. 62 : 2e strook.
blz. 24, 31, 44, 53, 56 : 3e strook
blz. 14, 30 : 4e strook.

Het Gouden Paard.
Album 4 kleuren in de Rode Reeks nr. 100 (1969). Niet in de Blauwe Reeks. 7 blz. werden verwijderd :
niet beschikbaar 3 blz. voor afl. 19.
afl. 24, 26, 30 : 3e en 4e strook.
afl. 29 : 1e en 2e strook.
afl. 25, 31 : volledig.

Algemene opmerking i. v. m. de herdrukken in de Rode Reeks.
Al de albums in de Rode Reeks werden opnieuw ingekleurd. In " De Groene Splinter " was het gevolg dat de Raad der Witte Maskers werd gewijzigd in de Raad der Blauwe Maskers. De teksten werden overal licht gewijzigd. In " De Tartaarse Helm " ; " Het Geheim der Gladiatoren " en " Het Gouden Paard " bleef de oorspronkelijke lettering met hier en daar een veranderd woord, behouden. De omslagen werden opnieuw getekend, gebaseerd op de oude van de Blauwe Reeks.

Beknopte inhoud van de verhalen.

Het Spaanse Spook.
" Het Spaanse Spook " is een van de schoonste juwelen aan de Suske & Wiske kroon alsook aan die van de strip in 't algemeen. In het verhaal speelt het bekende schilderij van P. Bruegel een belangrijke rol. " De Boerenbruiloft " van Bruegel bevindt zich echter in het Kunsthistorisch Museum te Wenen en in het verhaal lijkt het net alsof Suske en Wiske het schilderij gewoon in België bezichtigen. Een Bruegel tentoonstelling misschien ? Het schilderij wordt bovendien tussen 1565 en 1567 gesitueerd terwijl de avonturen van Suske en Wiske in 1551 plaats vinden. Uiteraard heeft W. Vandersteen geen verantwoorde Bruegel-studie willen maken.
Wanneer Lambik een opmerking maakt over de slechte kwaliteit van het schilderij krijgt ie prompt een schotel rijstpap naar zijn hoofd geslingerd van een der afgebeelde figuren op het schilderij. Volgens de bewaker zou een spook het schilderij betoverd hebben. De helden ontdekken inderdaad een spook, geen angstaanjagend, maar een heel sympathiek spook zoals Sus Antigoon in " Op het eiland Amoras ".
Het Spaanse Spook of Don Persilos (waspoederreklame ?) Y Vigoramba was destijds een officier in het bezettingsleger van de wrede hertog van Alva. De edele krijgsman laakte evenwel het gedrag van de hertog en toen die de rijke gemeente Kriekebeek wou plunderen ging Don Persilos Philips II hiervan persoonlijk inlichten. Helaas, tijdens de terugreis naar Brabant

EN DOOR DE TOVERKRACHT VAN HET SPOOK BEVINDEN ONZE VRIENDEN ZICH PLOTS VIER EEUWEN TERUG OP EEN BOERENBRUILOFT IN BRABANT, DAT OP DAT OGENBLIK ONDER EEN SPAANSE BEZETTING ZUCHT.
Wel heb je van je leven? Dat is de bengel die met rijsttaarten gegooid heeft

De " Boerenbruiloft " in " Het Spaanse Spook ".

verspeelde de brave edelman door zijn eigen schuld de genadebrief voor de Kriekebekenaars en kwam tot overmaat van ramp op een jammerlijke wijze om het leven. Zo werd ie door het Syndikaat van de Verenigde Spoken en Geesten veroordeeld om over de aarde rond te dolen tot Kriekebeek bevrijd zou zijn : een hele zware straf overigens omdat het spook tot 1948 nog niets had kunnen uitrichten. Door de magische krachten van het spook kunnen onze vrienden echter langs het schilderij om naar het tijdperk in de geschiedenis gebracht worden en kunnen zij het spook helpen de belegering van Kriekebeek stop te zetten. Daar hebben ze dan nog 60 blz. voor nodig, maar ik ben een peer wanneer ik u dat allemaal nog beschrijf. Inderdaad : koop het album maar, dat is in ieder geval de moeite waard. Omdat Het Spaanse Spook heel belangrijk is willen we er nog wel wat meer over vertellen. Die 16e eeuw ten tijde van de Spaanse bezetting is een geliefkoosd tijdperk voor W. Vandersteen. Dit liet hij reeds in diverse andere albums blijken zoals o.a. vrij recent nog in " De Snoezige Snowijt ". Ook in de TV-poppenfilms van Suske & Wiske kwam het thema opnieuw ter sprake en de nieuwe reeks " De Geuzen ", waarvan wij in de Stripgids nr. 9 een avant-première brachten, speelt ook in die tijd. Bruegel komt ook meermaals voor in het werk van W. Vandersteen. In " Het Spaanse Spook " blijkt de bewondering voor Bruegel niet alleen uit het schilderij, maar de Vlaamse grootmeester krijgt bovendien een niet onbelangrijke rol toebedeeld in het verdere verloop van het verhaal.

BAMME EN GALNAES ONTMOETEN WAT VERDER HANNES OP EEN BRUILOFTSFEEST
KNAPPE MUZIKANTEN HOOR! IK DE BRUID ALT. D WELW. JE PERSOONLIJK BE ONEN!
EEN ZOEN IS KOM SCHOONHEID!

De " Boerendans " in " De Geuzen ". (zie Stripgids nr. 9).

De Bronzen Sleutel.
Het geheim rond de sleutel is gelegen in het Prinsdom Mocano (te verwarren met Monaco). Op en rondom dit schiereiland met zijn prachtig Prinselijk Paleis en Zeekundig Museum hebben de belangrijkste gebeurtenissen plaats. De grote sleutel verschaft nl. toegang tot een grot onder het schiereiland gelegen. De boeven hopen een geweldige schat te ontdekken, maar Prins III van Mocano weet wat er zich in de grot bevindt en wil kost wat kost het geheim bewaren omdat anders het voortbestaan van het Prinsdom sterk in het gedrang zou kunnen komen. Toch kunnen Suske & Wiske en Lambik niet verhinderen dat de boeven in de grot dringen. Er wacht hen, en de lezers, inderdaad een grote verrassing.

De Tartaarse Helm.
In het 13e eeuwse Venetië aanvaarden de helden de opdracht van de Doge om in het Mongoolse Rijk van de Grote Khan een vreselijk geheim wapen af te halen dat hen door niemand minder dan Marco Polo ter hand zal worden gesteld. Met dat wapen, dat in de Tartaarse Helm verscholen zit, hoopt men de Genuezen, die jaloers zijn op de bloei van de Venetiaanse republiek, definitief te verslaan. Maar de reis gespekt met Vandersteen-fantasietjes en Oosterse mystiek zal niet zonder hindernissen kunnen verlopen.

De Schat van Beersel.
In het mooie majestueuse Kasteel van Beersel (een bezoekje overwaard) zou een schat verborgen liggen. Om de boeven te kunnen ontmaskeren moeten onze vrienden niet alleen afrekenen met een weinig goeds voorspellende legende, maar ze zijn ook verplicht om, ten minste in hun dromen, een heel bewogen stuk in de 15e eeuwse geschiedenis van het kasteel mee te maken. Samen met de kleine, maar dappere jonkheer Philips van Witthem, het zoontje van Hendrik III, heer van Beersel, zullen zij trachten het slot te beschermen tegen de belegering van de Heer van Kleef.
Nota : in " De Stierentemmer " speelde ook een verwaande kleuter, Sprotje, een hoofdrol.

Het Geheim der Gladiatoren.
De intrige draait om twee geheimzinnige personen : de man met de purperen mantel, die duidelijk partij trekt voor Keizer Nero, en de zgn. "Schim", de leider van de vogelvrijverklaarden, die de wrede keizer ten val willen brengen. Lambik, die aanvankelijk ook keizersgezind schijnt te zijn, zal zich later duidelijk tegen hem keren vooral om diens veroveringsplannen in Gallië te dwarsbomen. Lambik behoort in dit album immers

HET GOUDEN PAARD

Wiske wacht vol ongeduld op de terugkeer van Lambik en Suske. Plotseling duikt er een afgrijselijke slang op

Wiske houdt wanhopig de slangenkop op afstand, rolt over het kanon dat schommelt en
Oef! Dat is weer goed afgelopen!
Wat een avontuur! Ik kan het verschil niet meer tussen myn kop of myn staart!
Van op de heuvel slaan onze vrienden het gevecht in het dorp gade. De Spanjaarden hebben alle moeite om de Tabaskanen uit de tempel te houden.
Laat ze maar bakeleren! Deze nacht trekken we er stilletjes van onder!
Ondertussen zijn we gerust! Ik ga er van profiteren om my te verfrissen!
Met zo'n hitte een hele dag ingebikt in een kannas! Om te smelten!
De tatoeëring op myn borst lydt er al onder!
Lambik! Kom vlug kyken! Er gebeurt wat by de tempel!
In de tempel
Ze trokken zich zo plotseling terug? !!?!... Daar zijn ze weer! Caramba! Waarmee komen ze nu aandragen?!

Een der blz. uit "Het Gouden Paard" die niet werd opgenomen in het album.

tot de stam der Belgae, de dappersten van alle Galliërs. Maar wie is de man met de purperen mantel ? Wie is de "Schim "?

De Gezanten van Mars.
Gelooft u in Vliegende Schotels ? Marsmannetjes ? Lambik wel, en hij wil aan de hand van een oud dokument bewijzen dat destijds de bewoners van het vergane werelddeel Atlantis verborgen krachten in de lucht kenden, zich met vliegende boten konden redden en op de planeet Mars konden vestigen toen de ramp plaats vond. Lambiks theorie lijkt wel te kloppen wanneer ie ook nog foto's kan nemen van een echte vliegende schotel en later zelfs een reisje naar Mars kan meemaken. Ook de Franse overheid lijkt overtuigd te zijn van het bestaan van de Marsbewoners en bereidt een plechtige ontvangst voor te Parijs. De bende van Petaritz is echter ook van de partij. Zij willen de vreemde tuigen onschadelijk maken. Goeie S.F.-gadgets zijn de vliegende schotels, de electronische verkenner, een soort mechanische octopus met drie vangarmen, het atoomstraalgeweer dat iemand voor een kwartier aan de zwaartekracht kan onttrekken en de electronische wachter, die wellicht al door de wetenschap is achterhaald, want wanneer ik in bepaalde toiletten een lichtstraal stoor begint de apparatuur ook plots te werken. Met hetzelfde principe wordt je dan door de electronische wachter neergekogeld.

De Groene Splinter.
Duizenden jaren geleden viel een meteoor op aarde, in een nog nooit eerder betreden gebied met voorhistorische kenmerken. Een groep geleerden ontdekten brokstukken van deze zonderlinge steen die uit een metaal bestaat dat lichter is dan de lucht. Ten einde dit kostbare metaal uit handen van een oorlogszuchtige mogendheid te houden vormden de geleerden een geheime groep de zgn. " Witte Maskers " (in de herdruk van de Rode Reeks de " Blauwe Maskers "). Gelukkig zouden enkele geleerden hun eed verzaken, de meteoorsteen op hun eentje trachten te bemachtigen en Suske & Wiske en Lambik de kans geven om nieuwe avonturen te beleven. In het prehistorisch gebied leven sympathieke dwergen en oorlogszuchtige reuzen, en het zijn uiteraard de kleinen die onder het juk van de groteren leven. Ik geloof niet dat ik een geheim verklap wanneer ik u zeg dat onze vrienden ook dat sociaal onrecht zullen herstellen.

Het Gouden Paard.
In de 16e eeuw, toen Fernando Cortez het rijk der Azteken ontdekte, liet hij een verguld paard overbrengen naar Midden Amerika om de keizer Montezuma goedgezind te zijn. De vriend des huizes Don Alvarez de Leon blijft in gebreke en de helden aanvaarden deze gevaarlijke opdracht. Ze moeten wel even afrekenen met de handlangers van de op rijkdom beluste Diego Velasquez, de stadhouder van Cuba, en in Tenochtitlan, de hoofdstad van het Aztekenrijk moeten ze ook nog even de boze plannen van de hoofdpriester Axaya dwarsbomen.

ENIGE ALGEMENE OPMERKINGEN
i.v.m. DE BLAUWE REEKS.
Het eerste belangrijk punt is de afwezigheid van Tante Sidonie, Prof. Barabas en Schalulleke. Vooral de afwezigheid van ene Prof. Barabas deed zich gevoelen in de Blauwe Reeks. Het zou overigens niet oninteressant zijn om na te gaan hoe de diverse verplaatsingen naar de andere tijdperken gebeuren in de avonturen van Suske & Wiske vóór de uitvinding van de 2e versie van de teletijdmachine in het album " De Tuftufclub ". In " Het Spaanse Spook " hebben we dus de magische kracht van het spook waardoor onze vrienden langs het schilderij om naar de 16e eeuw ten tijde van de Spaanse bezetting geraken. In " De Tartaarse Helm" en " De Schat van Beersel " is er de zonderlinge hypnotiseur, mijnheer Priem, die de helden 't verhaal doet dromen en hen aldus avonturen in het verleden doet beleven. In " Het Geheim der Gladiatoren " en " Het Gouden Paard " gaat W. Vandersteen de moeilijkheid uit de weg en laat de verhalen gewoon in 't verleden beginnen en eindigen. In " Het Gouden Paard " komen de helden op het einde, eigenaardig genoeg, in de tekenkamer van W.V. terecht. Dit soort spelletjes tussen tekenaar en held wordt overigens wel meer toegepast, vooral wanneer de avonturen voor een held te ondraaglijk worden en deze dus zijn beklag komt maken bij de tekenaar. In de horror-strips is het ook wel eens voorgevallen dat de tekenaar door zijn eigen gecreëerde monsters werd belaagd. En ook Nero gaat geregeld bij zijn geestelijke vader aanbellen. Maar goed, dit alles om aan te tonen dat men met het medium strip diverse kanten op kan gaan. De helden laten niet met zich sollen en in " Het Gouden Paard " moet de tekenaar zich rekenschap geven over de toekomst van het dansend paard Pepita, dat in de loop van het verhaal uit het oog werd verloren.
Men moet niet verwonderd zijn over 't feit dat de verhalen " De Bronzen Sleutel " en "De Gezanten van Mars " in Frankrijk i.p.v. België of Vlaanderen spelen. Tintin/Kuifje was vooral ook op het Franse publiek afgestemd. De helden brengen dus geregeld hun verlof door aan de Azurenkust, waar Lambik ook een bungalow huurt of bezit. De vaste woonplaats blijft in de oude vertrouwde Kempen gelegen waar Lambik een prachtige villa bezit.
Bij de algemene kenmerken zou men eveneens de aanwezigheid van intelligente dieren kunnen aanwijzen Zo krijgen we in " De Bronzen Sleutel " een belangrijke medespeler, nl. de slimme reuze-merou Prosper, een vis, die zich heel menselijk gedraagt en een hele menselijke operatie zal ondergaan. (Nota : Mérou = vissoort die veel voorkomt aan de Franse kust. Zij kunnen meer dan 1 meter lang worden en ze zijn een favoriete prooi voor de onderwaterjagers, vooral omdat zij zich heel hardnekkig verdedigen). Einde encyclopediebericht.
In " De Tartaarse Helm " speelt de kemel Jezabel een reddende rol ; in " Het Geheim der Gladiatoren " de leeuw Titus ; in " De Groene Splinter " Lollo, een voorhistorisch soort Atanosaurus en in " Het Gouden Paard " het dansend paard Pepita. In de Blauwe Reeks begon het op een echte Zoo te gelijken.
Een opmerking die ook mag gemaakt worden is 't feit dat in de Blauwe Reeks de Kuifje-sfeer meer aan 't licht komt dan in de andere albums. W. Vandersteen heeft blijkbaar sterk rekening gehouden met de aanwijzingen die Hergé of andere Kuifje-mede werkers hem hebben gegeven. Deze opmerking is niet bedoeld als negatieve kritiek op het werk van W. Vandersteen. Iedere tekenaar heeft invloed van andere tekenaars ondergaan en tientallen, ja honderden tekenaars hebben heel wat aan Kuifje en Hergé te danken. W. Vandersteen zelf heeft trouwens meermaals zijn bewondering voor het werk van Hergé laten blijken. Wellicht omdat W. Vandersteen in deze albums bijzonder veel aandacht heeft geschonken aan de afwerking van de achtergronden, zoals dat in de stripverhalen van de zgn. Hergé-school (E.P. Jacobs, J. Martin, R. Leloup, B. de Moor) gebruikelijk is, komt deze Kuifje-sfeer meer tot uiting.
In "De Bronzen Sleutel " is Brocca ook een typische Hergé-figuur. En zo zijn er andere voorbeelden ...
Voor de publikatie in Kuifje heeft W. Vandersteen heel wat veranderingen aangebracht. Opmerkenswaardig is de transformatie van Wiske. Bij Kuifje, een weekblad dat zich tot ALLE Belgen richt, (let maar even op de slechte vertalingen) oordeelde men het gestrikte pinkopje, punthoofd of eierhoofd van Wiske te Vlaams. Uiteindelijk mag ik niet zeggen dat zij er slechter op geworden is, maar de typische Wiske-arrogantie was wel uit de veranderde fysionomie verdwenen. Een nog veel erger lot zou Schalulleke ondergaan. De pop zou in " Het Spaanse Spook " wel nieuwe gracieuze kleedjes omgetoverd krijgen, maar verder in de woning van Alwina, de heks, aan haar eenzaam lot worden overgelaten. De stupide pop hoorde niet in Kuifje, en kon niet meer meespelen. Zonder Prof. Barabas, Tante Sidonie en Schalulleke (Jerom speelde in die periode nog niet mee) zouden heel wat typische en geliefde kenmerken van de oude vertrouwde Suske & Wiske-verhalen verloren gaan. Het natuurlijke, het sentimentele, warme, zachte, tedere... kortom, de gevoelswaarde ging een beetje verloren. Met de nadruk op de technische uitwerking van de strips (op technisch gebied is de Blauwe Reeks een der beste prestaties van W. Vandersteen) werden de tekeningen nauwkeuriger en perfecter, de achtergronden werden beter uitgewerkt en de verhalen werden beter geënsceneerd, maar de spontaniteit waarmee de oude verhalen zo opmerkelijk voor de dag kwamen ging verloren. Het grootste vakmanschap of de kunstvaardigheid van W. Vandersteen is niet in de eerste plaats gelegen in een uitstekende tekentechniek, maar vooral in een spontane ongedwongen verteltechniek en goeie dosis fantasie en humor waardoor zijn uniek, niet te evenaren, kenmerkende kunstgewrochten ontstaan, die men strips noemt. In Kuifje zouden de handelingen van de overgebleven hoofdpersonages Suske & Wiske en Lambik automatischer en meer voorspelbaar worden Suske & Wiske zouden een minder belangrijke rol vervullen en zoals gezegd, voor kleine meisjes die nog met poppen spelen was er geen plaats. In sommige albums krijgen Suske & Wiske stupide bijrollen toebedeeld. Zij voelen zich a.h.w. niet thuis in de luxueus verzorgde decors en wellicht zijn ze meer op hun gemak, wanneer ze echt Vlaams kunnen blijven. Lambik, wiens rol in "Het Spaanse Spook" nog enigszins beperkt zou blijven tot Lamme Goedzak, zou in de latere albums duidelijk het hoofdpersonage worden. Lambik, bedreven in het schermen (in "De Tartaarse Helm " geeft te zelfs schermlessen in zijn Kempische villa), zwaardvechten, diepzee-duiken, valschermspringen enz. is de krachtpatser en held. Die figuur van Lambik, die natuurlijk wel de nodige stommiteiten uithaalt, blijft een olijke tegenstelling tot de meer ernstige gedragingen van Suske & Wiske. Dat deze typische humor mede aan de basis lag van het succes valt niet te betwijfelen. Met de " getekende mannetjes " is immers alles mogelijk. Je weet hoe dat gaat. Wanneer er een bom ontploft, dan worden in de strip de lichamen niet verschrikkelijk uit elkaar gerukt, maar staan de slachtoffers meestal verwonderd met verscheurde kleren onbegrijpend naar de hemel te staren of komen bewusteloos, maar verder ongedeerd in een of andere boom terecht. Later spelen ze dan weer gewoon mee, net alsof er niets is gebeurd. De volwassenen mogen daarbij niet vergeten dat de bepaalde Lambik-humor, die door hen hier en daar wat al te ongeloofwaardig zou overkomen en beslist storend zou kunnen werken voor

Volgende week beginnen we hier :

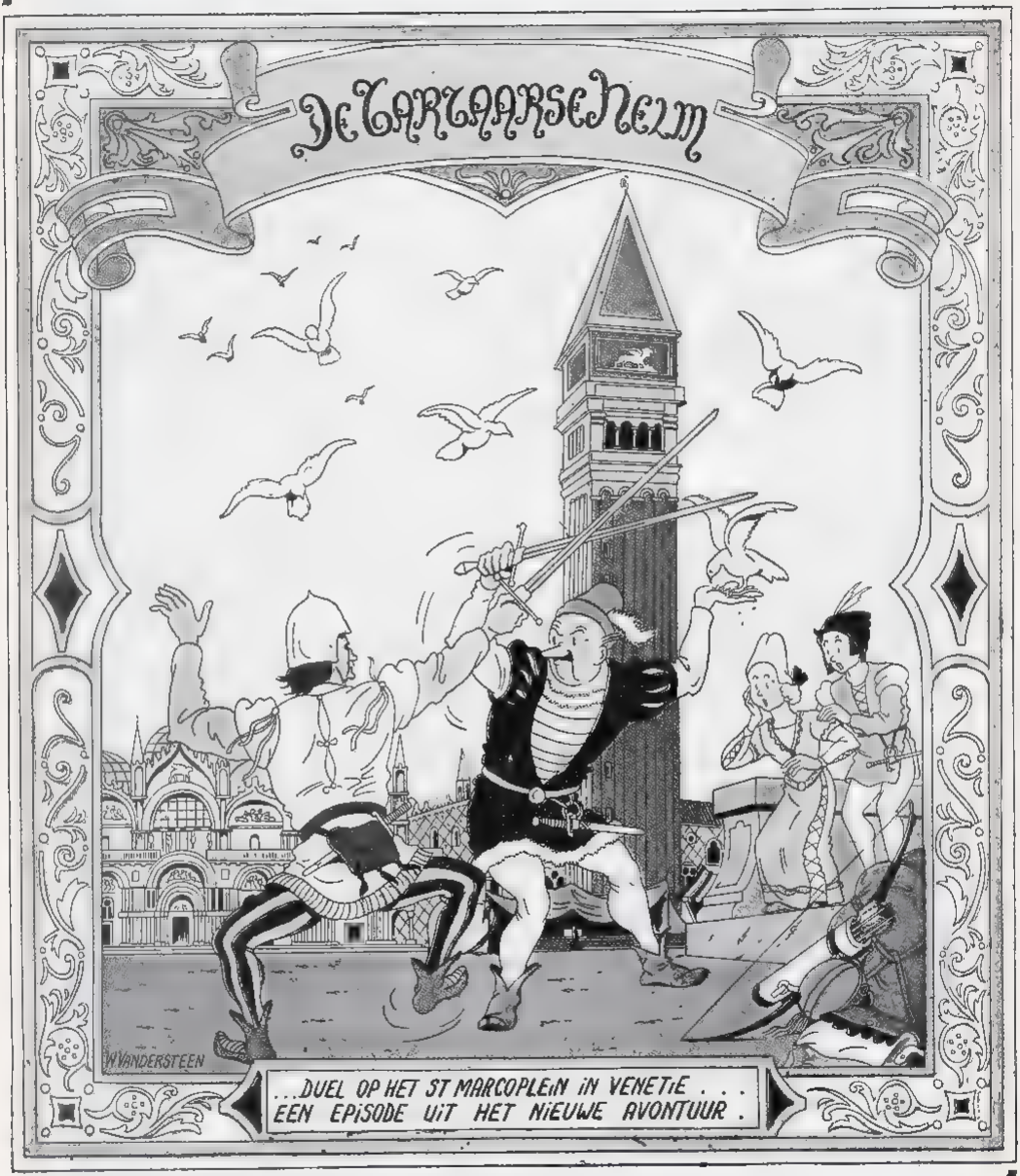

Een nieuw Tekenverhaal van

WILLY VANDERSTEEN

Aankondiging voor " De Tartaarse Helm " in Ons Volkske, 19 juli 1951.

Bruegel in " Het Spaanse Spook " belangrijk genoeg voor een omslag van Ons Volkske.

het realistisch verloop van het verhaal, enigszins anders wordt gesmaakt door de kinderen, waarvoor de strips van Suske & Wiske in de eerste plaats zijn bestemd. Het is wel waar dat de humor in de Blauwe Reeks gemakkelijker storend kan gaan werken omdat deze reeks realistischer wordt ervaren dan de andere Suske & Wiske verhalen. Eenzelfde probleem voor W. Vandersteen stelt zich bijv. ook bij Robert & Bertrand waar de avonturen zich op een nog enger afgebakende grens tussen het reëele en onmogelijke afspelen. Dat de humoristische en onechte feiten die zich vrijwel op iedere bladzijde van de strips voordoen niet storend gaan werken, maar integendeel de avonturen de heel kenmerkende sfeer geven, kan alleen het uitzonderlijke verteltalent van W. Vandersteen verklaren.

Goed, hierbij zullen we het dan maar laten. Ik hoef niet na te vertellen wat bij een le lectuur vanzelfsprekend is. Want wij hopen met deze korte uiteenzetting enige lezers aangespoord te hebben deze klassieke verhalen eens opnieuw ter hand te nemen, ze zijn ver boven ieder TV feuilleton te verkiezen... beter voor de ogen ook...

In de navolgende beknopte bibliografie kunt u meer vinden over de Blauwe Reeks of het oeuvre van W. Vandersteen in 't algemeen.

J. Smet.

D. DE LAET & C. COENDERS, Vandersteen, het beeldverhaal in Vlaanderen. In : Ciso, nr. 7, nov. 1971.

N. SADOUL, Archétypes et concordances dans la bande dessinée moderne. Nice, 1971. Licentiaatsverhandeling.

N. SADOUL, Bob et Bobette de Willy Vandersteen. In : Phenix, nr. 30, 1973, p. 43-48.

J. DE LENTE, Willy Vandersteen ou la bande dessinée industrialisée. In : Phenix, nr. 14, 1970.

P. FRESNAULT DERUELLE, Le casque Tartare. In : Phénix, nr. 15, 1970.

P. FRESNAULT-DERUELLE, Le fantôme espagnol. In : Poco-Géant, nr. 4, 1971.

DE VROLIJKE BENGELS

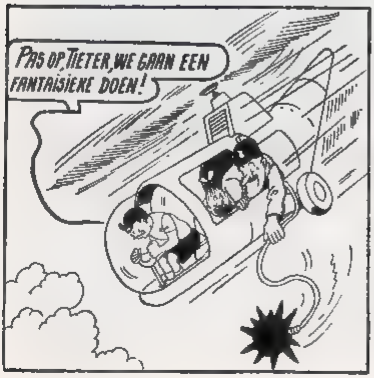

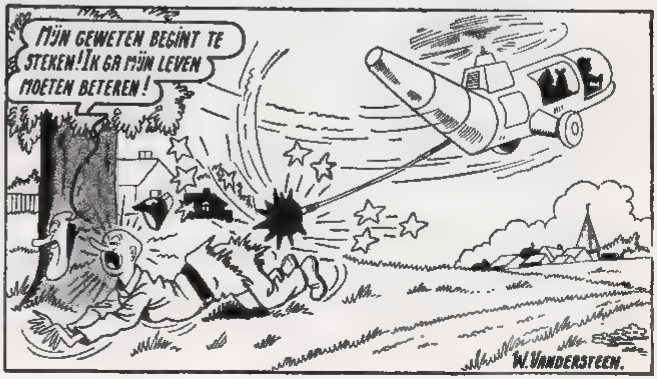

DE VROLIJKE BENGELS

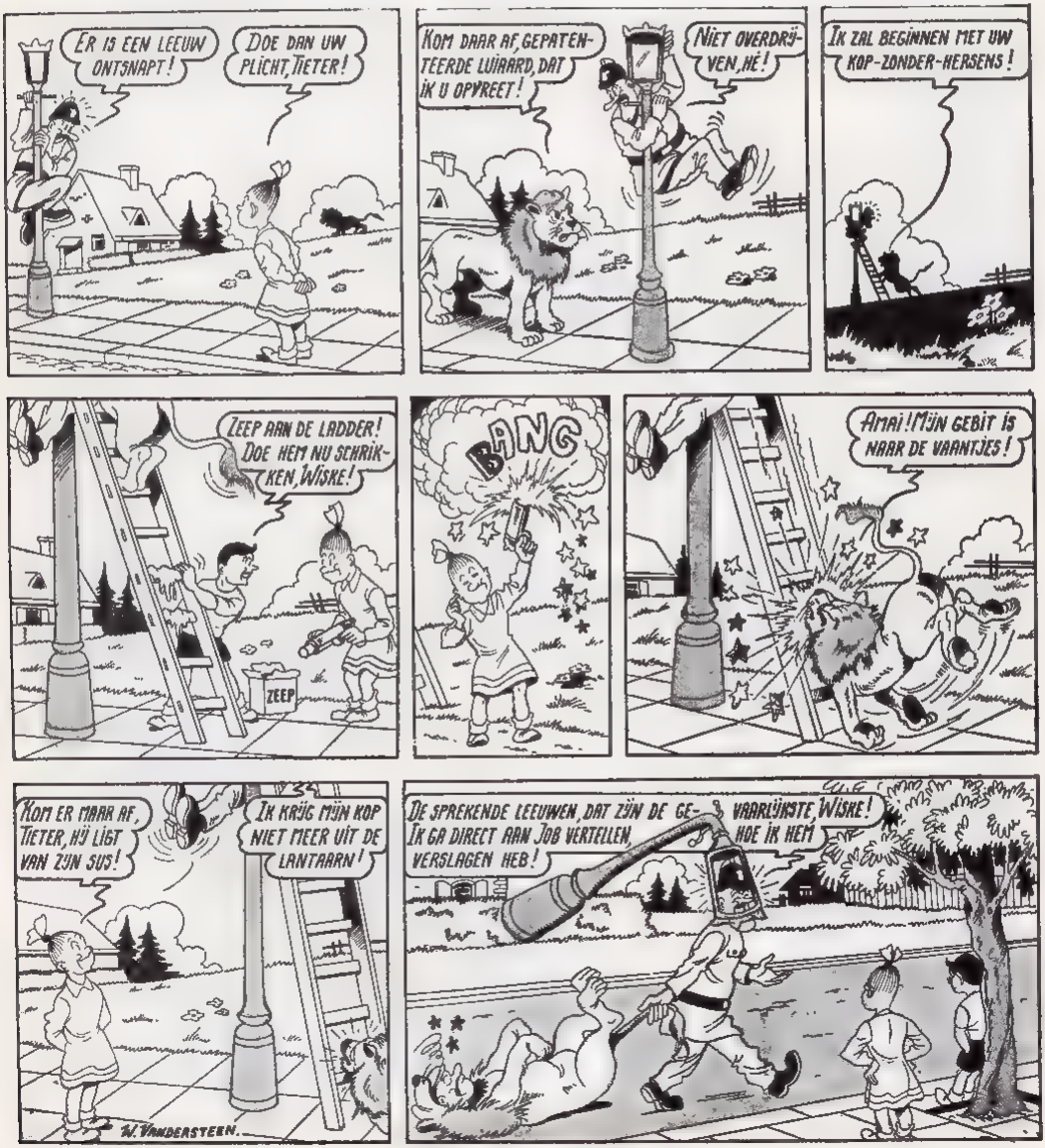
ER IS EEN LEEUW ONTSNAPT!
DOE DAN UW PLICHT, TIETER!
KOM DAAR AF, GEPATENTEERDE LUIAARD, DAT IK U OPVREET!
NIET OVERDRIJVEN, HÉ!
IK ZAL BEGINNEN MET UW KOP-ZONDER-HERSENS!
ZEEP AAN DE LADDER! DOE HEM NU SCHRIKKEN, WISKE!
ZEEP
BANG
Aaai! MIJN GEBIT IS NAAR DE VAANTJES!
KOM ER MAAR AF, TIETER, HIJ LIGT VAN ZIJN SUS!
IK KRIJG MIJN KOP NIET MEER UIT DE LANTAARN!
W. VANDERSTEEN.
DE SPREKENDE LEEUWEN, DAT ZIJN DE GEVAARLIJKSTE, WISKE! IK GA DIRECT AAN JOB VERTELLEN HOE IK HEM VERSLAGEN HEB!

DE VROLIJKE BENGELS

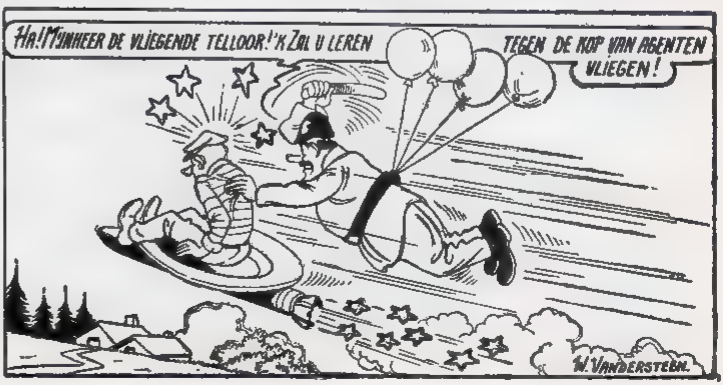

DE VROLIJKE BENGELS

JOB, PROCES-VERBAAL OM TE JAGEN IN HET SAVOOIENVELD VAN DE COMMISSARIS!
IK? BULANGE NIET! IK OEFEN MAAR MET LOSSE POEIER!
LOSSE POEIER?? JA, DAT MAG NATUURLIJK!
PF! DAT DENK IK ER OOK VAN, TIETER!
WE ZULLEN ER WEER MOETEN TUSSEN KOMEN, SUSKE!
WE GIETEN DAT PLAASTEREN KONIJN VOL BUSKRUIT! GE ZULT DE JOB EEN GANG ZIEN GAAN!
HA! EEN PRACHT VAN EEN KONIJN!
DAT WORDT EEN PRACHTSCHOT! HET ZIT ZO STIL ALS EEN MUIS!
BAWG
DEZE KEER STAAT GE ER OP, JOB! PROCES VERBAAL VOOR HET VERNIELEN VAN SAVOOIEN MET STRAFFE LOSSE POEIER!
W. VANDERSTEEN.

DE VROLIJKE BENGELS

JOB, WILT GIJ VANDAAG MIJN DIENST OVERNEMEN? IK GA VISSEN!
?
NIKS TE DOEN! GE MOOGT HIER NIET VISSEN EN IK BEN VAN DIENST!
JOB WIL TIETER STRAFFEN OMDAT HIJ ZIJN PLICHT VERZUIMDE! WIJ MOETEN HEM HELPEN, SUSKE!
WE ZULLEN U HELPEN OM AGENT JOB EEN PEE TE STEKEN!
GE WEET HET HE, SUSKE, IK ZET HEM NEER AAN DE BOOM!
JA, EN IK GEEF DEZE VUURWERKBOM AAN TIETER!
HIJ LOOPT ER IN!
WACHT, JOB, GE ZULT EEN SPRINT PAKKEN!
BAWG
HIJ IS IN FRUT VANEEN! IK GA ME GEVANGEN GEVEN! IK BEN EEN GANGSTER!
ZIJN ONTPLOFTE BORSTKAS! DAT IS AL WAT IK NOG GEVONDEN HEB!
VERVOEG ME 100 KEREN HET ZELFSTANDIG NAAMWOORD "VERBODEN TE VISSEN!"
W. VANDERSTEEN.

DE VROLIJKE BENGELS

DRIJGBRIEF.
IK KOOM UWE NEK OMWRINGE EN ALSOOK UWE KARKAS KRAKEN!
DE SLAGTER
STEEK DIE BRIEF IN JOBS BUS! HIER IS 5 CENTIEM VOOR UW MOEITE!
IK ZAL DE BRIEF DUS MAAR TERUG IN TIETERS BUS SMIJTEN!
BEN MET FERLOF. JOB.
JOB ZAL INEENKRIMPEN VAN DE SCHRIK!!
VOOR DE JOB
TIETER IS WEER NIET OP ZIJN POST! IK GA HEM UIT ZIJN NEST KOTEREN!
HULP!... HULP!.. ZE WILLEN MIJN NEK OMWRINGEN!
DAT ZAL HEM RAP KALMEREN, ZIE!!
IK BEN IN DOODSGEVAAR! LEES MAAR, DIE BRIEF ZAT IN MIJN BUS!
MAAR DIE HEBT GIJZELF GESCHREVEN, TIETER!
W. VANDERSTEEN.

DE
VROLIJKE
BENGELS
HOPLA! WEER EEN NEST LEEG!
VERDORIE! JOB IS BEZIG MET VOOR Z'N STOM PLEZIER VOGELNESTJES UIT TE SNIJTEN!
VOORUIT, SUSKE! WE SCHILDEREN DIE VUURWERKBOMMEN WIT EN BAKKEN DE JOB EEN GOEDE POETS!
ZO ZIE! HIJ ZAL DENKEN DAT HET EIËREN ZIJN!
OPGEPAST! DAAR IS DE DIERENPLAGER!
AHAI! DAT ZIJN ER DIKKE!
BANG
BOEM
MET VUURWERK GESPEELD OP DE OPENBARE WEG! TWEE WEKEN HOSPITAAL EN DRIE WEKEN BAK!!
W VANDERSTEEN

DE VROLIJKE BENGELS
HIER COMMISSARIS LAMBIK! TIETER, KOM DIRECT IN UW VLIEGENDE VAAN EN BRENG EEN BEZEM MEE!
ZEKER, COMMISSARIS, IK ZAL SUBIET EEN BEZEM GAAN LENEN!
EN NU NAAR DE COMMISSARIS TELEFONEREN!
COMMISSARIS, TIETER IS RAZEND GEWORDEN! HIJ KOMT BIJ U!! GE ZULT U MOETEN VERDEDIGEN!
WE GAAN HEM SEFFENS EENS EEN TRACTIE GEVEN!
IK GA MIJ IN EEN LOOPGRACHT VERDEDIGEN TOT MIJN LAATSTE ADEMSNIK!
DE COMMISSARIS KAN MIJ TOCH NIET MISSE, HE!
WE ZIJN HIER MET VERSTERKING, LAMBIK!
PAS OP, GE GAAT DE TELEFOONCEL RAKEN!
DAT WILLEN WIJ OOK! JOB ZIT ER IN! HIJ.....
AI!
IK GELOOF DAT DE JOB MIJ WEER HEEFT GEFOPT!
BANG
W. VANDERSTEEN.

DE VROLIJKE BENGELS

KOTKOTKOT-KODEK KOTKOTKOT
GE HEBT TOCH GEEN ZONNESTEEK GEKREGEN, ZEKER, TIETER?
NEE, IK LEER HAAR DE MELK IN EIEREN LEGGEN!
LAAT HAAR DAN EEN UURKE ALLEEN, TIETER!
ZOZIE, WISKE, WE HEBBEN HEM LIGGEN! MET AL ZIJN DOMME KUREN!

AAN DAT DYNAMIET-EITJE ZAL TIETER KUNNEN STUULEN!
ZIET GE NU DAT IK EEN UITVINDER BEN!
GE MOET HET CADEAU DOEN AAN DE COMMISSARIS, TIETER!
GOED, IK ZAL JOB DIRECT DOEN KOMEN!

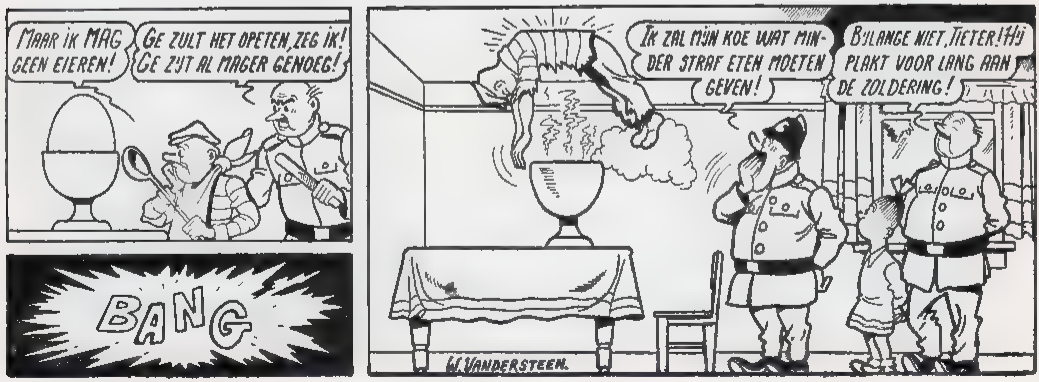
MAAR IK MAG GEEN EIEREN!
GE ZULT HET OPETEN, ZEG IK! GE ZIJT AL MAGER GENOEG!
BANG
IK ZAL MIJN KOE WAT MINDER STRAF ETEN MOETEN GEVEN!
BIJLANGE NIET, TIETER! HIJ PLAKT VOOR LANG AAN DE ZOLDERING!
W. VANDERSTEEN.

DE VROLIJKE BENGELS

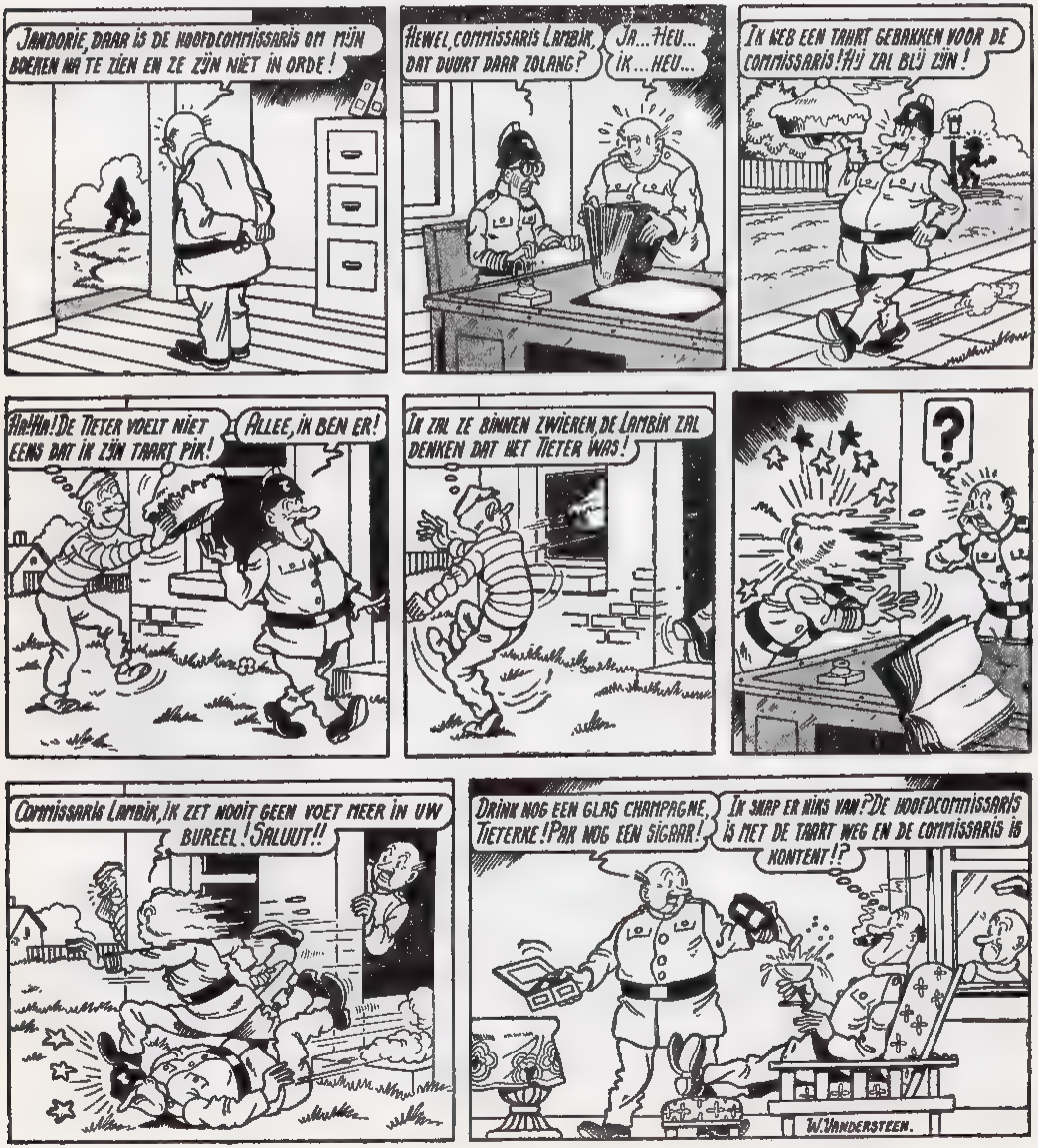
JANDORIE, DAAR IS DE HOOFDCOMMISSARIS OM MIJN BOEREN NA TE ZIEN EN ZE ZIJN NIET IN ORDE!
HEWEL, COMMISSARIS LAMBIK, DAT DUURT DAAR ZOLANG?
JA... HEU... IK... HEU...
IK HEB EEN TAART GEBAKKEN VOOR DE COMMISSARIS! HIJ ZAL BLIJ ZIJN!
HA-HA! DE TIETER VOELT NIET EENS DAT IK ZIJN TAART PIK!
ALLEE, IK BEN ER!
IK ZAL ZE BINNEN ZWIEREN, DE LAMBIK ZAL DENKEN DAT HET TIETER WAS!
?
COMMISSARIS LAMBIK, IK ZET NOOIT GEEN VOET MEER IN UW BUREEL! SALUUT!!
DRINK NOG EEN GLAS CHAMPAGNE, TIETERKE! PAK NOG EEN SIGAAR!
IK SNAP ER NIKS VAN! DE HOOFDCOMMISSARIS IS MET DE TAART WEG EN DE COMMISSARIS IS KONTENT!?
W. VANDERSTEEN.

DE VROLIJKE BENGELS

HM'HM!
MIJN TAART IS KLAAR! IK GA ZE VLUG NAAR DE COMMISSARIS DRAGEN
HA'HA! IK BEN TOCH HANDIG IN ZOIETS!
NU ERGENS EEN RUSTIG HOEKJE ZOEKEN!
VOORUIT, SUSKE, BIND DIE BALLONNEKENS AAN MIJN PIJL! WE MOETEN TIETER HELPEN!
NU IS 'T EEN KWESTIE VAN GOED MIKKEN!
ALLE DONDERS! MIJN BUIT GAAT VLIEGEN!
COMMISSARIS, IK HEB EEN TAART VOOR U MEEGEBRACHT!
WAT!?. KOMT GE ME WEER VOOR DE ZOT HOUDEN!
JUIST BIJTIJDS OM DE TAART TE DOEN VALLEN, HE, SUSKE!
PANG
PANG
BESTE, TIETERKE, GIJ ZIJT EEN ECHTE TOVENAAR! KOM BINNEN!
W. VANDERSTEEN

Van de hand van **W. VANDERSTEEN** *verschijnen bij denzelfden uitgever:*

DE AVONTUREN VAN
RIKKI EN WISKE

DE AVONTUREN VAN
SUSKE EN WISKE
OP HET EILAND AMORAS

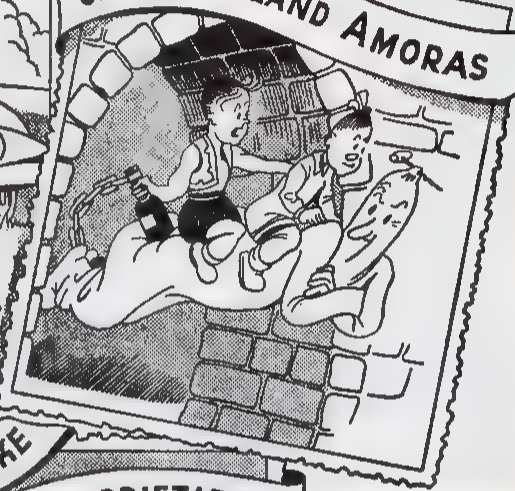

DE AVONTUREN VAN
SUSKE EN WISKE
HET GEHEIM DER SPRIETATOOM

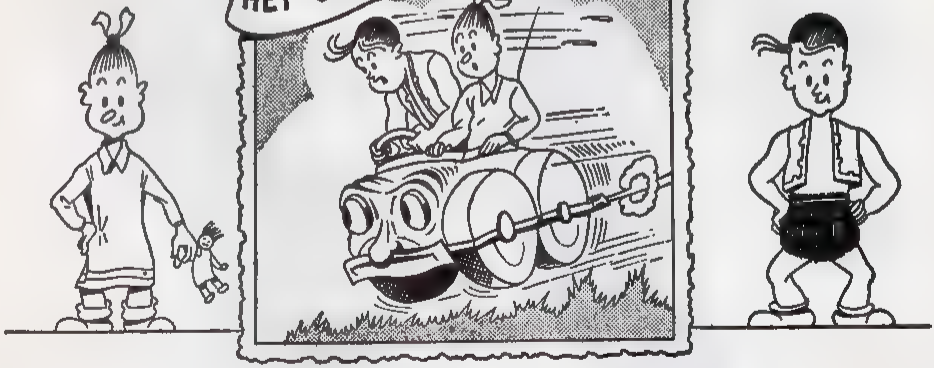

DE GEDROOMDE ONTSPANNING VOOR LEZERS VAN 6 TOT 60 JAAR ! ELK BOEK BEVAT EEN VROOLIJK EN SPANNEND VERHAAL, VOLLEDIG IN 220 BANDJES VAN ELK 3 à 4 TEEKENINGEN OM VAN TE SMULLEN !

"swat"

FRANCOIS POUILLON.

"Swat " is de roepnaam voor Francois.
Tot voor kort was ie vrijwel onbekend in het kartoenwereldje. Hij was trouwens slechts een paar jaar geleden begonnen met het tekenen van kartoens. In zijn vrije tijd, want hij was en is immers werkzaam als etalagist en decorateur. Het succes en de bekendheid bleven evenwel niet lang achterwege. Zijn talent werd erkend op de wereldkartoenale Knokke-Heist 1975, waar de "Swat " de prijs van het publiek veroverde met "Oogstzegening ".
Ik geloof dat u ook enkele van zijn andere kartoens zult waarderen. Belangstellenden kunnen terecht op het adres :
Oude Vaartstraat 102, 2300 Turnhout, België.

J. Smet.

WORLD TRAVELLER N°1

KUIFJE — INDEX

Zie Stripgids nr. 10 voor de lijst van de gebruikte afkortingen in de Kuifje-index. 1e VERVOLG

Esponja, kolonel.
PICARO'S, blz. 15 Schuilnaam voor kolonel Sponsz in San Theodoros. Hij verblijft daar als technisch adviseur van generaal Tapioca om zijn staatsgreep te reorganiseren op het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Zijn gedurigeer vormt de inzet van PICARO'S, maar op blz. 57 wordt hij tegen zijn zin uitgewezen naar Bordurië.

Esponja, kolonel.
PICARO'S, blz. 29 : Spelingsvariant van Esponga.

Ethnographisch Museum.
OOR, blz 1 Museum te Brussel, waarvan het Arumbaya-afgodsbeeldje wordt gestolen Sluitingstijd : 17.00 uur.

Etnologisch Museum.
PICARO'S, blz. 23 Museum te Tapiocapolis dat door Kuifje en de zijnen bezocht wordt

Eucalyptusstraat.
EENHOORN, blz. ? : Straat in Brussel. Op nr. 21 woont de verzamelaar Ivan Ivanovitch Sakharine

Europa.
SIGAREN (nieuwe druk) blz. 1 : Op een landkaart met de route van de Ms. Epomeo. De naam van dit werelddeel komt ook nog elders voor (bijv. PICARO'S blz. 16)

Europees Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.
STER, blz 13 : Financiert de expeditie naar de noordelijke IJszee om de meteoor te zoeken Op blz. 21 afgekort als E.F.W.O

Excelsior, Hotel.
COKES, blz. 10 . Volgens Jansen en Jansens logeert Alcazar hier in Brussel

(E)xpress Internati(onal).
SOVJET, blz 6 (in de tweede illegale druk blz. 4) : Trein waarmee Kuifje naar Moskou reist

Eyja Fjördhr
STER, blz. 27 : Fjord waarvan Akureyri gelegen is in IJsland

Ezdantoff, Mik.
VLUCHT, blz. 45 . Verbonden aan het blad De Komeet. Verbindingsagent tussen de aarde en ' een anderre planeet ' Volgens Het Dossier Hergé (Kuifje-weekblad 12-1 1971, blz 27) geteekend naar de auteur Jacques Bergier van Matin des Magiciens

F

Fangio
ZAAK, blz 34 : Bekende autocoureur van vlak na de tweede wereldoorlog Genoemd door Haddock.

Fan Se Yeng
LOTUS, blz. 33 : Beroemde professor uit Shanghai, waar hij in de Grenzeloze Wijsheidstraat woont (blz. 34) Op blz. 60 genoemd " krankzinnigheidsarts

Farnsan-eilanden.
COKES, blz. 51 : Liggen in de Rode Zee , in de buurt hiervan wordt de Ramona door de Albatros ontdekt.

Far-West
AMERIKA, blz. 29 : Hier ligt 't gebied der Zwartvoeten en speelt dus kenneljk ook een deel van dit album. In de oudste druk Verre Westen

Faust.
BOLLEN, blz 11 : In deze opera van Gounod zingt Castafiore doorgaans de rol van Margareta en wel speciaal de Juwelenaria. Zie dus aldaar. Deze naam komt ook voor op een affiche in Szohod, waar zij optreedt (ZAAK, blz 53). De opera (in elk geval de Juwelenaria) is door haar ook op een LP vastgelegd (JUWELEN, blz. 10 en PICARO'S blz. 21).

Fernandez
OOR, blz. 22 . Kolonel van generaal Tapioca.

Finney, Dr
SIGAREN, blz. 38 (naam blz. 37) : Arts in het oerwoud van Indië. Direkteur van een krankzinnigengesticht aldaar (blz 44)

Flor de Mataraz
PICARO'S, blz 20 Sigarenmerk en tabakswinkel in Tapiocapolis.

Flores
VLUCHT, blz 12 Een der kleine Sunda eilanden Na Djakarta vliegt de Carreidas 160 in deze richting Zie Sumbawa

Flor Fina
SIGAREN, blz 6 : Sigarenmerk met het teken van Kih-Oskh. Deze sigaren blijken op blz. 62 opium te bevatten.

Floriade
JUWELEN, blz 23 Op de Gentse --- begon Zonnebloem met de kweek van een witte roos (zie Blanca)

Foesji Yama.
LOTUS, blz. 39 - Genoemd door Mitsuhirato

Fons.
SCHAT, blz. 1 : Vriend van Van Damme.

Frankfort.
SCEPTER, blz. 17 Tussenlandingsplaats tussen Brussel en Praag op weg naar Syldavië.

Frankrijk.
SCHAT, blz 58 : Het land waarvan Lodewijk XIV ten tijde van Hadoque koning is. In ZAAK vluchten Syldavjërs op blz 31 er met de ontvoerde Zonnebloem heen. Een deel van dit avontuur speelt dan ook in dit land.

Frans
ZAAK, blz 44 (naam op blz. 45) : Chauffeur van de Swissair-bus naar Cointrin

Fred
1. AMERIKA, blz, 34 (naam op blz 35) : Politieman in een stadje in Texas.
2 JUWELEN, blz. 31 (zijn naam) : Technikus van de Belgische TV.

Freiburg
STER, blz. 14 De Universiteit van ---. Zie Paul Canton neau.

G

Gal-Soleil Villa.
ROTSEN, blz. 54 Hier woont Louis Bonvault te St Germain (S.et O.).

Gangsters Syndicate of Chicago.
AMERIKA, blz 11 Gangsterbende die overhoop ligt met Al Capone Afgekort G.S.C

Gastralgyi
VLUCHT, blz 9 . Naam van poeder (of drankje ?) dat Laszlo Carreidas inneemt.

Gazza Ladra, La
JUWELEN blz 57 " De Diefachtige Ekster ' . opera van Rossini.

Gebroken Oor, Het.
Titel van OOR. Het grootste deel van dit avontuur speelt zich af in Zuid-Amerika (blz. 16-56) Een artikel over de historische realiteitswaarde van dit album verscheen in Stripbewust nr 6 (1975) blz. 20-23 Er wordt naar verwezen in BOLLEN op blz. 10 (noot 1), COKES op blz 2 (noot 1) en 9 (noot 1) en PICARO'S op blz. 23 en 32 (beide noot 1)

Geheime Politie
ROTSEN (oude druk), blz 57 (nieuwe druk heeft Interpol) en EENHOORN, blz 3 : Opdrachtgever van Jansen en Jansens

Geheim van de Eenhoorn, Het.
Titel van EENHOORN, dat zich geheel in Brussel afspeelt Er wordt naar dit avontuur verwezen in SCHAT blz 1 (noot 1), JUWELEN blz. 38 (noot 1). Zie ook De Eenhoorn.

Geheimzinnige Ster, De.
Titel van STER. De geheimzinnige ster (een meteoor) is al te zien op blz. 1. Het verhaal speelt tot en met blz 13 in Brussel, blz 22-26 op de Noordzee (o.a bij de Doggersbank), blz 28-31 op IJsland en blz 33 e.v. op de noordelijke IJszee

Genera. American Oil.
OOR, blz 31 : Hiervan is R.W. Chicklet een agent

Genera. Broadcasting Corporation
AMERIKA, blz. 44 Biedt Kuifje geld voor een radiorede

Genève.
ZAAK, blz 12 . Zonnebloem gaat hierheen voor een congres over de kernphysica. Een gedeelte van dit avontuur speelt er. Hier is ook de Volkerenbond gevestigd (LOTUS, blz. 60)

Genève-Cointrin
Zie Cointrin.

Genève-Cornavin
ZAAK, blz. 17 Station te Genève.

Gent
JUWELEN, blz. 23 : Stad in België. Op de Floriade aldaar begint Zonnebloem met de kweek van een witte roos Zie Blanca. Volgens Wereld-Nonsens zou Haddock hier besloten hebben met Castafiore te trouwen. Gent wordt op deze plaats ten onrechte in de Belgische Ardennen geplaatst

Gepoe
SOVJET-ARCH, blz. 68 In deze uitgave steeds voor G.P.U.

Gerechtelijke Politie.
SCEPTER, blz. 16 . Opdrachtgever van Jansen en Jansens

Gezegende Blikzem.
TIBET, blz 44 : Lama in een klooster in de Himalaya, die regelmatig visioenen heeft.

Gibbons
1 AFRIKA, blz. 51 (naam op blz. 52) : Leider van een door Al Capone gehuurde bende om Kuifje te vermoorden 2 W.R., LOTUS, blz. 8 (naam op blz. 7. visitekaartje op blz. 35) : Direkteur van de American & Chinese Steel Company (New York, Bund 53 en Shanghai). Hij verraadt Kuifje twee keer (blz. 27 en 35) en komt daardoor éénmaal zelf in moeilijkheden.

Gibraltar
SIGAREN (nieuwe druk), blz. 1 - Havenstad op route van de Ms Epomeo.

Gino.
1, JUWELEN, blz. 30 (naam op blz. 9) : Reporter van Tempo di Roma (blz 42), rijdt in een auto uit Roma (blz. 35).
2 VLUCHT, blz. 9 : Steward uit Napels op de Carreidas

160 Na blz 15 bestaat zijn konversatie voornamelijk uit de uitroep " mamma mia

Godoonov, Boris
SCHAT, blz. 2 Opera geafficheerd op een reklamezuil met in de hoofdrol Rino Tossi

Goedblood, Joris
MANNEN, blz 54 . Haddock maakt Kuifje hiervoor uit.

Goffic, Le
OOR, blz 15 (naam op blz 15) : Kapitein van de Ville de Lyon

Goldberg
VLUCHT, blz. 8 : Handelaar in schilderijen Bezit Carreidas hiervoor op vanuit New York

Golden Oil
STER, blz. 28 Oliemaatschappij onder kontrole van Bank Blumenstein (nieuwe druk Bank Bohlwinkel)

Golden Oil II.
STER, blz. 31 Tanker van de Golden Oil

Goldstein, Salomon
ZW-GOUD (oude druk), blz. 18 . Wordt door Jodm uit Hatifa verward met Kuifje. Ontbreekt in de nieuwe druk

Goldwood, Samuel.
OOR, blz 39 (nasin op blz. 58) . Rijke Amerikaan die het Arumbaya-beeldje koopt van Balthazar 2 en dit afstaat aan het Ethnographisch Museum

Golf Tango Fox
VLUCHT, blz. 9 Radio-kodenaam van de Carreidas 160 (?).

Gonzalezi,
Op de voorkaft van SIGAREN als mummie d d 23-1-1890 in de tombe van Kih-Oskh.

Goodnews
AMERIKA, blz. 61 : Senator in Amerika. Ontvoerd door N. V De Ontvoering

Gopal Maharadja van.
JUWELEN, blz 17 : Uit Indië ; schonk Castafiore een kostbare smaragd (zo ook blz. 44) Hij zou volgens de kranten met haar verloofd zijn (blz 25). Hij komt voor in het album De Najavallei van Jo, Suus en Jokko op blz 1 e. v., waar hij verblijft in Vargèse (Haute Savoie, Frankrijk)

Gorgonzola, Di.
COKES, blz 31 ; Pseudoniem van Rastapopoulos in dit avontuur (blz. 59). Hij is de leider van Arabair, die met behulp van Mull Pasja en Bab El Ehr een opstand veroorzaakt in het land van Ben Kalish Ezab Volgens de kranten zou hij in JUWELEN blz.28 verloofd zijn geweest met Bianca Castafiore.

Gosainthan-massief
TIBET, blz 5 en 10 Spellingsvariant van Gosaithan-massief

Gosaithan-massief,
TIBET, blz 2 : Gebergte waarin het vliegtuig met Tchang Tchong-Jen neergestort is. Ook gespeld Gosainthan-massief

Gounid,
JUWELEN blz 33 Zo noemt Castafiore Gounod

Gounod,
JUWELEN, blz. 33 Komponist van de opera Faust. Castafiore gaat aria's van hem zingen in Zuid-Amerika (is dit een aankondiging van haar optreden in het nieuwste avontuur van Kuifje ?). Ze noemt hem per ongeluk Gounid,

G.P.U.
SOVJET, blz 32 (tweede illegale druk blz. 17) : Geheime Russische Staatspolitie Ook genoemd Tcheka. Zie ook Gepoe

Gradenigo
SCEPTER, blz 2 : Doge van Venetië Nestor Spiritus heeft een zegel van hem.

Gran Chapo
OOR, blz 31 Gebied met olie Gedeelte.fijk gelegen in San Theodoros en gedeeltelijk in Nuevo- Rico Vervorming van de in Zuid Amerika gelegen Gran-Chaco-vlakte

Grenzeloze Wijsheidstraat.
LOTUS, blz 34 Straat in Shanghai waar Fan Se-Yeng woont

Groenland
STER, blz 12 Hier ligt Kaap Morris. Na een stop in Akureyri vertrekt de Aurora erheen (blz. 28).

Groote, R. de
EENHOORN, blz 59 Aristides Papier ontfutselt hem zijn portefeuille op 25-12-42

Grossgrab.
In SIGAREN op de voorkaft als mummie (d.d. 2-6-1891) in de tombe van Kih-Oskh.

Grote Bazar
TIBET, blz 50 : Zie Grote Sachem

Grote Beer
STER (nieuwe druk), blz. 1 . Sterrebeeld, waarin zich plotseling de geheimzinnige ster blijkt te bevinden. In de oude druk Groote (n) Beer Ook nog genoemd door Haddock in RAKET op blz.53 en 56 (O. P.-versie blz. 54 en 57).

Grote Geest
AMERIKA, blz. 22 (ook blz 26 blyv.) : Zie Grote Manitou In de oudste druk al vanaf blz. 19

Grote Manitou
AMERIKA, blz. 19 : Oppergod van de Zwartvoeten, ook genoemd Grote Geest

Grote Moeft.
TIBET, blz. 49 : Zie Grote Sachem

Grote Mogol
TIBET, blz 49 Zie Grote Sachem

Grote Rose Brillslang, Orde van de.
ROLLEN, blz 7 Met deze decoratie is Bagdalum onderscheiden door de Maharadjah van Hambalapur.

Grote Sachem
TIBET, blz. 49 Zo noemt Haddock de leider van het lamaklooster in Khor- Biyong Andere aanspreking van hem zijn Grote Bazar, Grote Moeft, Grote Mogol e a

Grote Wacondah.
AMERIKA, blz. 22 (en 27) . Opperwezen van de Zwartvoeten.

G.S.C
AMERIKA, blz 11 : Afkorting van Gangsters Syndicate of Chicago

Guamari
MANNEN blz 50 - Kommandant (?) van de landingsplaats van de maanraket

Guinness.
ROTSEN (oude druk), blz. 36 : Biermerk op een reklamebord in Ye White Hart

Guitry, Sacha.
SCHAT, blz. 2 : Treedt volgens een affiche op in de Park Schouwburg

Gulden Pelikaan, Orde van de
SCEPTER blz 60 Ridderorde uitgereikt aan Kuifje. Op grond van het feit dat Syldavië het Rijk van de Zwarte Pelikaan genoemd wordt op blz. 19 zou men eerder " zwarte " dan " gulden " verwachten.

Guldenschaapstraat
OOR, blz. 57 Straat te Brussel. Op nr 32 heeft Balthazar 2 zijn kantoor en werkplaats. Niet fiktief.

H

Haai
COKES, blz. 51 : Onderzeeboot in dienst van Arabair om de Ramona te torpederen

Habana
AMERIKA, blz. 1 . Sigarenmerk van Al Capone in KRAB, blz. 11 presenteert Adan Thompson ze aan Jansen en Jansens.

Habana de Luxe
PICARO'S, blz 30 : Sigarenmerk op een reklamebord in Tapiocapolis.

Hablock,
JUWELEN, blz. 34 . Zo noemt Castafiore Haddock.

Hadduck
JUWELEN, blz. 17 : Zo noemt Castafiore Haddock.

Haddock, kapitein Archibald
Vaste begeleider, avenwel vank met tegenzin, van Kuifje op diens avonturen. Zijn eerste optreden valt in KRAB te zien op blz. 14 (zijn naam pas op blz. 43 en zijn voornaam pas in PICARO'S op blz. 33), als kapitein van de Karaboudjan Hij komt uit een gesiacht dat vertrouwd is met de zee (zie Francois van Hadoque) en wellicht dat zijn naam daarom nomenteel in het Engels " schelvis " betekent. Hij lijkt in twee punten zeer sterk op Bobbie, namelijk door het feit dat hij voortdurend lichamelijk getesteerd wordt door allerlei pijnlijke voorvallen en op de tweede plaats door de vaste rol in zijn leven van de drank (zie John Haig, Loch Lomond, Rhum van Jamaica, La Côte en Scotch Whisky). Desondanks is hij (ere -) voorzitter van de Liga der Zeevarende Geheelonthouders (STER, blz. 14 en 20) Wat zijn siamese kat voor Bobbie, is, is vergelijkbaar met wat Bianca Castafiore voor hem is. Het toppunt van ellende lijkt de aankondiging die Wereld-Nonsens breogt (JUWELEN, blz. 27) van zijn huwelijk met haar, al was dat alleen maar omdat zij zijn naam steeds verbastert, zie Bardock, Bartock Hablock, Haddack, Hammock, Harrock, Havock, Hoklock Kappock, Kapstock, Karbock, Karnack, Koback, Koddack, Kornack, Kpack Maggock, Mastock, Modock en Paddock Zie echter ook Haddockhoff en Hoddack Prof Zonnebloem noemt hem abusievelijk Kapie en Koffietein Hij treedt verder op in alle avonturen Een uitzondering zou enigszins gemaakt moeten worden voor het al van oudere datum stammende ZW-GOUD, waar hij naderhand kunstmatig is toegevoegd Hij ontbreekt daar tot blz. 15, treedt dan op om mee te delen dat hij in opdracht van het Ministerie van Marine het bevel op zich moet nemen van Cargo "X" en duikt dan pas weer op blz 54 op. In SCHAT (waar zijn handschrift trouwens op blz. 12 en 59 te zien is) komt hij door gelukkige steun van Zonnebloem in het bezit van het Kasteel van Molensloot te Molensloot, wat ogenschijnlijk een verandering in zijn gedragslijn betekent (maar zie Scotch Whisky). Vanaf dat moment komt ook Nestor als butler bij hem in dienst Haddock is een begaafd imitator , zo imniteert hij bijv. Zonnebloem (SCHAT, blz 38), Jansen en Jansens (ZONNETEMPEL, blz. 54) en Castafiore , RAKET, blz. 29 (G. P.-versie blz 30) en JUWELEN, blz. 5). Door Wereld-Nonsens wordt hij Hadok genoemd , in Tibet in het lamaklooster Kommelende Donder, wat ongetwijfeld te danken is aan zijn fameuze scheldpartijen. Pol Vanâromme geeft in Le Monde de Tintin , paris 1959) op blz. 160-166 een lijst van 169 krachttermen van hem, een aanvulling van 36 krachttermen geeft dan nog Schtroumpf 14/15 (1971) blz. 36.Voor de Nederlandse vertalingen werd dit werk voor een aantal albums gedaan door Wim Noordhoek (De Nieuwe Lijne van 25-1-1969), J.J. (van Vliet) en F.M. (ulkens) in Oxu-Pannerc (1970) blz. 15-19 en Victor Couwenbergh in dilzelfde tijdschrift op blz 33. Generaal Tapioca en Kolonel Alvarez spreken hem in PICARO'S aan met " Commodore ".
N.B Een schilderij van hem hangt bij de fam. Legrand thuis (Jo, Suus en Jokko, Het Testament van Mr. Pump, blz. 33)

Je ik heb-heb U laten roepen, luitenant. Wat is schandelijk, schandelijk, men laat me van dorst versmachten! ... Ik heb g-g-geen druppel whishy meer!
Inderdaad, kapitein, dat is niet rechtvaardig Ik breng U onmiddellijk een nieuwe fles

Haddockhoff
RAKET, blz. 29 (G. P.-versie, blz. 30), Zo noemt Haddock zichzelf schertsenderwijs

Hadock.
JUWELEN, blz. 27 : Zo noemt Wereld- Nonsens Haddock.

Hadoque, Francois van.
EENHOORN, blz. 6 (zijn schilderij, dat in JUWELEN, blz. 51 in Kasteel Molensloot hangt), op blz. 14 zijn voornaam : Voorvader van Haddock. Ridder onder Lodewijk XIV. kapitein van 's konings Marine en kommandant van het schip De Eenhoorn In 1698 zeilt hij uit met De Eenhoorn

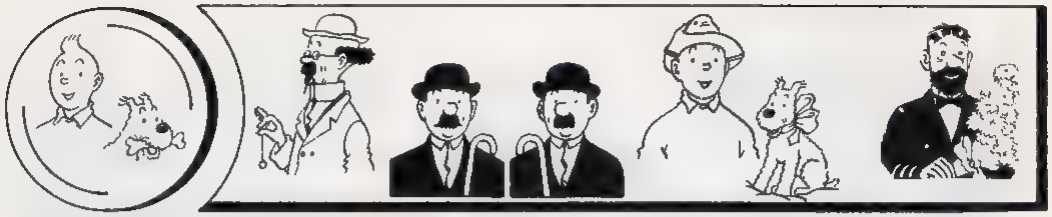

vanuit San Domingo in de Antillen. Hij doodt Scharlaken Rackham (SCHAT, blz 4). In VLUCHT, blz 5 zinspeelt Haddock nog op hem. De fetish van hem, die Haddock in SCHAT, blz 32 van het schateiland meeneemt, pronkt in JUWELEN, blz. 24 inderdaad op Molensloot, ook al in SCHAT op blz 62 in de Marinezaal.

Haffa
ZW-GOUD (oude druk), blz. 7 Bestemming van de Speedot Star in de nieuwe druk Khemkhah.

Ha.chester Flying Club.
ROTSEN, blz 37 Vliegclub in Sussex.

Ha.maszout, Baron
JUWELEN, blz 28 Chef van het protocol aan het hof van Syldavië. Hij zou volgens de kranten verloofd zijn met Castafiore, waardoor hij dus onmogelijk dezelfde kan zijn als Baron Almaszout uit SCEPTER.

Hambalapur, Maharadja van
BOLLEN blz 7 Genoemd door Ragdalam.

Hamburger Tage (blat)
ZAAK, blz. 13 : Een van de kranten die het nieuws van het breekende glas in Molensloot brengen De rekonstruktie van blat berust op de Engelse vertaling van ZAAK, waar de letters bl nog zichtbaar zijn

Hamnock
JUWELEN, blz 21 . Zo noemt Castafiore Haddock

Haranochi
LOTUS, blz 31 : Japanse generaal in Shanghai Kuifje bercoft hem van zijn uniform en treedt namens hem op (blz. 30), waarbij Bobbie als buik fungeert.

Harika Maru
LOTUS, blz. 55 Schip waarin opium gesmokkeld wordt. Mogelijk staat deze naam bovenaan de lijst van smokkelschepen op blz 18 met bestemming Marseil (le). Op blz. 55 shuslevaltjk Marika Maru.

Harrock ('n rol).
COKES, blz. 40 : Zo noemt Castafiore Haddock

Harry.
ROTSEN (nieuwe druk), blz. 19 (Naam op blz 21) : Commandant van de brandweer te Eastdown In de oude druk Henry.

Hassam.
COKES, blz 5 naam op blz. 5) : ' Dienaar van zijne hoogheid Abdoellah '

Havana,
ZW GOUD, blz. 38 . Sigarenmerk van Ben Kalish Ezab.

Haver
OOR, blz. 12 : Havenplaats. Le Havre ?

Havock,
JUWELEN, blz. 32 Zo noemt Castafiore Haddock.

Hayward
STER, blz. 14 (naam op blz. 22) : Handlanger van Blumenstein

Hawske, Tom.
AMERIKA, blz 53 (achternaam op blz. 55) : Directeur van de Slijt-conservenfabriek. Lid van een ontvoerdersbende in Chicago.

Hedemannstrasse
ROTSEN, blz 54 Straat in Potsdam. Op nr. 18 woont Otto Steinkopf.

Heilige Barbara
EENHOORN, blz 23 : De plaats aan boord van De Eenhoorn, waar het kruit en de munitie bewaard worden.

Heilige Wladimir
SCEPTER, blz 44 - Identiek aan Sint Wladimir

Heining,
BOLLEN, blz 9 (zijn naam) : Filmregisseur (blz 8) van de expeditie Sanders-Hardmuth. Eerste slachtoffer van de Zonnegod. In ZONNETEMPEL, blz 60, waar de betovering van de Zonnegod verbroken wordt, ook te zien. In de oude druk is op deze plaats zijn Franse naam overtaald gebleven, namelijk Clairmont (in de nieuwe druk verbeterd). Hij is eigenlijk ook al zichtbaar op blz 49 van BOLLEN, maar het is niet duidelijk welke persoon hij daar is. Ik meen op grond van ZONNETEMPEL (blz. 60) dat hij de laatste persoon rechts is, maar daar heeft hij blond haar.

Heining, Mevrouw.
BOLLEN, blz. 5 (naam op blz 9) Echtgenote van Heining.

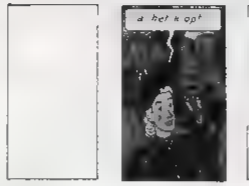

Headrik XV
JUWELEN, blz. 11 : In dit stijl meent Castafiore dat haar logeerkamer te Molensloot ingericht is. Zie Lodewijk XIII.

Henry
1. AMERIKA, blz. 47 (naam op blz. 50) . Gangster te Chicago die Bobbie ontvoert In de oudste druk Bil. 4.
2. ROTSEN (oude druk), blz. 19 (naam op blz. 21) : Kapitein van de brandweer te Eastbury In de nieuwe druk Harry

Himalaya
TIBET, blz. 2 : Plaats waar het vliegtuig van de Indian Airways met Tchang Tchong-Jen is neergestort in het Gosaithan-massief.

Himmerszeck,
ZAAK, blz 47 Gids in Borduria toegewezen aan Kuifje en Haddock.

Hipparc, circus
MANNEN, blz 56 Zo noemt een beschonken Haddock het Hipparchoscircus

Hipparchoscircus
MANNEN, blz 18 Plaats op de maan, waar de maanraket neerkomt, gelegen tussen de Zee der Wolken, de Nectar Zee en de Zee der Dampen. Door Janssen en Janssens verstaan als Het circus van Parc Door Haddock genoemd circus Hipparc

Hoddack,
ZAAK, blz. 53 . Zo noemt Haddock zichzelf uit zenuwen voor Castafiore.

Hoklock
JUWELEN, blz 24 : Zo noemt Castafiore Haddock.

Hollywood
ZONNETEMPEL, blz. 61 Genoemd door Zonnebloem.

Holmes, Sherlock.
AMERIKA, blz 45 - Kuifje vergelijkt Mike Mac Adam met hem, in OOR, blz. 3 en EENHOORN, blz. 12 vergelijkt Bobbie hem met Kuifje net zoals Haddock dat doet in BOLLEN, blz. 47.

Home Fleet.
ZAAK, blz. 32 : Genoemd door Serafijn Lampion.

Hongkong
TIBET, blz. 3 : Plaats waar Tchang Tchong-Jen verblijft vóór zijn avontuur in Tibet.

Hong-Kong
SIGAREN (oude druk) Via deze plaats wil Kuifje naar Shanghai reizen Ook gespeld Hongkong in TIBET.

Honorat
LOTUS, blz. 33 : Cross-country loper. Te zien op het blocknoppjournaal.

Hope.
ROTSEN (oude druk), blz. 42 . Naam van een schip op een matrozentrui In de nieuwe druk Summer Rose.

Horn.
BOLLEN, blz. 22 (naam op blz 19) : Professor (blz 21), conservator van het Natuurhistorisch Museum , blz. 22) en lid van de expeditie Sanders-Hardmuth Hij is het zesde slachtoffer van de Zonnegod (blz 24), maar wordt in ZONNETEMPEL op blz. 60 weer uit deze betovering bevrijd. Daar overigens niet te zien

Hornecliff
ROTSEN, blz 15 (zijn naam) Direkteur (?) van het kranksinnigeninstituut van J. W. Müller M. D.

Hotel des Sommets.
TIBET, blz 1 Hotel te Vargbes (blz. 3), waar Kuifje verblijft

Hotel Rio.
PICARO'S, blz. 14 Hotel in Tapiocapolis.

Hou Kou
LOTUS, blz. 36 : Plaats op Chinees grondgebied bij de Yang Tse klang, waar Kuifje het losgeld voor Fan Se Yang moet brengen.

Huaco
ZONNETEMPEL, blz. 60 Zie Chiquito.

Huascar.
ZONNETEMPEL, blz. 3 (naam op blz. 50) - Zonneopperpriester van de Inca, die Kuifje een amulet geeft (blz. 20).

Hveghi.
SCEPTER, blz. 19 Leider der Slaven die in 1127 een groot gedeelte van Syldavië veroverden. Uitgeroepen tot koning onder de naam Muskar I. Hij sterft in 1166 (blz. 21).

I.

Ibn-Aboe Bekhr
SIGAREN, blz. 25 : Sergeant werkzaam bij een wervingsbureau in Arabië.

I. B. Z
SCEPTER, blz 2 Afkorting van Internationale Bond voor Zegelkunde.

Ideas.
COKES, blz. 2 Winkelnaam ?

Jena,
STER oudste druk), blz 14 Zie Herr Doktor Otto Schulze In de nieuwere drukken Jena.

IJsland.
STER, blz. 27 : De Aurora ligt hier aan in de havenplaats Akureyri Eyja Fjödhr.

Ilanse
STER, blz. 12 : In het noordelijke gedeelte hiervan is de geheimzinnige ster neergekomen. Een deel van STER speelt er dus.

Ile (au) Tre(sor), L'.
JUWELEN, blz. 43 Boek dat Kuifje aan het lezen is. Volgens Claude Le Gallo (Phénix 1967 nr. 4, blz. 6) is dit boek de inspiratiebron voor Hergé van SCHAT.

Inca, de.
1. ZONNETEMPEL, blz 8 : Zo wordt Rascar Capac genoemd door Chiquito.
2. ZONNETEMPEL, blz. 48 : Leider van de Inca's. Hij terroriseert kennelijk de Peruviaanse bevolking (zie bijv blz. 18 en 22) . Kuifje spreekt hem aan met Nobele Zonnezoon.

Incabrug
ZONNETEMPEL, blz. 20 : Plaats bij Sauga, waar Zorrino met Kuifje afspreekt om de ontvoerde Zonnebloem achterna te reizen

Inch'Allah
ZW-GOUD, blz. 36 . Aanroep van Ben Kalish Ezab.

In de Blauwe Lotus
LOTUS, blz 54 en 55 : Opiumschuiverij in Shanghai. Ook genoemd De Blauwe Lotus.

In de Verenigde Gangsters
AMERIKA, blz 46 Geheime stokerij in Chicago.

Indian Airways.
TIBET (oude druk), blz. 2 : Een D. C. 3 van deze luchtvaartmaatschappij verongelukt in het Gosaithan-massief met Tchang Tchong-Jen In de nieuwe druk Sari Airways. Op blz 9 genaamd Air India.

Indian Railways.
SIGAREN, blz 49 . Indiase spoorwegmaatschappij.

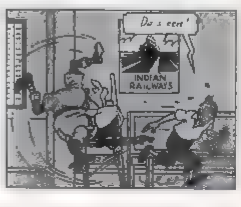

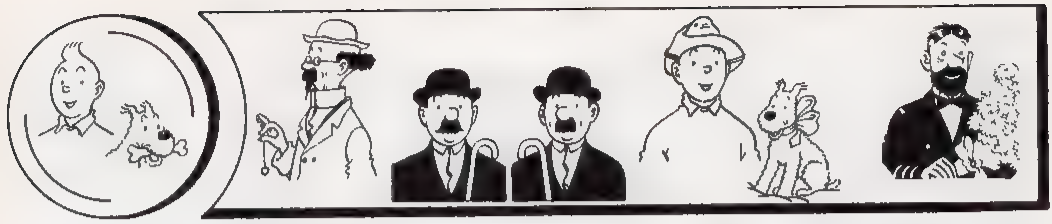

Indië.
SIGAREN, blz 34 : Kuifje vlucht hierheen per vliegtuig vanuit Arabië Het laatste deel van dit verhaal (blz. 33-62) evenals blz.1-5 van LOTUS spelen dan ook in dit land Castafiore was er op tournee vóór haar optreden in JUWELEN (blz. 32).

Indonesian Airlines
VLUCHT blz.1 . Indonesische luchtvaartmaatschappij

In het Anker
SCHAT, blz.1 Café, waar dit avontuur aanvangt.

Intelligence Service.
ZW-GOUD, blz. 9 Instantie waarvoor Mac O'Connor zogenaamd werkt. Op blz.15 ook genoemd Scotland Yard.

International Televisiecongres.
JUWELEN, blz.58 Zomerbloem gaat hierheen om zijn Super-Tryfonar te presenteren.

International Banana Company.
PICARO'S, blz 1 Een grootmacht in financieel en kommercieel opzicht die de Picaro's steunt bij hun guerilla tegen Tapioca. Volgens deze laatste wordt ook Kuifje erdoor gesponsord (blz. 9)

Internationale Bond voor Zagelkunde.
SCEPTER blz 2 Bond waarvan Nestor Spiritus lid is. Afgekort I. B. Z.

Internationale Luchtvaart Congres
VLUCHT, blz.3 Te Sydney. Laszlo Carreidas gaat erheen evenals Kuifje, Haddock en Zomerbloem, die er eregasten zijn.

Internationale Rode Kruis.
ZAAK, blz.56 Kuifje en Haddock weten vermomd als afgevaardigden van deze instantie Zomerbloem uit de gevangenis van Bakhine te krijgen

Interpol.
Opdrachtgever van Jansen en Jansens in ROTSEN (nieuwe druk op blz 2 en 57 In de oude druk resp Veiligheidspolitie en Geheime Politie) en COKES blz 9.

In 't Zwaard van Damokles
AMERIKA, blz.48 : Naam van de winkel van een wapensmid in Chicago

Irgoen.
ZW-GOUD (oude druk), blz 17 : Joodse zelfstandigheidsorganisatie, die Kuifje abusievelijk ontvoert in plaats van Salomon Goldstein. Niet in de nieuwe druk. Niet fiktief

Irma
ZAAK, blz.53 (naam op blz 54) Kleedster van Castafiore in de opera van Szohôd. Treedt ook op in JUWELEN vanaf blz.8 (hier genoemd " kamenier " , in de K. I. versie " aankleedster ") en in PICARO'S blz 2 e v Castafiore noemt haar doorgaans Irmaa(a)

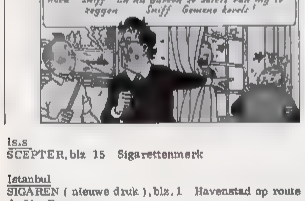
Ze hebben zwijgt gezegd, dat ik zwijgt de tas
rasgd gestolen heb Zwijgt Ik heb nog nooit zwijgt
een spijt gevoeld Zwijgt Ik ben zelf een zonderlinge zwijgt
zwijgt En nu glunren ze zacht van mij te
zeggen Zwijgt Gemene duvels !

Isis
SCEPTER, blz 15 Sigarettenmerk

Istanbul
SIGAREN (nieuwe druk), blz.1 Havenstad op route van de Ms. Epomeo

Istow
SCEPTER, blz 57 : Stad in Syldavië

Italië
JUWELEN, blz. 8 : Hierheen wil Haddock vluchten om Castafiore te ontlopen (met name naar Milaan, blz. 7), het is evenwel het geboorteland van haar (PICARO'S blz. 61).

Ivan
ROTSEN, blz 7 . Chauffeur van een bende vagebonden

Jacobini.
1 SIGAREN, blz. 8 (ook op de voorkaft) Voorletters E P Mummie van Deego Egyptoloog (d.d. 10-?-1929) staat in de graftombe van Kih-Oskh. Dezelfde als Edgar Pierre Jacobs van Blake en Mortimer (Zie bijv Danny de Last's " Edgar-Pierre Jacobs : Mister Science-fiction in comic strip " in Kuifje (-bibliografie). Amsterdam 1971, blz 39).
2 ZAAK, blz 54 Naam op een affiche Tegenspeler of dirigent van Castafiore in Faust

Nee maar Kijk nu aan, alle geleerden die de begraafplaats van Farao Kih-Oskh hebben geschanden! De arme kerels hebben hun ontdekking duur betaald
DE MISSAGE
DIRK MOSER

Jaguar
COKES, blz 9 In een zwarte wagen van dit merk rijdt J. M. Dawson

Jakko
AFRIKA, blz 3 Papegaai, weermee Bobbie het aan de stok krijgt.

Jamaica, Rhum van
SCHAT, blz.42 Haddock ontdekt tot zijn genoegen een aantal 250 jaar oude flessen ervan in het wrak van De Eenhoorn

Jama Masjid.
TIBET, blz.7 : Bezienswaardigheid te New Dehli

Jansen
Gediplomeerde detective, meestal samen optredend met zijn collega Jansens (1), zie verder onder Jansen en Jansens. Hij is te herkennen aan zijn naar buiten krulhaar en wordt ook Janssen (1) genoemd. De schrijfwijze Jansen (zonder s of met één s) is de meest gebruikte en opponeert met Jansens (1) of Janssen (2) (beide met s). Zie verder Stripschrift 65 (1974), blz. 20-21.

Jansen, slager.
COKES, blz.7 : Het telefoonnummer van het Kasteel van Molensloot wordt met het zijne verward. Laf op ! , de verteller heeft op zijn beurt weer de naam van slager Van Kampen verward met die van Jansen. Omgekeerd moet hier Van Kampen bedoeld zijn

Jansen en Jansens.
Hun eerste optreden vindt plaats in AFRIKA op blz 1. Eigenlijk kan dit geen optreden genoemd worden omdat ze maar op één plaatje en nog wel anoniem op de achtergrond figureren. Het eerste echte optreden vindt pas plaats in SIGAREN op blz. 4 (namen op blz. 5) Ze spelen een belangrijke rol in de avonturen van Kuifje, ook al komen ze in SOVJET, AMERIKA, TIBET en VLUCHT niet voor en in de volgende albums slechts op enkele plaatjes AFRIKA, blz. 1, OOR blz. 2 en 3, ŠTER blz 20 en ZAAK blz 12, 13 en 28. Bepaald heldhaftig is hun gedrag voor hun terechtstelling in Tapiocapolis PICARO'S blz 47 e.v.). Het zijn twee gediplomeerde detectives (SCEPTER, blz. 42 en KRAB blz 57) die voor diverse instanties werkzaam zijn, niet alleen voor Interpol (ROTSEN (nieuwe versie), blz. 2 en 57, COKES blz 9), de Veiligheidspolitie (ROTSEN (oude versie), blz. 2), de Geheime Politie (ROTSEN (oude versie) blz 57, EENHOORN blz 3), de Veiligheidsdienst (KRAB, blz. 4, BOLLEN blz. 18 en 24, ZW-GOUD (nieuwe versie) blz. 7 en 9), de Veiligheid (ZW-GOUD (oude versie) blz. 7 en 9) en de Gerechtelijke Politie (SCEPTER, blz 16), maar ook nog voor Dawson (LOTUS, blz. 45), de politie van St. Nazaire (ZONNETEMPEL, blz 3) en de " rege ring " (RAKET, blz 19). Bereemd zijn ze in dit verband om hun karnavalesko vermommingen, waarin ze zich uitdossen als Egyptenaren (SIGAREN, blz 5), Bedoeïenen (SIGAREN, blz. 24), Arabische vrouwen (SIGAREN blz 27), Chinezen (LOTUS, blz 45), Arabieren (KRAB, blz 45), monteurs ZW-GOUD, blz 4), matrozen (ZW-GOUD blz 7), Grieken (RAKET, blz 18 . G. P. -versie blz. 19) en Zwitsers (ZAAK, blz. 28) Ongeveer de enige keer dat ze het bij het rechte eind hebben is in RAKET op blz 23 (G. P. -versie blz 24) als ze Wolff verdenken (hoewel ze daar ook Baxter verdenken !) Met Haddock en Bobbie hebben ze gemeen dat ze zich doorlopend bezeren door van trappen en perrons te vallen. Speciaal hun startsnelheid ligt erg laag, iets wat Hergé een aantal keren herhaalt in SIGAREN, blz 58 vallen ze uit een startende raceauto, in SCEPTER, blz. 13 van een motor en in KRAB, blz 59 van een speedboot. Uitgesproken typerend is het feit dat ze elkaars woorden steeds als een soort echo herhalen In EENHOORN, blz. 32 imiteert Kuifje dit en in ZONNETEMPEL op blz 54 Haddock. Evenzeer typerend, maar toch niet ekskluisief voor hen alleen, zijn hun versprekingen, speciaal veroorzaakt door verwisseling van woorddelen en letters, bijv. in ZONNETEMPEL, blz 51 hun devies " Zworen en hijgen " inplaats van " Horen en zwijgen ". Hun binnenkomst in het verhaal is (vaak ook door hun vermommingen) doorgaans nogal spektakulair, of zoals Bobbie het in RAKET, blz. 18 (G. P. -versie blz. 19) karakteriseert : " Daar heb je 't al ! De roemrijke intocht der gebroeders Jansen !...", Jansen en Jansens zijn niet alleen uiterst vergeetachtig, maar ook slordig. Misschien dat er daarom op hun bureau een kaartje ligt met de tekst " (J)eder (v)oorwerp op de rec(hte) pla(ats)" (zie KRAB, blz. 4) Hoewel ze regelmatig van plan zijn Kuifje te arresteren, zijn het toch vrienden van hem (LOTUS, blz 45). Ook een vast terugkerend verschijnsel is hun geheimzinnige ziekte, die ze hebben opgelopen door een tablet N 14 te slikken, zie ZW-GOUD, blz 59, RAKET, blz. 22 (G. P. -versie blz. 23) en MANNEN, blz 12 Haddock noemt ze spottend " de Siamese tweeling " in SCHAT op blz. 53, Bobbie " de gebroeders Janssen " (zie boven). Ze worden ook genoemd Jansen en Janssen (2) of ook Janssen (1) en Janssens (1). Samen worden ze genoemd (hun meervoud dus) Janssen (3) Jansens (2), Janssens (2) en Jansen's. Voor fouten hierlegen en andere opmerkingen over de schrijfwijze van hun namen zie Stripschrift 65 (1974), blz 20-21 en Striprofiel jg. 2 (1975) nr 6, blz. 4-5

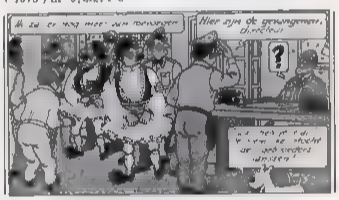

Jansens
1. Gediplomeerde detective, steeds samen optredend met zijn collega Jansen (zie verder onder Jansen en Jansens). Hij is te herkennen aan zijn rechte snor en wordt ook Janssen (2) en Janssens genoemd. Deze schrijfwijze van zijn naam (met s) is de meest gebruikte en opponeert met Jansen (zonder s) Zie hierover Stripschrift 65 (1974), blz. 20-21.
2 " Meervoud " van Jansen en Jansens in JUWELEN op blz. 58 (albumversie)

Janssen
Een van de detectives Jansen en Jansens. Twee mogelijkheden komen voor :
1. Janssen (met krullende snor dus), de spelling opponeert dan met Janssens (1) (met s),
2. Jansens (met rechte snor), ook genoemd Janssens (1) ; de spelling opponeert dan met Jansen (zonder s of met één s).
3 Deze spelling komt ook voor als " meervoud " van Jansen en Jansens in RAKET op blz. 18 (G. P. -versie blz 19) Zie hierover speciaal Striprofiel jg 2 (1975) nr. 6 blz 4-5

Janssen's
ZW-GOUD, blz. 32 " Meervoud " van Jansen en Jansens.

Janssens.
1. Ook genoemd Jansens of Janssen (2). Zie verder onder Jansens (1). Deze spelling opponeert met Janssen (zonder s).
2 " Meervoud " van Jansen en Jansens (ZW-GOUD, blz. 32, RAKET blz 38, MANNEN blz. 15 en JUWELEN (K. I. -versie) afl. 37 en 58).

Jauga.
ZONNETEMPEL, blz. 12 Stad in Peru. Per trein bereikbaar vanuit Santa-Clara. De ontvoerders van Zomerbloem reizen er met hem heen

Java.
VLUCHT, blz. 1 . Eiland. Zie Kemajoran.

J. D. M. C
COKES, blz. 3 : Ondertekening van een brief je dat Kuifje in de portefeuille van Alcazar vindt. Op blz. 11 ook de ondertekening van een krantenannonce. Zie J. M. Dawson

Jena
STER (nieuwere drukken), blz 14 Zie Herr Doktor Otto Schulze In de oudste druk Rêna

Jim
RAKET, blz 21 (G. P. -versie blz 22) Handlanger van

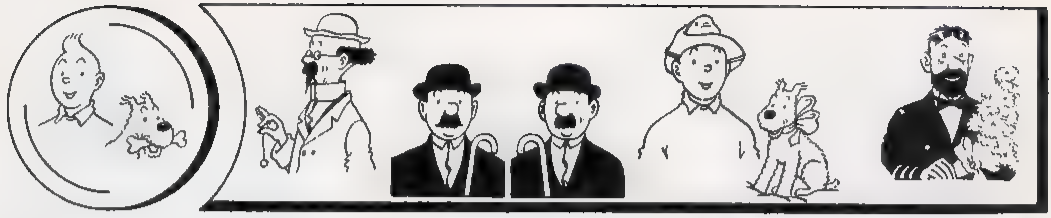

Miller a.s parachutist gedropt, waarbij hij Kuifje neerschiet

Jimenez
OOR, blz 16 : Kolonel van het regeringsleger te San Theodoros Handlanger van Alonzo Perez

Jimmy
AMERIKA, blz 37 Inwoner van een stadje in Texas, die Kuifje wil ophangen

Joe
COKES, blz. 43 Matroos (?) aan boord van de Ramona

Johannes de Evangelist
SCHAT, blz 60 Ook wel de Adelaar van Pathmos genoemd, omdat hij te Pathmos De Openbaring schreef. Zijn beeld bevindt zich in de crypte van het Kustoe. van Molensloot

John
1 AMERIKA, blz. 31 (naam op blz. 32) . Spoorwegarbeider in Texas In de oudste druk heet hij Slim 1
2 AMERIKA, blz. 39 (naam op blz. 40) : Handlanger van Archie Smiles. In de oudste druk Bill 3

John Haig
ROTSEN (oude druk), blz. 41 . Whiskymerk (nieuwe druk Loch Lomond). In STER, blz 20 noemt Haddock er een flinke voorraad van mee op de expeditie naar de noordelijke IJszee Ook nog in COKES op blz. 42.

Johnnie Walker
ROTSEN (oude druk), blz. 35 : Whiskymerk op een goederentrein In de nieuwe druk Loch Lomond

Johnson
1 ROTSEN, blz 62 - Voorletters T W., po.liteagent die Kuifje bevrijdt van De Zwarte Rotsen
2 STER, blz. 22 (naam op blz 27): Sekretaris van Blumenstein

Mijn beste vriend U bent nu toch
Lang genoeg mijn secretaris, om te
weten, dat de Bank Bohlwinkel
alleen maar financiert, als succes
verzekerd is !! De Zaak zal slagen!
Geloof mij, de Aurore heeft geen
schijn van
kans
Ik hoop het,
mijnheer Bohlwinkel,
ik hoop het

Joly
PICARO'S, blz 13 - Leider van de Jolly Old Fellows Hij wordt door kolonel Alvarez aangezien voor Kuifje

Jolly Old Fellows
PICARO'S, blz. 13 : Groep musici (?) die Tapiocapolis bezoekt voor 't karnaval

Jorgen Kolonel
Schuilnaam van Boris 1. Onder deze naam treedt hij op in RAKET, blz 52 (G.P.-versie blz 53, zijn naam wordt al genoemd op blz 43, G P.-versie blz. 44) en in MANNEN als verstekeling in de maanraket (blz. 39) Zie Operatie Ulysse.

Journal de Geneve
ZAAK, blz. 19 (ook blz. 42 en 43) - Zwitserse krant

Juanitos
OOR, blz 35 : Kolonel van generaal Alcazar.

Judas
MANNEN blz 48 Hiervoor scheldt Haddock Wolff uit.

Judokus
MANNEN, blz 45 Hiervoor scheldt Haddock Wolff uit.

Julius
OOR, blz. 1 (naam op blz. 2) : Zaalwachter in het Ethnographisch Museum te Brussel

Jumbo
KRAB, blz 14 (naam op blz. 17) : Matroos aan boord van de Karaboudjan Lid van een optumsmokkelbende In de oude druk is hij een neger, in de nieuwe 'n blanke (zie blz. 14, 16-18).

Jupiter
1 KRAB, blz 34 : Vrachtschip dat de benaming van de gezonken Tanganyika redt
2 Planeet, RAKET, blz. 53 en 56 (G.P.-versie blz 54 en

57) . Genoemd door Haddock. Ook in MANNEN op blz 7 (Zie Adonis) en 51 omdat de maanraket er door 'n fout naar op weg is

Juwelenaria
Ook genoemd " de grote aria der juwelen " in BOLLEN blz. 11. Deze aria vormt een onderdeel van de rol van Margareta in de opera Faust van Gounod (het laatste deel van het derde bedrijf, scène 6). Het is de favoriete aria van Bianca Castafiore, waaruit blijkt dat zij een sopraan is. Ze vertolkt hem in SCEPTER op blz. 28, 29 en 38, BOLLEN blz 11 ZAAK blz. 52 (zie namelijk blz 48 en 63), TIBET blz. 16-17 (via de radio), JUWELEN blz 34 en 49 = identiek aan blz. 34 maar nu via de Supersolex-Tryfonar) en PICARO'S blz 2 (via de TV) 21 en 24 (?) (op de plaat en 48 (gedeeltelijk via de TV). In JUWELEN doet ze op blz 10 Kuifje een plaat kado van haar kreatie. Het verst komt ze met haar vertolking in BOLLEN blz 11, namelijk " A a -a-ha 'k lach zieude hoe mooi ik ben in deze spiegel Haaaa 'k lach Ben jij 't Mar-ga-re-ta, Antwoord antwoord antwoord antwoord antwoord snel Neen! Neen! k herken je niet meer ". De tekst wijkt hiervan soms in aanzienlijke mate af. Ook Haddock brengt soms een stukje ervan ten gehore (RAKET blz 29 - G.P.-versie blz. 30 - en JUWELEN blz. 5), evenals kolonel Sponsz (ZAAK blz. 56), die de tekst niet erg goed kent, hij komt tenminste niet verder dan " Ha! Ik lach ". Voor meer bijzonderheden zie van mijn hand 'Faust der Herkenning. Bianca Castafiore & Juwelenaria uit Faust' in FURORE Vol. I (1976) nr. 3, blz. 12-13.

Juwelen van Bianca Castafiore, De
Titel van JUWELEN, waarin Castafiore vanaf blz. 8 de hoofdrol speelt. Het hele verhaal speelt zich in en om het Kasteel van Molensloot af

K

Kaap Morris
STER, blz. 12 - Poolstation aan de Noordkust van Groenland, vanwaaruit gemeld wordt dat de geheimzinnige ster in de noordelijke IJszee te recht gekomen is

Kaabe.ce
AFRIKA, blz 50 - Plaats in Afrika.

Kalebas, Jan
JUWELEN, blz 22 : Reporter van Wereld-Nonsens , zo ook in PICARO'S, blz 5

Kaloma
OOR, blz 52 . S'amhoofd van de Arumbaya's. Zijn heroptreden in PICARO'S op blz. 33

Kalys, Hippolytus
STER, blz 4 (naam op blz. 6) Directeur van de Sterrewacht in Brussel Leider van de wetenschappelijke expeditie die een op aarde neergekomen meteoor opspoort in de noordelijke IJszee Hij ontdekt het nieuwe element kalysium en heeft als geliefde krachtterm " Bij de ringen van Saturnus ! (blijv blz. 13)

Kampen, van,
Slagerij te Molensloot. Voor 't eerst genoemd in ZAAK, blz 1 zijn telefoonnummer wordt voortdurend verward met dat van Molensloot, in JUWELEN blz 5 met dat van Bollemans, op blz 36 met dat van de politie en in PICARO'S blz 9 zelfs met dat van de aanvraag van internationale gesprekken. Ook Hergé vergiste zich in eerste instantie met de telefoonnummers. Zo heeft de bestelwagen op blz. 13 van de oude druk van ZAAK het verkeerde telefoonnummer 421 In de nieuwe druk is dit verbeterd in 431 In ZAAK, blz. 43 is slager Van Kampen zelf te zien evenals in PICARO'S blz. 9. Hij woont in JUWELEN blz 28 Haddock per telegram gelukt met zijn voorgenomen huwelijk met Castafiore. Hij is eenvoudig dezelfde als slager Jansen in COKES, blz. 7 en beenhouwer Sanzot in JUWELEN, afl 38 van de K.I versie Zie over de kwestie van de telefoonnummers ook uitvoerig Stripschrift 39/40, blz. 42.

Kap, s
PICARO'S, blz. 4 . Zo noemt Zonnebloem per ongeluk Haddock

Kappock
JUWELEN, blz 6 Zo noemt Castafiore Haddock

Kapstock
JUWELEN blz 56 Zo noemt Castafiore Haddock

Karaboudjan
KRAB, blz. 7 . Vrachtschip waarvan Haddock bij zijn eerste optreden kapitein is Op blz 42 onder de schuilnaam Djebel Amiah.

Karbock
COKES, blz 40 Zo noemt Castafiore Haddock. Zo ook in JUWELEN, blz 22 en PICARO'S, blz. 61.

Kardock, Majoor
ZAAK, blz. 56 : Hoofd van de gevangenis te Bakhine

Karel de Grote
SCEPTER, blz. 2 Nestor Spiritus heeft een zegel van hem

Karnack
JUWELEN, blz 23 Zo noemt Castafiore Haddock

Kasteel van Molensloot
Gelegen in het dorp Molensloot (blijkt bijv duidelijk in TIBET, blz. 3) en voor 't eerst vermeld in EENHOORN op blz 45 als het adres van G. en M. Vogel, Handel in oudheden In SCHAT, blz 58 blijkt volgens oude documenten, gevonden in het wrak van De Eenhoorn, dat dit kasteel door Lodewijk, koning van Frankrijk, geschonken is aan Hadoque op 15 jur(?) in 1(?)45 te Versailles Al op blz 59 van SCHAT wordt Haddock er bezitter van door het met geld van Zonnebloem op een veiling te kopen. Vanaf dat tijdstip gaat Haddock er vanaf Zonnebloem Laatstgenoemde veroorzaakt in ZW-GOUD bij de analyse van N 14 een of meer eksplosies waardoor het kasteel tijdelijk gerumeerd wordt (een foto hiervan op blz. 62). Het wordt in de albums na SCHAT regelmatig genoemd, speciaal door Haddock als hij ver van huis in de nachtrijd zit, bijv in PICARO'S op blz 29 en 62 Vast personeelslid op het kasteel is de butler Nestor (zie aldaar) Aanleiding tot een reeks van misverstanden is het telefoonnummer van het Kasteel van Molensloot, vooral in de oude druk van ZAAK (Zie hiervoor ook Stripschrift 39/40, blz 42), maar het is uiteindelijk nummer 421 zie namelijk in ZAAK (nieuwe druk), blz. 1 en 8 op het toestel en 43 Zo ook in JUWELEN op blz. 5 en 12 (het nummer ontbreekt hier in de K.I.-versie). Het nummer wordt verward met dat van slagerij Van Kampen. In ZAAK op blz. 43 maakt zelfs ook Haddock deze fout In de oude druk van dit album heeft het kasteel nog het nummer 431 (blz. 8). Zie voor deze kwestie ook nog onder Van Kampen, Sanzot, slagerij Jansen en Mo.ensloot

Katmandoe
TIBET, blz. 2 Plaats in Nepal (blz. 4) vanwaaruit een krantebericht over de vliegramp met Tchang Tchong Jen afkomstig is , tevens de plaats van bestemming van deze rampvlucht

Katrijn
ZW-GOUD (oude druk), blz 13 Zie Jan Klaassen.

Kaviarovitch
SCEPTER, blz 7 (naam op blz 60) : Geheim agent van de Sydavische politie

Kavitch,
ZAAK, blz. 56 Sekretaris op het kantoor van kolonel Sponsz Lid van de ZEP

Kefhefr,
KRAB, blz 34 : Waterput bij Timmin in de Sahara.

Kemajoran
VLUCHT, blz. 1 : International Airport (blz 2) vlakbij Djakarta op Java.

Kenter
BOLLEN, blz 45 Plaats waarheen de ontvoerders van

Zonnebloem vluchtten

Kentucky Star S.S.
STER blz. 24 : Schip dat in opdracht van Blumenstein bij de Doggersbank de Aurora probeert te rammen. Afgekort tot de " Star "

Khamed
1 ZW GOUD (nieuwe druk), blz 7 : Plaats in het Nabije Oosten met de haven Khemkhâh In de oude druk Haiffa.
2 COKES, blz 14 Land waar emir Ben Kalish Ezab regeert. In dit verhaal doet Bab El Ehr een staatsgreep in dit land. De hoofdstad is Wadesdah (blz 15).

Khemkhâh
ZW-GOUD (nieuwe druk), blz. 7 : Bestemming van de Speedol Star. Het is de haven van Khamed 1 In de oude druk Haiffa

Khor-Biyong
TIBET, blz 48 : Plaats waar het lama-klooster in de Himalaya gevestigd is

Khors
RAKET, blz. 3 (G.P.-versie blz 4) Munteenheid van Syldavië

Kih-Oskh
SIGAREN, blz 3 : Farao. Een plattegrond van zijn graftombe is in bezit van Th. Siglone (blz. 2). Zijn naam wordt gebruikt als wachtwoord (blz. 55). zijn graftombe wordt gebruikt door een opiumsmokkelbende Het teken van Kih-Oskh is te zien op de voorkant van SIGAREN (de o van farao) Rastapopoulos heeft dit teken op zijn arm getatoeeerd (LOTUS, blz 57)

Kiltoch
ROTSEN, blz. 40 Plaatsje in Noord-Schotland in de buurt waarvan De Zwarte Rotsen ligt

Kiltoch Arms, The
ROTSEN (nieuwe druk), blz 41 : Hotel en public bar te Kiltoch. In de oude druk Ye Dolphin

Kinassen Jan
ZW-GOUD (oude druk), blz. 13 : Rinskallende Mac O' Conner noemt hem Zo ook Katrijn In PICARO'S noemt generaal Alcazar de Swingende Extravaganten " die bende Jan Kinassens " op blz. 52

Klazdrodje
RAKET, blz 2 (G.P -versie blz. 3) : Straat te Klow.

Klow
1 SCEPTER, blz. 4 : Syldavisch restaurant te Brussel in de Eekhoornstraat 38 De eigenaar heet J. Krolfvitch en is lid van het Z. Z. R. K
2 SCEPTER, blz. 19 Hoofdstad van Syldavië, heette vroeger Zilchrom. In RAKET, blz 2 (G.P -versie blz. 3) verblijft Zonnebloem er op Klazdrodje 87 volgens een telegram In ZAAK, blz. 42 willen Kuifje en Haddock erheen om Zonnebloem op te sporen

Kobaek
JUWELEN, blz 21 : Zo noemt Castafiore Haddock

Kodak
COKES blz 2 Merknaam op uithangbord

Koddock
JUWELEN, blz. 9 Zo noemt Castafiore Haddock

Koecho
TIBET, blz 52 Aanspreektitel in Nepal

Koffietein
PICARO'S blz. 4 Zo noemt Zonnebloem alkoholhoudende kapitein Haddock

Kofkov
SOVJET ARCH, blz 117 Pseudoniem van Kuifje Niet in de illegale drukken

Koko

1 AFRIKA, blz 11 Negerjongetje dat Kuifje vergezelt op zijn reis door Afrika. Ook al op de voorkaft
2 JUWELEN, blz 10 . Naam van de papegaai die Castafiore aan Haddock kado doet

Köln
ROTSEN (nieuwe druk), blz 2 Op de trein waarmee Kuifje naar Sussex gaat. Deze trein loopt via Bruxelles naar London.

(K)olonit(asl), De
AFRIKA blz. 53 : Afrikaanse krant

Komeet
VLUCHT, blz. 45 Tijdschrift, waarvan Mik Ezdanitoff verbonden is

Kornsck
JUWELEN, blz 28 Zo noemt Castafiore Haddock

Kosack
JUWELEN blz. 10 . Zo noemt Castafiore Haddock,

Koudbloedige-Bison
AMERIKA, blz 22 Lid van de Indianenstam der Zwart voeten. Zijn broer heet Rundoog

Krab extra
KRAB blz 1 : Merknaam op conservenblikjes waarin o. a. opium gesmokkeld wordt

Krab met de Gulden Scharen, De
Titel van KRAB Het is ook de naam van een opiumsmokkelbende (blz 51), die Kuifje in dit avontuur bestrijdt. Een groot gedeelte speelt zich af in de Sahara (blz. 26-36) en Marocco, n. l. Beggbar (blz 39-51). Op blz 24 noemt Haddock ten onrechte dat ze richting Spanje vliegen.

Krofsvitch J.
SCEPTER, blz. 4 (naam op blz 6) : Eigenaar van het Syldavische restaurant Klow Lid van het Z. Z. R. K

Krollepell, Dr
VLUCHT, blz 19 (naam op blz. 20) Handlanger van Rastapopoulos, die met een waarheidsserum werkt. Op blz. 62 blijkt hij directeur van een psychiatrische inrichting bij New Delhi.

Kromir
SCEPTER, blz 30 Luitenant van Muskar XII

Kronick
ZAAK, blz. 47 Gids in Borduria toegewezen aan Kuifje en Haddock

Kroon, De
SCEPTER, blz. 27 (ook blz. 28) Herberg waar Kuifje zich in Syldavië zou verschuilen.

Kropowkasteel
SCEPTER, blz 30 : Kasteel in Klow (Syldavië), waar de Scepter van Ottokar bewaard wordt

Kuifje
Van Kuifje zelf kan slechts opgemerkt worden dat hij net als zijn hond Bobbie, die hij zeer merkwaardig in VLUCHT (K. I.-versie) en 8 Terry noemt, in alle verhalen optreedt. Hij woont in Brussel in de Labradorstraat 26 en zijn hospita is Mevrouw Vink Hij is reporter van de Morgenster of Petit XX en in de funkie raakt hij in de avonturen van SOVJET, AFRIKA (hij blijkt hier op blz. 6 al bekend in Afrika !) en AMERIKA verzeild. De enige keer dat we hem echt als zodanig aan het werk zien is in de 1e ill. druk van SOVJET op blz. 38 39 Als tekenaar (van Alcazar) zien we hem in ZW-GOUD op blz. 3 Hij staat op een normale dag op om 7 30 uur (OOR, blz. 1). Hij is vrouwer " padvinder " geweest en is daar trots op (MANNEN, blz. 46), maar Serafin Lampion noemt hem in VLUCHT op blz 50 nogal denigrerend de " onafscheidelijke padvinder " van Haddock. Haddock zelf noemt hem trouwens in ZONNETEMPEL op blz 6 en 9 ' m'n zoon ", terwijl Kuifje eigenlijk juist meer een vader voor hem is. Kuifje rookt niet, wat blijkt uit SCEPTER, blz 2 en 3 en ZW-GOUD, blz 36. Met de drank zit het wat ingewikkelder : in KRAB, blz. 33 zegt hij zelf " Ik drink nooit alcohol ", maar in ROTSEN, blz 41 zit hij met een glas bier, in KRAB, blz. 13 met champagne en in ZW-GOUD, blz 41 met wijn. In SOVJET en SIGAREN komt hij trouwens ook dronken voor. Met paarden is hij soms niet zo handig, zie bijv AMERIKA, blz 17 en SCEPTER, blz 57. Hij blijkt in BOLLEN, blz 18 Spaans te verstaan (maar geen Arabisch zie ZW GOUD, blz. 37) Wat zijn kleding betreft kan opgemerkt worden dat hij tot en met STER een overhemd draagt, daarna een trui (ook in de hertekende versie van ROTSEN). Vanaf MANNEN draagt hij een polshorloge (ook in de hertekende versie van ROTSEN), maar in de K I -versie pas definitief in VLUCHT daar vanaf COKES afl. 15 min of meer geregeld en niet in JUWELEN) In PICARO'S draagt hij een lange bruine spijkerbroek. Mogen Jansen en Jansens het bekendst zijn geworden met hun verspreekingen, Kuifje zelf is de eerste die hierop betrapt kan worden - in SIGAREN zegt hij op blz. 18 bij zichzelf " Dat was 'n goede shijns Felk" en bedoelt ' goede fijne Sjaik ", maar dit is de enige plaats waar hij zich hieraan bezondigt. In ZW-GOUD wordt hij verward met Salomon Goldstein, in LOTUS met de Consul van Polidevie en in PICARO'S met Jolly. In OOR blz 22 is hij " kolonel-adjudant " van Alcazar, die hem op blz. 13 van BOLLEN zijn vroegere " Vleuksladjudant " noemt, in SCEPTER blz. 60 wordt hij ridder in de Orde van de Gulden Pelikaan en in PICARO'S blz 52 wordt hij door Alcazar onderscheiden in de Orde van San Fernando. Hij treedt op onder de pseudoniemen Koifkov (SOVJET-ARCH, blz. 117, niet in de illegale drukken), Beh-Behr (SIGAREN, blz. 28) en Alvaro (ZW-GOUD, blz. 43) Het laatste boek dat hij gelezen heeft is L'ile (au) Tre(sor) (JUWELEN, blz 43) Zie verder nog onder Kuive, Don Quichotte, Sherlock Holmes, Zulver Hart, koning Salomon en Joris Goedbloed

De jonge reporter Kuifje die de pers zal vertegenwoordigen,

Kuifje en de Picaro's,
Titel van PICARO'S. blz. 1-11 spelen zich af in Molensloot, blz 11-62 in San Theodoros.

Kuifje en het Zwarte Goud
Titel van ZW-GOUD (in de oude druk Het Zwarte Goud) dat zich voor het grootste gedeelte (blz 15-82) afspeelt in het Nabije- en Midden-Oosten (blz. 61) en wel speciaal in Arabië, zie namelijk de verwijzing naar dit aventuur in RAKET, blz. 22 (G P -versie blz 23) noot 1. Ook nog een verwijzing in RAKET op blz. 47 (G. P.-versie blz 48) noot 1. Het zwarte goud is een andere benaming voor aardolie

Kuifje in Afrika.
Titel van AFRIKA (nieuwe druk) Het grootste deel van dit verhaal speelt in Afrika (blz 3-einde). In SIGAREN (oude druk) komt dit album als boek voor op blz. 15 , het is geliefde lektuur van sjeik Patrash Pasha (SIGAREN (nieuwe druk) zie RAKET). De oude titel is Kuifje in Congo.

Kuifje in Amerika
Titel van AMERIKA dat zich geheel in Amerika afspeelt blz 1-16, 43-49 en 52-59 in Chicago en omgeving, blz 16-43 in Redskinsity en de Far-West, blz 49-52 in Silver Mount en blz. 59-61 op het Michiganmeer bij Chicago Kuifjes reportagereis arheen wordt aangekondigd in AFRIKA op blz 61

Kuifje in Congo
Titel van de oude druk van CONGO (nieuwe druk Kuifje in Afrika). In het oude album is net als in de nieuwe druk steeds sprake van Afrika (en niet van Congo)

Kuifje in de Sovjet-Unie
Titel van SOVJET. Een groot gedeelte ervan speelt in de Sovjet-Unie (blz. 15-112 in de eerste ill. druk), de heen- en terugreis spelen zich gedeeltelijk af in Duitsland (blz. 6-14 en 113-139 eerste ill. druk). Zie mijn bespreking in Stripschrift nr 84 1975) blz. 37

Kuifje in Tibet
Titel van TIBET. Het grootste deel van dit aventuur, dat in Vergeet begint (blz 1 6), speelt in Nepal (blz. 10-26) en Tibet (blz 28-62)

Kuive
OOR, blz. 13 en 45 : Zo noemt Ramon Kuifje.

Kuraki, Bunji
KRAB, blz 5 (naam op blz. 61) : Lid van de Veiligheidspolitie van Yokohama. Jaagt in dit album evenals Kuifje op een opiumsmokkelbende.

Kursaal
SCEPTER, blz. 28 . Operagebouw in Klow waar Castafiore optreedt.

Kurt
COKES, blz. 59 : Kommandant van de Haai. Vermoedelijk ook al te zien op blz. 54.

Kwartier

BOLLEN, blz. 20 (zijn naam op blz. 19) : Lid van de expeditie Sanders-Hardmuth Hij is professor (blz 21) en wordt het vierde slachtoffer van de Zonnegod. Ook weer te zien in ZONNETEMPEL op blz. 60 waar hij bevrijd wordt van de betovering van de Inca. Zie overigens onder Paul Cantonneau.

(Kwik en Flupke)
AFRIKA blz. 1 en STER blz. 20 : Hun namen blijven overigens ongenoemd

Laatste Bericht, Het
SCHAT, blz 2 : Naam van een Belgische krant. Ook in BOLLEN blz 25

Labradorstraat
OOR, blz 6 : Straat in Brussel. Op nr. 26 woont Kuifje op kamers bij Mevr Vink Zo ook nog in EENHOORN op blz 32, in BOLLEN op blz. 20 en in TIBET op blz. 3.

Lactas
ZAAK, blz. 11 - Naam van een melkfabriek op vrachtwagen.

Lampekap
JUWELEN, blz 38 , Zo noemt Castafiore Lampion

Lampion, Serafijn
ZAAK blz 5 - Agent van de verzekeringsmaatschappij Mondass, die kapitein Haddock doorlopend lastig valt (zie blz. 32 en 61) Treedt ook op in COKES, blz 62 waar hij autorally-klassementsproeven op het gazon van het Kasteel van Molensloot organiseert. In de K. I -versie van COKES valt hij in afl. 1 telefonisch Nestor lastig. Hij heeft het doorgaans over zijn oom Anatole, die mogelijk op een schilderij op laatstgenoemde plaats te zien is. Hij treedt weer op in JUWELEN, blz 17 (een tweede mislukte optreden op blz. 42) waar Castafiore zijn naam verbastert als Lampekap, Lampist en Lantaarn Zijn wraak in PICARO'S, blz 3 luidt Castadijnes. in VLUCHT blz 60 voorziet hij de TV interviews van Kuifje c. s. nu hun avontuur Vlucht 714 van kommentaar. Daar is ook zijn gezin te zien. Een niet minder laatige hobby van hem is die van radiozendamateur (ZAAK, blz 33 e v) Als president van de Swingende Extravaganten komt hij voor in PICARO'S blz. 51 e.v Op blz 62 van dat album wordt hij door Alcazar onderscheiden in de Orde van San Fernando Tussendoor valt hij Haddock op blz 3 nog eens lastig

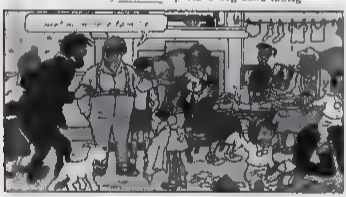

Lampist
JUWELEN, blz. 42 Zo noemt Castafiore Serafijn Lampion

Lantaarn
JUWELEN, blz 17 Zo noemt Castafiore Serafijn Lampion

Lao-Tse
LOTUS, blz. 13 ; Geestelijk leidsman van de krankzinnige Dkti (ook op blz. 57).

Laszlo
ZAAK, blz. 52 (zijn naam) : Agent van de ZEP.

Laubépin
ZONNETEMPEL (oude druk), blz. 60 : Franse naam van Stokroos. Op deze plaats onvertaald gebleven, in de nieuwe druk verbeterd

Law, Professor W. R.
AMERIKA, blz 36 Directeur van het Bureau van Statistiek.

Lawal (?)
PICARO'S, blz. 56 : Bandrekordermerk.

Lawton
ZAAK, blz. 24 , Personage in een radiohoorspel.

Leclerc
ZAAK, blz. 42 Brillenwinkel (of -merk) in Genève.

Lef & Co. Firma
MANNEN, blz 2 - Genoemd door Haddock. Fiktief

Leidense universiteit
STER, blz. 14 , Zie Car de Wit. Ontbreekt in de oudste druk.

Lensafabrieken
RAKET, blz. 50 (G. P -versie blz. 51) - Leverancier van optische instrumenten voor de maanraket. Zie ook blz 53 (G.P -versie blz. 54)

Lenin
SOVJET, blz. 42 (ook blz. 104, tweede fil druk blz. 23 en 56) Genoemd door een agent van de G. P. U

Leuven
SOVJET, blz. 141 (tweede fil. druk blz. 74) - Plaats waarlangs Kuifje na dit avontuur naar Brussel terugkeert

L. G. T.
LOTUS, blz. 66 : Schrijver van een stuk over Kuifje in De Courant van Shanghai

Libanon.
ZW-GOUD, blz 60 In een krachtterm van Abdoellah, n. l " Alle ceders van de ---".

Liberation Dimanche)
ZAAK blz. 13 Een van de kranten die het nieuwe van het brekende glas in Molensloot brengt

Life
ZAAK, blz. 42 . Tijdschrift in een kiosk te Genève

Liga der Zeevarende Gehees.onthouders.
STER, blz. 14 - Haddock is er voorzitter van. Het bestuur is te zien op blz 20 Op die plaats wordt Haddock de ere-voorzitter genoemd, op blz. 30 echter weer voorzitter Afgekort n.s L. Z. G

Liga voor de Rechten van de Mens.
JUWELEN blz 46 Hierbij wil Castafiore zich gaan beklagen omdat Jansen en Jansens Irma beschuldigen van de diefstal van haar juwelen. Zonnebloem wil er in PICARO'S blz. 7 een beroep op doen om Castafiore van haar gevangenschap te verlossen.

Liou Ju-Lin
LOTUS, blz. 34 - Vriend van Fan Se-Yeng, ook afgekort Liou. Hij woont in de Purpere Berg-straat

Hoezo, is mijn zeer achtbare vriend nog niet thuis?...Dat is vreemd!.. Hij verliet ons tegen tien uur, in gezelschap van een van onze genodigden, de heer Rastapopoulos.
Rastapopoulos is te Shanghai? Waar woont hij?

Lisboa
SIGAREN, blz. 14 Spaanse naam van Lissabon (op een kist).

Lissabon
SIGAREN, blz. 13 : Geboorteplaats van Oliveira da Figueira

Littlegate
ROTSEN (nieuwe druk), blz. 7 : Plaats in Engeland. In de oude druk Puddlecombe

Lobsang
TIBET, blz. 46 : Jonge lama in een klooster in de Himalaya

Loch Lomond
ROTSEN (nieuwe druk), blz. 33 : Wiskymerk op een goedereintrein , in de oude druk Johnnie Walker Op blz 35 en 40 van de oude druk Old Scotch Wisky, op blz. 41 van de oude druk John Haig Wisky Dit merk komt ook nog voor in VLUCHT op blz 42 en 59, waar op het etiket ook Old Scotch Wisky staat Als lijfmerk van Haddock komt Loch Lomond ook weer voor in PICARO'S blz 7 ev Een TV -spot ervan is daar te zien op blz 8 Loch Lomond steunt of sponsort het regime van Generaal Tapioca Het bewijs daarvan levert blz. 54.

Loch Ness
ROTSEN (oude druk), blz 42 Het monster van In de nieuwe druk Lochness.

Lodewijk
1. SCEPTER, blz. 2 : " Heilige --- " Nestor Spiritus heeft een zegel van hem.
2. SCHAT, blz 58 : Bedoeld is Lodewijk XIV

Lodewijk XIII
JUWELEN, blz 11 , In deze stijl is de slaapkamer, waarin Castafiore op Molensloot logeert, ingericht. Een stijlvol grapje van Nestor.

Lodewijk XIV
EENHOORN, blz 6 „Tijdens zijn regime speelt zich de terugblik van Haddock af in dit album (blz 15-26), namelijk van 1698 (blz. 14) tot en met 1700 (blz 26) Hij is " bij grutte Gods koning van Frankrijk " (SCHAT blz. 58) en schenkt Francois, ridder van Hadoque, op 15 ju(?)i 1(?)84 het kasteel van Molensloot

Lof der Zotheid
COKES (K. I. -versie) , afl. 1 , Titel van een boek dat Nestor zit te lezen Niet in de album-versies

Lofer.
ZAAK, blz. 23 - Plaats in Duitsland (?) genoemd door Leslie E Simon

Lombok
VLUCHT, blz 12 - Een der kleine Sunda-eilanden De Carreidas 160 maakt tijdens de vlucht naar Sydney radiokontakt met Mataram op dit eiland.

Londen
ROTSEN (oude druk), blz. 2 - Op de trein waarmee Kuifje naar Sussex gaat. In de nieuwe druk London. Het is ook de plaats waarheen Tchang Tchong-Jen uiteindelijk op weg was, toen het vliegtuig, waarin hij zat, in de Himalaya verongelukte (TIBET blz. 4) Pas in JUWELEN op blz 5 blijkt hij er aangekomen te zijn.

Londenstraat
OOR blz. 3 : Straat in Brussel Op nr 21 woont Balthazar 1. Niet fiktief

London
ROTSEN (nieuwe druk), blz. 2 : Op de trein waarmee Kuifje naar Sussex gaat In de oude druk Londen

London Magazine.
ZAAK, blz 13 Een van de kranten die het nieuwe van het brekende glas in Molensloot brengt.

Lopez
OOR, blz 63 Halfbloed, tolk van Walker. Zijn handschrift op blz 55.

Los Angeles.
COKES blz. 54 : Schip van de U. S. Navy (blz. 57), dat bij de aanval op de Ramona te hulp komt

Loteria Nacional
COKES, blz 3 Staatsloterij van San Theodoros Zo ook in PICARO'S blz 20

Lucifer
EENHOORN, blz 24 Genoemd in een krachtterm van Scharlaken Rackham.

Luggino,
ZAAK, blz 17 , Op een affiche in Hotel Cornavin.

Luitenant, de
KRAB, blz. 12 - Zie Allan Thompson

Lusitania
LOTUS, blz. 1 Naam in een kodebericht dat Kuifje op een kortegolfzender opvangt

Luxor
LOTUS, blz 44 - Autohulp (-dienst) in Baggdar

L. Z. G.
STER, blz. 14 Afkorting van Liga der Zeevarende Geheelonthouders.

M

Maatschappij voor Dierenbescherming.
In de nieuwere drukken van AMERIKA Vereniging voor Dierenbescherming

Mac Adam, Mike
AMERIKA, blz. 45 , Hotel-detective te Chicago Van hetzelfde kaliber als Jansen en Jansens. Zijn heroptreden op blz 58

Mac Arthur, Douglas
COKES (K. I -versie), afl. 1 - Speelt volgens Serafijn Lampion mee in de film De Sheriff van de Pampa Niet in de albumversies

Macassar
VLUCHT, blz. 14 ; De Carreidas 160 wordt verondersteld kontakt op te nemen met de verkeerstoren aldaar. Dit is tevens het laatste radiokontakt voor de kaping Op blz 59 gespeld Makasar

Mac Duff, Jimmy
AFRIKA, blz. 38 : Handelaar in wilde dieren in Afrika.

Mac Carthy
COKES (K.I. -versie), afl. ? : Speelt volgens Serafijn Lampion mee in de film De Sheriff van de Pampa. Ontbreekt in de albumversies.

Mac Gregor
ROTSEN, blz. 42 (zijn naam) : Visser uit Kiltoch, gedood door het monster van De zwarte rotsen.

Mac O'Conner.
ZW-GOUD (oude druk), blz. 7 (naam op blz. 9) : Gevaarlijke spion (blz. 17 oude druk), zogenaamd in dienst van de Intelligence Service (op blz. 15 van Scotland Yard). Verliest bij een poging om Bobbie te verdrinken zijn verstand (blz. 12). In de oude druk geeft hij aan Jansen en Jansens dokumenten in bewaring, in de nieuwe druk verdovende middelen. In de nieuwe druk heet hij Mac O'Connor.

Mac O'Connor.
ZW-GOUD (nieuwe druk), blz. 9 : Verbeterde naam van Mac O'Conner.

Mac O'Rally.
ROTSEN (nieuwe druk), blz. 62 : Zie M. C. O'Rally.

Maggook.
JUWELEN, blz. 55 : Zo noemt Castafiore Haddock.

Mahatma Ghandi.
TIBET, blz. 7 : Zie Rajghat.

Maknasr.
VLUCHT, blz. 59 : Zie Macassar.

Mammoet, de
RAKET, blz. 3, 8 en 50 (G.P.-versie blz. 4, 9 en 51) : Kodenaam voor Zonnebloem, gebruikt door de bende onder leiding van Miller.

Mannen op de Maan.
Titel van MANNEN. Er wordt naar verwezen in RAKET op blz. 62 (G.P.-versie blz. 63), omdat dit album het vervolg van RAKET is. Blz. 23-48 spelen zich in feite op de maan af. In Pep en Kuifje-weekblad getiteld Mannen op de Maan II.

Mannen op de Maan I.
Onder deze titel publiceerden PEP- en Kuifje-weekblad Raket naar de Maan (RAKET).

Mannen op de Maan II.
Onder deze titel publiceerden PEP- en Kuifje-weekblad Mannen op de Maan (MANNEN).

Manolo.
PICARO'S, blz. 15 : " Bediende " die Haddock en Zonnebloem toegewezen wordt voor hun verblijf in Tapiocapolis.

Margareta.
SCEPTER, blz. 29 enz. : Rol uit de opera Faust, die vaak door Castafiore vertolkt wordt (speciaal de Juwelenaria is haar geliefde passage). Omdat de naam Margareta voorkomt in de tekst van deze aria (" Ben jij 't, Margareta ?"), wordt deze naam regelmatig gemeend in verband met de Juwelenaria en Castafiore. Zie due aldaar.

Margaretha.
ZAAK, blz. 48 : Spellingsvariant van Margareta.

Marie Claire.
ZAAK, blz. 42 : Tijdschrift in een kiosk in Genève.

Marika Maru.
LOTUS, blz. 58 : Vergissing voor Harika Maru.

Marine, De
EENHOORN, blz. 8 : Titel van een tijdschrift (of boek) in bezit van Ivan Ivanovitch Salcharine.

Marine, La
ZAAK, blz. 42 : Tijdschrift dat Haddock in Genève koopt.

Marinezaal.
SCHAT, blz. 62 : Zaal in het Kasteel van Molensloot.

Marocco.
KRAB, blz. 20 : Een vliegtuig van dit land (Kenletters C.N.) beschiet Kuifje en Haddock. Een groot gedeelte van dit avontuur speelt er (blz. 39-61) rond de havenstad Bagghar.

Mars.
Planeet. ZW-GOUD (oude druk), blz. 10 : Genoemd door de kapitein van de Speedol Star. In RAKET, blz. 53 (G.P.-versie blz. 54) door Haddock. MANNEN, blz. 7 : Zie Adonis. In TIBET blz. 52 weer genoemd door Haddock. In VLUCHT blz. 61 komen hier volgens Serafijn Lampion de vliegende schotels vandaan.

Marseille.
SCEPTER, blz. 61 : Via deze stad gaan Jansen, Jansens en Kuifje naar huis terug aan 't eind van dit avontuur. Ook op landkaart in SIGAREN (nieuwe druk), blz. 1.

Martini.
COKES (K.I. -versie), afl. 3 : Merknaam van drank op een reclamebord. In de albumversie Rossini (zie Rossini).

Mastock.
JUWELEN, blz. 10 : Zo noemt Castafiore Haddock.

Mataram.
VLUCHT, blz. 12 : Radiostation op Lombok.

Match.
ZAAK, blz. 42 : Tijdschrift in een kiosk in Genève.

Mateo.
JUWELEN, blz. 3 (naam op blz. 4) : Zigeuner. De oom van Miarka (blz. 25).

Maurolycus.
MANNEN, blz. 18 : Maanvlakte met de grootste middellijn, nl. 241 km.

MA3EDONNA.
ZAAK, blz. 15 : Borghrisch (blz. 26) sigarettenmerk. In het laboratorium van Zonnebloem verliest Boris 2 een pakje van dit merk.

Medook.
JUWELEN, blz. 56 : Zo noemt Castafiore Haddock.

Mekka.
COKES, blz. 24 : Wadesdah is door een kontrakt tussen de emir Ben Kalish Exab en Arabair een belangrijke tussenlandingsplaats op de luchtvaartroute vanuit Afrika (blz. 30) naar deze bedevaartplaats. Op blz. 32 gaan Kuifje en Haddock ernaar op weg.

Melbourne, City of
VLUCHT, blz. 1 : Boeing 707 waarmee Kuifje, Haddock en Zonnebloem naar Sydney vliegen.

Miarka.
JUWELEN, blz. 3 : Zigeunermeisje. In de K.I.-versie afl. 3 genoemd Niarka. Haar oom is Mateo.

Michel.
RAKET, blz. 28 (G.P.-versie blz. 29) : Technicus in de stoomfabriek te Sbrodj waar de maanraket gemaakt wordt. Zijn overall draagt het nr. 86.

Michigan-meer.
AMERIKA, blz. 12 : Meer bij Chicago, waarin Kuifje door de bende G.S.C. gegooid wordt. Op blz. 59 voor de tweede maal.

Midden-Oosten.
ZW-GOUD, blz. 61 : Zie Nabije- en Midden-Oosten.

Migoe.
TIBET, blz. 50 : Tibetaanse naam voor de Yeti (zie blz. 51).

Mij. van de Grote Petroleummeren.
SOVJET, blz. 59 (tweede illegale druk blz. 33) : Naam van een oliemaatschappij van Saven the Moff op een tankwagen.

Milaan.
SCEPTER, blz. 29 enz. : Castafiore is verbonden aan de Scala van ---, zodat deze stad regelm. in verband met haar genoemd wordt. Zie dus Castafiore (maar ook Juwelenaria). In JUWELEN wil Haddock erheen vluchten op blz. 7 om aan Castafiore die hem in Molensloot komt opzoeken te ontkomen. Op blz. 61 vertrekken Jansen en Jansens erheen om haar de smaragd van de Maharadja van Gopal terug te brengen. Hat is de woonplaats van Arturo (enz.) Cartoffoli.

Miller.
RAKET, blz. 2 (G.P.-versie blz. 3 ; zijn naam op blz. 54, in de G.P.-versie op blz. 55) : Tegenspeler van Kuifje in RAKET en MANNEN (zijn eerste optreden daar op blz. 1). Hij werkt kennelijk in opdracht van een regering om in eerste instantie de X-FLR 6 in bezit te krijgen en als dat mislukt de maanraket. Zijn handlanger is o.a. kolonel Jorgen, zijn spion is Wolff.

Minister van Communicatie.
PICARO'S, blz. 58 (alleen onder deze aanduiding) : Alcazar dreigt hem te fusilleren als de telefoonverbindingen in Tapiocapolis niet beter worden.

Minnezangerlaan.
OOR, blz. 10 : Straat in Brussel, waar Dokter Eugenius Bultman woont. Niet fiktief.

Mirza.
1. AMERIKA, blz. 45 : Takshond die door Mike Mac Adam wordt aangezien voor Bobbie. Hij brengt deze hond kennelijk niet terug want op een affiche tegen de Slift-fabrieken (blz. 56) wordt Mirza nog steeds vermist.
2. EENHOORN, blz. 8 : Naam van een klein zwart schoothondje dat bang van regen is.

Mitsuhirato.
LOTUS, blz. 8 (naam op blz. 3) : Woont in de Rustigheidstraat (blz. 5-6) in Shanghai en is eigenaar van een kledingzaak (blz. 8). Hij is een Japanner en een misdadige geheime agent van de Japanners in China (blz. 18). Hij saboteert als zodanig een spoorlijn bij Cheng Fou (blz. 21). Tevens handlanger van Rastapopoulos (blz. 57) en tegenstander van de Zonen van de draak. Een geliefde vloek van hem is " Duizend Millioen Samurais " (blyv. blz. 22). Op blz. 61 pleegt hij hara-kiri. Mogelijk is hij ook al de anonieme persoon op blz. 6 die Kuifje opwacht bij de boot. Anderzijds is dat vreemd omdat hij dan daar een andere broek aan zou hebben (mét omslag) dan op blz. 8 die op dezelfde dag speelt.

Moddersloot.
EENHOORN, blz. 45 : Zo verstaat Haddock door de telefoon de naam Molensloot.

Moerad.
1. ZW-GOUD, blz. 49 : Neger in dienst van Smith 3. Op blz. 51 heet hij Abdoel.
2. ZW-GOUD, blz. 45 (naam op blz. 51) : Arabier in dienst van Smith 3. Kennelijk heeft Hergé hier twee personen door elkaar gehaald.

Mogador.
OOR, blz. 34 : Generaal van Nuevo-Rico.

Mohamed.
ZW-GOUD, blz. 34 : Aangeroepen door een priester op een minaret.

Mohammed.
1. SIGAREN, blz. 9 (naam op blz. 10) : Handlanger van Rastapopoulos, die Kuifje en Bobbie aflevert aan boord van De Sereno.

2. ZW-GOUD (nieuwe druk), blz. 16 : Een van de twee Arabieren in dienst van Bab El Ehr die Kuifje ontvoert op weg naar de Centrale Gevangenis.

VERVOLG IN CISO-STRIPGIDS NUMMER 12

Alle illustraties bij de Kuifje-index :
Copyright by Editions Casterman, Tournai.

NIEUWS

Wij zullen in 't vervolg de nieuwsrubriek en de stripspetters niet al te tijdsgebonden maken. Dat de spetters er echter zullen blijven afvliegen, staat vast.
"Strip-script. Op zoek naar een mogelijke plaats voor comics in de Openbare Bibliotheek, afd. volwassenen " is een scriptie van Manu Manderveld. Hij behaalde er 95% van de punten mee voor de Stedelijke Technische Leergangen voor Bibliotheken te Antwerpen. Zijn thesis, dat de strips binnen een bepaalde O. B. -optiek niet langer uit deze Openbare Bibliotheken kunnen geweerd worden, kan niet worden weerlegd. Daarenboven is de scriptie een handig naslagwerk voor bibliothecarissen en -essen met uitgebreide bibliografie.
Belangstellenden kunnen kontakt opnemen met M. Manderveld, Warandestraat 52, 2300 Turnhout, België.
Het " Particulier Museum voor Conservering van Suske & Wiske verhalen " is ondergebracht op het adres : Sluizeweg 34, Made, Noord Brabant, Nederland.
De Stichting heeft tot doel alles i. v. m. Suske & Wiske te bewaren. Heeft u oude knipsels, albums of voorwerpen van Suske & Wiske, en u wilt die wel kwijt, neem dan kontakt op met genoemde instelling.
Underground-berichtje. In de film " Ball of Fire " van Howard Hawks (1941) met Gary Cooper en Barbara Stanwyck komt het woordje " Meatball " dat in het gelijknamige stukje door R. Crumb werd gebruikt, voor. G. Cooper is een prof. die over dialect schrijft, en "meatball " is een woord dat aan bod komt. Het is maar dat je het weet !
Het vraaggesprek met Hergé dat in Humo, nr. 1865 van 3 juni 1976 verscheen bevestigt mijn bewering, in de vorige Stripgids medegedeeld, dat Hergé zich neutraal opstelt t. o. v. de politiek in zijn strips, met name " Kuifje en de Picaro's ".
Was de film " Le Capitaine CRADDOCK " van Hans Schwartz en Max de Vaucorbeil met Kate de Nagy en Jean Murat (1931) inspiratie voor Kapitein HADDOCK ?
" De animatiefilm in België " door R. Maelstaf, Bostonstraat 25, 2030 Antwerpen. Uitgave in eigen beheer !
E. Tietjens, Tekenfilms maken. Brussel, Elsevier, 1975. 111 blz. (Focus Elsevier pockets nr. 31). 145, - BF.
J. Sadoul, Panorama de la Bande Dessinée. Paris, J'ai Lu, 1976. (Nr. D75). 222 blz. 74, - BF (pocket).
In Italië is de porno vrij. Men merkt het in de strip-pockets.

ONTVANGEN TER BESPREKING!

Marten Toonder, Avonturen van Tom Poes. Uitgave van De Bezige Bij in samenwerking met het Stripschap. Per set van twee delen ƒ 7,50. Set MV 11 + MV 15 : Het monsterei. + De betoverde spiegel. Set MV 12 + MV 29 : Kasper de draak. + De geheimzinnige sleutel. Te bestellen in een stripantiquariaat, rechtstreeks bij de uitgever of bij het Stripschap, postbus 11335, Amsterdam, 1000.
Samen met Oberon gaf het Stripschap volgende zwart-wit albums uit : delen 3 + 4 door F. A. Julsing. Wellington Wish " Het kruitvat van gehoorzaamheid " + De broertjes Samovarof " Het geschenk van de Tsaar " . delen 5 + 6 door Peter de Smet. Joris PK " Het zwingende zwaard " + Joris PK " De valse koning " en Anna Tommy " Moord achter de schermen ". 4, 95 gulden per album. In de stripantiquariaten of : Hans Stoovelaar, Postbus 104, Uithoorn.
" Is Syldavisch Slavisch ?" is een artikel van Har Brok, meteen het 2e deeltje van " Achtergronden van het beeldverhaal ", een reeks opgezet door Ernst Pommerel, 't Zand 2, Amersfoort. 't Kost maar ƒ 1, 25 en 't is toch de moeite waard.
"D'ondergang van Persva" is een stripje van Hans Böhm en Alan de Geus. Een originele sex-toestand bewerkt naar het oorspronkelijke middeleeuwse manuscript en de originele houtsneden. 5, - gulden in de stripantiquariaten of 6, - gulden bij A. de Geus, Brandaris 211, Zaandam.

Striprofiel, 3e jg. nr. 3 : Hoe maak ik een walgelijk stripfiguur in een paar minuten- Oud geleerd, jong gedaan (achtergrondinformatie over artikelen met betrekking tot strip van vóór het Stripschap-tijdperk) - F. Julsing - Eppo - Op weg naar Kuifje afl. 4. 3e jg., nr. 4 : Interview Tom Roep, hoofdredakteur Donald Duck - Barks-strip -Dulieu-dossier. Een abonnement :16, 50 gulden. Striprofiel, Postbus 136, Wormerveer.
Hipper, Vol. 2, nr. 0 : Blondie - J. Geesink - Inkt - Kuifje - M. Caniff. ƒ 2, 95.
B. Meppelink, Dreeslaan 39, Havelte.

In " De Lezerskrant " een uitgave van de openbare bibliotheken in Nederland, 3e jg. nr. 2, artikels over Marc Sleen, Paulus de Boskabouter en strips in 't algemeen.
Hugoké had weer eens een idee !
Hij bracht 's werelds grootste kartoen op het strand van Oostende. Een reusachtige 150 meter grote Manneke-Pis werd er met behulp van een bulldozer uitgegraven.
R. Wortley schreef een boek " A pictorial history of striptease. 100 years of undressing to music ". London, Octopus, 1976. 160 blz. Veel foto's, 350, -BF. Voor de geïnteresseerden melden we ook nog in dit verband : A. Corio & J. DiMona, This was burlesque. New York, Grosset & Dunlap 1968. 207 blz. (Een uitstekend werk) + P. Mariel, Paris Revue. London, Neville Spearman, 1962. 102 blz. + foto's. De laatste twee genoemde werken zijn niet meer in de handel.
Veel plezier heb ik ook beleefd aan het werk van J. McCabe & A. Kilgore, Laurel & Hardy. London, W. H. Allen, 1975. 400 blz. 47, 35 gulden. Al de films van " den Dikke en den Dunne " worden hier aan de hand van hon derden foto's besproken en verteld. Jawel, al het ware in stripvorm.
Op het Salon International de la bande dessinée, dat op 21, 22 en 23 januari 1977 zal plaats hebben te Angoulême, zullen Vlaamse tekenaars (kiezen tussen M. Sleen, B. de Moor, W. Vandersteen) aan bod komen.

Antwoorden Mini-Kwis.

1. Het schilderij van P. Bruegel waarvan sprake is in " Het Spaanse Spook " is " De Boerenbruiloft ".
2. Strikvraag. De " Gironef " is een gewoon hefschroefvliegtuig. Suske & Wiske kunnen er dus niet mee naar de maan.
3. De " Goede-Ik " van Wiske speelt een rol in het album " De Bokkerijders ".
4. De auto van Lambik is een Citroën.
5. De familienaam van Tante Sidonie is : Van Stifrijke (Tuf-Tuf-Club).

advertentie tarieven

DE CISO-STRIPGIDS IS NU VAN 32 OP 48 PAGINA'S GEKOMEN : NAAST MEER RUIMTE VOOR STRIPHERDRUKKEN IS ER NU OOK MEER PLAATS GEKOMEN VOOR ADVERTENTIES.
DE TARIEVEN ZIJN ALS VOLGT : (in guldens).

	1 x	2 x
1/1 pag.	400,-	750,-
1/2 pag.	200,-	375,-
1/4 pag.	125,-	230,-
1/6 pag.	100,-	190,-
	3 x	4 x
1/1 pag.	1100,-	1400,-
1/2 pag.	550,-	700,-
1/4 pag.	335,-	430,-
1/6 pag.	280,-	360,-

DE TEKST VAN DE ADVERTENTIES NAAR : UITGEVERIJ BRABANTIA NOSTRA,
VOGELEN ZANGLAAN 3
BREDA. NEDERLAND.

WEEKBLAD STRIPS
KRAAIENHOVE
DE MACHT VAN GOG
DE KRUIDENDOKTER
DE McABER-EXPEDITIE

WEEKBLAD STRIPS
KRAAIENHOVE
DE KROONJUWELEN
DE AFVALVRETERS
HET URTONIUM

WEEKBLAD STRIPS
KRAAIENHOVE
EEN BLIK TERUG
DE MOERASGEEST
DE FAMILIE VLOEK
DE DYNAMO ZAAK
HET GRIJZE VERLEDEN

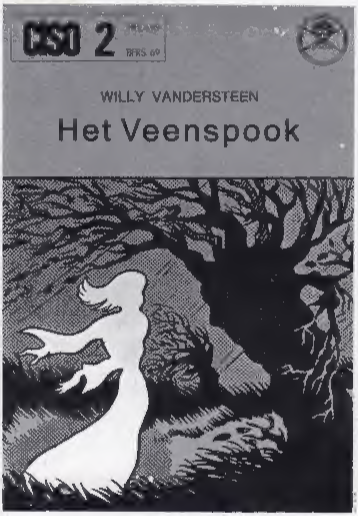
CISO 2
WILLY VANDERSTEEN
Het Veenspook

CISO 22
PRIMUS en MUSJE
SOS.17

CISO 8
stripgids
o.a marc sleen karel verschuere

CISO 9
stripgids
De Geuzen
HEMEL! DAT MAG NIET VOORUIT ZIJDE DEUS!
PEP-BIBLIOGRAFIE
EXCLUSIEVE STRIP van W. VANDERSTEEN

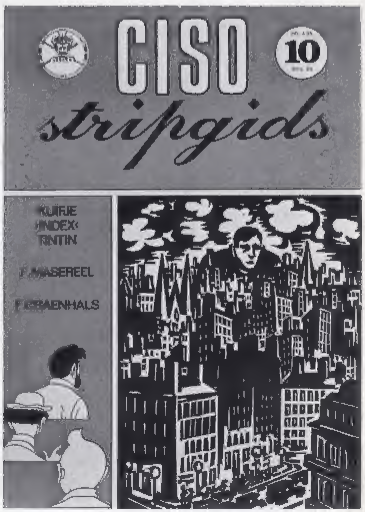
CISO 10
stripgids
KURIJE
INDEX
TINTIN
F. MASEREEL
F. KRAENHALS